

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2017*§ 2 Interpellation om underskotten i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
(nr 2016:57)*

Anförande nr 1

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

L a r s S v ä r d (M): Jag tackar för det skrivna svaret, även om jag inte tycker att jag får några svar på mina frågor. Jag skrev den här interpellationen till Karin Wanngård för över ett år sedan utifrån de underskott som finns, och fanns, inom individ- och familjeomsorgen samt äldreomsorgen.

I svaret jag fått redovisar Karin Wanngård utfallet i staden och slår sig för bröstet över att underskottet för äldreomsorgen minskat i staden som helhet. När det gäller individ- och familjeomsorgen kan jag bara konstatera att underskottet i Hägersten-Liljeholmen har dubblerats sedan 2014. I Hägersten-Liljeholmen har även underskottet för äldreomsorgen ökat under denna period.

Finansborgarrådet kollar på totalen, men det är underskotten inom verksamhetsområdena vi talar om. Underskotten inom individ- och familjeomsorgen och äldreomsorgen gör att det finns en uppenbar risk att andra verksamhetsområden får täcka upp för dessa underskott, och det är ett problem.

Utfallet för äldreomsorgen 2016 visar ett underskott på 19,4 miljoner. Är det många därför Hägersten-Liljeholmen är den stadsdel som har den hårdaste bedömningen för de äldre som ansöker om servicehus, vilket vi kan läsa om i tidningen? Enligt stadens egna revisorer är stadsdelen den som ger avslag i störst utsträckning av de granskade stadsdelarna.

Att det finns ett glapp mellan ambition och tilldelad budget gällande äldreomsorgen råder det ingen tvekan om, speciellt inte när man tittar på vad den nuvarande majoriteten lovade inför valet och vad som blivit resultatet – neddragningar trots skattehöjningar är vad vi kan se inom äldreomsorgen.

Över 90 procent av dem som ansöker om servicehus får avslag. Jämför det med exempelvis Spånga-Tensta där 21 procent får avslag! Varken jag eller någon annan tror att behoven hos dem som ansöker om äldreboende skiljer så dramatiskt åt mellan dessa stadsdelar. För att citera Mia Tottmars artikel i Dagens Nyheter från januari i år: ”Chansen att få plats på ett äldreboende hänger på var i Stockholms stad man bor.”

Er ambition att det ska vara jämlika livschanser för alla i staden, oavsett var man bor, stämmer inte om man är äldre och känner att man vill få lite trygghet i form av äldreboende på ålderns höst. Min fråga är därför: När kommer underskotten, avslagen och nedskärningarna i Hägersten-Liljeholmen att upphöra?

Anförande nr 3

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket till interpellanten för frågan! Dock är detta den tredje interpellationen i samma frågeställning som fullmäktige diskuterar, och jag återkommer därför till mina svar: Budgetering handlar om framtida prognoser och vad vi tror ska inträffa i monetära termer.

Det handlar också om stadens budgetförutsättningar. Vi har ju långa budgetdebatter i salen då vi fastställer budgetramar, vilket kommunfullmäktige väl känner till, och sedan nycklas det ut till stadsdelsnämnderna.

Vad är då nyckeltalen? De hänför sig till prognostiserade antal äldre, om vi diskuterar äldreomsorgen, prognostiserade antal i förskolan med mera.

Det är därför det är så oerhört viktigt att se hur det gick på totalen. Prognoserna kan nämligen slå lite olika inom olika typer av verksamheter, men det handlar ju om totalen. Är det så att vi har en god hushållning med skattemedel eller har vi det inte? Det är ju det vi måste ha, och jag anser att vi har en god hushållning med skattebetalarnas pengar. Det handlar om att stadsdelsnämndernas verksamheter går runt på totalen och om att vi ger en bra verksamhet till stockholmarna.

Om Lars Svärd vill diskutera äldreomsorgen specifikt är det mycket riktigt så som det står i det skrivna svaret att vi har lyckats pressa bort underskottet inom äldreomsorgen. I budget efter budget när vi nu styr Stockholm har vi sett att vi lyckas bättre med äldreomsorgen än vad ni gjorde när ni styrde Stockholm. Det är inte svårt att se, för det framgår av boksluten.

Vi kan också konstatera att stadsdelsnämnden driver en väldigt bra och en väldigt god verksamhet och är en viktig resurs i hur staden hela tiden utvecklas. Därför är det viktigt att vi budgeterar efter bästa förmåga och sedan följer upp resultatet. Jag vill än en gång poängtera att resultatet för Stockholms stad är bra. Ingen stadsdelsnämnd gick minus förra året.

Anförande nr 4

L a r s S v ä r d (M): Finansborgarrådet återkommer till totalen. Jag håller mig till Hägersten-Liljeholmen under 2016, som interpellationen avser.

Det är rätt att den uppmärksamma har kunnat notera att tre interpellanter i princip har skrivit samma sak. Vad som är gemensamt för dessa interpellationer är att de avser underskott inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg i ytterstaden, eller om man vill kalla det förorten. Det är i dessa delar av staden som vi ser en tendens till ökad oro och minskad trygghet.

Underskotten i äldreomsorgen och inom individ- och familjeomsorgen som min förvaltning har kunnat trola bort, som Karin Wanngård säger, genom att ta medel från andra områden och i slutändan visat nollresultat för 2016, går naturligtvis inte spårlöst förbi. Låt mig nämna en fantastisk verksamhet för de allra mest utsatta i staden, Fenix. Under 2016 fick de chockbeskedet att deras verksamhetsbidrag bara blev 15 procent av vad de fick under de år vi styrde. Resultatet blev att verksamheten

fick krympas, medarbetare avskedas och att de allra mest utsatta i vår stadsdel blir lidande.

Antalet fältassistenter var under vår tid fyra stycken. Under 2015 var det bara tre i Hägersten-Liljeholmen, för att numera bara vara två. Man hänvisar till att man håller på att rekrytera. Detta har pågått i två år, men man verkar inte hitta någon.

Avslagen för dem som söker äldreboende har ökat dramatiskt. Antalet barn i barngrupperna har ökat från 15,5 2014 till 16,5 2017. Ni sviker vallöften om minskade barngrupper i Hägersten-Liljeholmen. Andelen förskollärare av antalet anställda är 36 procent mot prognosen, där målet är 41 procent.

Ni sviker vallöften om fler förskollärare, och flera förskolenheter medger nu att ekonomin inte räcker till för att höja andelen förskollärare i enlighet med kommunfullmäktiges årsmål. Detta är en konsekvens av att den socialdemokratiskt ledda majoriteten gjort den lägsta skolsatsningen på tolv år. Det är inte ekonomiskt ansvarstagande att höja kommunalskatten och samtidigt dra ned på verksamheter som är behövliga.

I de flesta stadsdelar klarar ni nollan på slutet för att ni tar pengar från resultatenheterna. Men ska man sköta stadens ekonomi och leva upp till sina vallöften kan man inte låta över 90 procent få avslag när de söker serviceboende.

Jag räknar inte med att finansborgarrådet läser exakt vilka utlåtanden som ges ute i stadsdelarna. Men jag skrev ett sammandrag – här finns det från hennes eget parti och kamrater. Det är tio utdrag från sammanträdesprotokoll från 2013 till 2014, där man säger att alla som söker ska få äldreomsorg. Alla ska få flytta in på serviceboende. Jag lämnar gärna över den här!

Anförande nr 5

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det kanske gör interpellanten förvånad, men det är mycket riktigt så att jag har ganska bra koll på det som skrivs i alla nämnder och styrelser runt om i staden. Däremot har jag hjälp att ha koll på vad som händer i Stockholm som helhet.

När det handlar om rekryteringsfrågor, som Lars Svärd mycket riktigt var inne på, vill vi öka andelen förskollärare och andelen fältassistenter – det är många som vi vill anställa fler av. Men det är ett problem i dag att rekryteringsbehovet är större än den kompetensförsörjning som finns.

Det är därför som det som vi driver i Stockholm i dag är så oerhört viktigt, det vill säga att vi har en aktiv arbetsmarknadspolitik för att matcha de människor som går utan jobb till de jobb som finns, där man har möjlighet att studera och komplettera.

Det är också viktigt att vi hela tiden ser till verksamheternas behov. Det är mycket riktigt så att Hägersten-Liljeholmen har en väldigt stark tillväxt av förskolebarn, och det är oerhört positivt. Det är väldigt kul att många i Stockholm väljer att förstora sin familj, och därmed behövs det fler förskollärare. Men det behövs också fler barnskötare, och det behövs fler förskolor. Här måste man kunna hålla flera bollar i luften samtidigt: att bygga fler förskolor, att jaga på regeringen om fler lärarutbild-

ningsplatser på Stockholms universitet och samtidigt ta hand om den verksamhet som vi driver i dag.

Jag vågar påstå att vi klarar det. Vi klarar det med den budgettilldelningen som vi gör. Vi klarar det också tack vare att vi har satsat en miljard under den här mandatperioden på skola och förskola i Stockholm. Vi har skjutit till mer medel, men det måste också finnas personer att rekrytera, och här måste man ha båda delarna av politiken så att man får det att gå runt.

Vi kan diskutera länge om vad som är budget, vad som är prognoser och vad som sedan är faktiskt utfall. Men det jag väldigt enkelt kan konstatera är att även Hägersten-Liljeholmen gick med ett icke-minusresultat, att man alltså fick budgeten att gå ihop. Det är oerhört viktigt med en god välfärd till medborgarna i Hägersten-Liljeholmen, och det är också så det ser ut över hela Stockholm.

Stockholm levererar. Vi kan göra mycket mer, men vi har en fantastisk grund att stå på!

Anförande nr 6

L a r s S v ä r d (M): Finansborgarrådet talar om en miljard i satsningar på skolan. Det är satsningar hit, och det är satsningar dit.

Låt mig redovisa hur det blev med de så kallade satsningarna i Hägersten-Liljeholmen under 2016! Uppgifterna kommer direkt från stadsdelsförvaltningen.

Den höjda schablonen för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet och korttids-hem har använts till pris- och löneökningar. Detsamma gäller för den höjda ersättningen för personlig assistans. Höjningen av ersättningsnivåerna för hemtjänst och dagverksamhet har använts till pris- och löneökningar. De ökade resurserna för biståndsbedömning inom hemtjänst och boende har använts till pris- och löneökningar. Förskolans schablonökning om 2,2 procent – gissa vad det gav? Jo, det täckte pris- och löneökningar under året. Förstärkningen för handläggning av socialpsykiatri, vart gick den? Jo, den gick till att täcka pris- och löneökningar. Höjd ersättning utförare inom socialpsykiatri – var gick den? Jo, till att täcka pris- och löneökningar.

Ni höjde skatten och lovade satsningar, men pengarna gick till att täcka lönekostnader och prisökningar.

2016 års utfall för individ- och familjeomsorg visar ett sammantaget underskott med 35 ½ miljoner. Underskott får konsekvenser! Personalen på socialtjänstens barn- och ungdomsenhet i Hägersten-Liljeholmen har redan slagit larm. Enkelt – det nu liggande förslaget, som är en direkt följd av underskotten, är en omorganisation som får till följd en minskning med två enhetschefer, en biträdande enhetschef samt tre socialsekreterare. Konsekvensen kom direkt. De senaste två veckorna har fem chefer på avdelningen sagt upp sig. De säger att de inte kan fortsätta att jobba under de omständigheterna.

Finansborgarrådet skriver i svaret att det finns en hög ambition för barn och ungdom. Är det en hög ambition när man halverat antalet fältassistenter i tjänst? Det har gått

över två år sedan den ena fältassistenttjänsten vakantsattes. Jag ser en direkt koppling mellan denna neddragning och det vi har kunnat läsa om i medierna om att en handlare är tvungen att hålla stängt vissa tider i Liljeholmen, eftersom han trakasserar av ungdomar. Under det senaste brottsförebyggande rådet fick vi information från polisen att vi nu har ett gäng 11–13-åringar som trakasserar besökarna i Fruängens centrum!

Smygbesparingar brukar bli dyra i slutändan, och här skulle jag kunna lägga till att det blir värre när ni nu även ska stänga ned en av fritidsgårdarna i stadsdelen från och med i höst. Vad blir det för nedskärningar i socialpolitiken när ni höjt kommunalskatten? Vad har ni egentligen lagt pengarna på?

Anförande nr 7

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu kan väl inte Lars Svärd sätta upp sig på talarlistan, men jag vill bara göra lite sakupplysningar eftersom jag besökte Hägersten-Liljeholmen för två veckor sedan.

Dels har vi det här med att tilldelningen är en pris- och lönekomensation. Det är ju i grunden jättebra med tanke på att man inte har fått det på väldigt många år innan vi kom till makten. Det är bara att titta på pris- och löneutvecklingen kontra tilldelningen till stadsdelarna. Det var också en sakupplysning.

Dels handlar det om att något som påverkar Hägersten-Liljeholmen väldigt mycket just nu är att man är i en period av väldigt snabb omställning. Befolkningen håller på att ändra karaktär. Tittar man på sammansättningen av social bakgrund, inkomster och så vidare ser man att det alltmer börjar likna innerstaden, och detta har också fått effekter på vilka typer av medel man har tilldelats i våra resursfördelningssystem. Stadsdelen är under omstrukturering för att man måste anpassa sin verksamhet till att man faktiskt har en annan befolkningssammansättning än vad man hade för tio femton år sedan.

Sedan vill jag också tillägga att vad gäller barn och ungdomar har vi skjutit till 234 miljoner till barn och ungdom, vilket är mer på två år än vad ni tillsatte på åtta år. Socialtjänsten är för övrigt underfinansierad i hela landet. Vi har strukturella problem. Därför är det så bra att vi år efter år har prioriterat barn- och ungdomsvården, att vi har en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för biståndshandläggare och socialsekreterare som syftar till exempel till en rimligare ärendemängd, till att faktiskt få administrativt stöd och till att jobba med centrala förstärkningsteam.

Vi kommer också att göra om hela våra it-system eftersom paraplyet såsom det är utformat i dag är ett väldigt stort arbetsmiljöproblem för personer som jobbar inom till exempel socialtjänst och äldreomsorg.

Anförande nr 8

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det är naturligtvis svårt att komplettera efter Clara Lindbloms fantastiska inlägg. Men det jag kan uppehålla mig vid är pris- och löneökningarna. Det lät ju på interpellanten som om det skulle vara någonting dåligt att vi kompenserar för löneökningar, men det kanske är en grov missuppfattning.

Underskott har helt riktigt konsekvenser, och därför är det ju så bra att vi inte *har* några underskott. Vi har inga underskott. Staden gick med 4,6 miljarder i vinst. Vi har inga underskott i staden, just av den anledningen att underskott får konsekvenser och just av den anledningen har vi arbetat bort 100 miljoner i underskott i äldreomsorgen – vi vet nämligen att underskott får konsekvenser.

Vi har inga underskott, och vi har en väldigt bra verksamhet. Men med det sagt måste vi hela tiden jaga på, och i vissa lägen kan vi ännu mycket bättre. Det här ska dock finansieras. Interpellanten ville också dra upp de skattehöjningar som vi står för, och det var väldigt riktigt: Vi behövde höja skatten för att ytterligare skjuta till medel. Det som är lustigt i den här diskussionen är att man kan få uppfattningen att det inte går tillräckligt fort, men då skulle jag ju vilja ha svar på hur er finansiering ser ut.

§ 4 Interpellation om ökad otrygghet i Järvaområdet (nr 2016:61)

Anförande nr 9

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 10

B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Jag får tacka för svaret. Det var nästan tre sidor långt, men det mesta är inte besvarat, till exempel vad ni tänker göra för att förbättra tryggheten som bara blir sämre för varje år. Sedan finns det uppradat, och jag återkommer till detta, en hel lista på saker som ni har gjort. Det som är lite komiskt i detta sammanhang är att tre fjärdedelar av detta är sådant som vi startade under allianstiden. Min fråga är därför konkret: Vad gör ni?

Ni är nu inne på ert tredje år, och det mesta går åt fel håll när det gäller trygghetsfrågorna i Järvaområdet. Det är naturligtvis i mycket en polisiär sak som inte kommunen svarar för, men jag tycker också att finansborgarrådet har ett ansvar att ta en diskussion med sina partikollegor statsministern och inrikesministern som tillika är stockholmare: Varför händer inget med den nedmonterade Polismyndigheten som gör att det försvinner nästan 1 000 poliser om året? Vi får färre och färre poliser, och det får konsekvenser i Stockholm. Sedan kanske det kommer några extrapoliser till Järvaområdet, men då tar man dem ju från andra områden.

När det gäller mord och sådana saker är det någonting som påverkar invånarna väldigt mycket. Vi har pratat om att 10 procent av alla mord i Sverige sker i Järva. Under politikerveckan i Järva som pågår nu har vi fått nya siffror, och numera är det 16 procent av alla mord i Sverige som sker i Järvaområdet. Detta är oacceptabelt, och det måste göras förebyggande och kraftiga insatser för att få en ökad trygghet.

Då kommer man tillbaka till frågan om vad den nuvarande majoriteten gör för att bringa reda i det här. Man måste ta tag i att anställa till exempel trygghetsvårdar, fler vuxna personer, eftersom staten inte tar sitt ansvar. Vi ser också kriminella gäng som mer och mer tar över våra centrum, vilket gör att lokalbefolkningen blir rädd och inte vågar gå ut efter klockan sex på kvällen. De lokala handlarna säger upp sina kontrakt, för de kan inte längre driva sin verksamhet vidare. Salam Kurda i Husby centrum är ju symbolen för detta men inte den enda. Fem andra i Husby har också sagt upp sina kontrakt. Det är likadant i Tensta och det är oroligt i Rinkeby.

Droghandeln ökar mer och mer i våra centrum. Vad planerar ni i förebyggande arbete för att minska detta?

Ungdomarna behöver fritidsgårdar, och det behövs mycket förebyggande arbete. Då är det inte bra att två av fyra fritidsgårdar i vår stadsdel Rinkeby-Kista stänger – både Ungdomens hus i Rinkeby och ungdomsgården i Akalla har sommarstängt.

Anförande nr 11

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Tack, Bo Sundin, för interpellationen så att vi kan diskutera trygghet i staden och, specifikt i denna interpellation, tryggheten i Järva!

Först skulle jag önska att Bo Sundin återkommer i sitt nästa inlägg och tydliggör en sak. Först är det nämligen kritik mot att vi fortsätter det arbete som ni hade startat. Vi borde hitta på någonting nytt. Men jag håller mig inte fast i panelen och säger att åh, jag måste hitta på en massa nya saker, för är det någonting som är väldigt tydligt i det Advisory Board som jag har startat är det att om det finns saker och ting som fungerar och som man ser resultat av, då ska man hålla fast vid och utveckla det.

Det är just det vi har gjort. Vi har ju utvecklat sociala insatsgruppen, för det var ingen som trodde att så många skulle söka sig till att hoppa av den tunga kriminaliteten. Därför har vi utökat det arbetet. Det måste väl vara någonting bra, Bo Sundin?

Sedan har vi arbetet med Trygghet Järva där vi hela tiden arbetar aktivt tillsammans i bostadsområdet för att säkerställa att föreningslivet fungerar med tillgång till lokaler så att man kan komma in idrottsrörelsen eller i andra sammanhang.

Det handlar också om en viktig del som Alliansen helt missade i sitt utspel i förra veckan om tryggheten kring Järva, nämligen bostadssituationen. Vi har en enorm trångboddhet i Järva. Vi bygger väldigt mycket i Stockholm som helhet, och vi bygger också i Järva. Satsningen som Svenska Bostäder gör i Husby handlar både om lokaler för näringslivet och om nytillskott av lägenheter så att fler har möjlighet att dels flytta dit, dels söka sig till större boendeformer vilket förhoppningsvis gör att trångboddheten minskar.

Vi kommer att arbeta vidare med det som vi de facto ser fungerar. Men jag tar också mitt ansvar, och i den här diskussionen ska vi vara väldigt tydliga och diskutera det som vi som Stockholms stad kan göra. Självklart har jag dialoger med regeringen, med landstinget och med andra aktörer om vad man kan göra bättre på Järva, bland annat kring de hembesök där vi måste få barnmorskorna med för att göra hembesök hos nyblivna föräldrar och där landstinget, förhoppningsvis, i sina budgetdagar nu möter upp med detta.

Det möts också upp med fler poliser från regeringen. Det är fler aktörer, men vi ska göra allt vi kan från den här salen!

Anförande nr 12

P e r O s s m e r (SD): Ordförande! Medan Bo Sundin funderar på sina svar kan jag ju göra några reflektioner.

Det är så att den här typen av frågor kommer upp med jämna mellanrum – i stort sett varje gång, höll jag på att säga. Det beror på att de är ständigt aktuella. Senast i dag kunde vi ju läsa om utvecklingen när det gäller våra så kallade särskilt utsatta områden. De har på något år ökat från 15 till 23 stycken här i landet.

Frågorna rör alltså ordningsproblem, för att inte säga brottslighet, för boende, för näringsidkare – kanske viktigast, för besökarna är ju inte så många. Det förekommer i många utanförskapsområden, kanske inte bara Järva, utan problemet är allmängiltigt.

Vad får vi då för svar från ansvarigt borgarråd? Sociala insatsgrupper, trygghetsstrategier, så kallade framtidssatsningar, utökade hembesök, jobbtorg, Fryshuset, idrottsföreningar, flytt av stadens förvaltningar – you name it.

Sverigedemokraterna tror inte så mycket på sådana åtgärder. De har ju visat sig ganska resultatlösa. Vi i Sverigedemokraterna vill att staden kräver att staten tar sitt fulla ansvar för att polisen är tillräckligt bemannad och arbetar på ett sätt som är anpassat och tillräckligt för de här lokala behoven.

Då är det nödvändigt att vi har en polis som inte sitter kvar i sina bilar medan upplopp pågår. De måste vara beredda att göra de insatser som krävs och då på ett verkningsfullt sätt. Jag och flera har väl varit exempelvis i Paris och sett fransk kravallpolis hoppa ur sina svarta bussar och göra sina insatser. Vi vet då att det där fungera väldigt bra – det ger resultat!

Men det är som Karin Wanngård är inne på: Staden har inte så många styrmedel för vår statliga polis. Sverigedemokraterna föreslog i sin motion i höstas en utökning av antalet kommunala ordningsvakter. Förslaget avslogs med sedvanlig ryggmärksreflex. Men nu verkar det från olika håll, även borgerligt håll, finnas krav på fler ordningsvakter. Sent ska syndaren vakna!

Sverigedemokraterna vill inte ha skenåtgärder. Vi vill ha resultat! En första satsning vore att staden satsade på fler ordningsvakter.

Anförande nr 13

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Tack, Bo Sundin, för interpellationen som lyfter en väldigt viktig fråga!

Jag vill instämma i det Karin Wanngård sade om vikten av att fortsätta med det arbete som redan är påbörjat, för vi vet också att det finns en väldigt stor trötthet på att man startar upp nya projekt gång på gång. Vi måste fortsätta arbeta med det som vi vet fungerar, bland annat att stärka upp det uppsökande arbetet med unga som befinner sig i riskzonen och att stärka de sociala insatsgrupperna för alla dem som vill lämna ett liv i kriminalitet. Vi vet ju att en av bröderna som blev skjutna i Rinkeby stod i kö, och det är såklart någonting som vi måste arbeta för inte ska ske igen.

Det handlar också om ännu tidigare förebyggande arbete, för vi vet ju vilka det är som till största delen utövar våldet och som också blir offer för våldet: Nästan uteslutande handlar det om unga män. Vi måste arbeta mot de maskulinitetsnormer som gör att unga män tar till våld. Vi har också påbörjat ett antivåldsprogram i skolan för att komma till rätta med det här problemet i tidig ålder, för vi vet att även om sociala problem är en stor del är det inte bara det som det handlar om. Vi vet att unga tjejer som befinner sig i en minst lika utsatt social position ändå inte tar till våld på det här sättet och skjuter ihjäl andra människor. Därför måste vi börja tidigt med ett arbete för att motverka de mansideal som gör att just unga män tar till våld, men också se till att skapa framtidsutsikter för dessa unga män genom att se till att de går ut skolan med fullständiga betyg och har en meningsfull fritid.

Anförande nr 14

B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige! För att förtydliga mitt tidigare inlägg och för att inte bli missförstådd av Karin Wanngård vill jag säga att det är bra att ni fortsätter med alla de saker som vi startade under allianstiden. Det ska vara långsiktigt. Det var inte det som var min poäng; poängen är att situationen har blivit så mycket värre att det behöver göras mycket mer än allt det vi startade.

Det är bra att det byggs mycket mer bostäder, och när det gäller bostäder är det kanske allmänt känt i den här salen – men kanske inte bland medborgarna – att allt som byggdes och byggs under 2015, 2016, 2017 och även 2018 är det som vi planerade och lade i pipeline under allianstiden. Det viktigaste för den nya majoriteten är att fullfölja detta så att vi fullföljer det stora, omfattande byggprogram som vi lanserade under allianstiden, och lika viktigt är det att den nuvarande majoriteten planerar för vad som ska ske nästa mandatperiod när vi förhoppningsvis återkommer.

Det här med fler poliser stämmer inte. Det finns statistik och uppgifter på att nästan 1 000 poliser nationellt slutar varje år, och blir det färre poliser befolkningen ökar så är det ett problem. Det är regeringens ansvar och misslyckande att man inte kan behålla personalen och att man inte kan rekrytera tillräckligt mycket. Det är inte en kommunal fråga, men vi på kommunal nivå måste då ta till åtgärder med säkerhetsvakter och annat för att komplettera det som saknas. Sedan är det riktigt att det finns lite fler poliser i ytterstaden, typ Järva, men det är ju för att man plockar polis från andra områden, till exempel innerstaden och andra ytterstadsområden som Hässelby-Vällingby och så vidare så att de får en brist på poliser. Det är bara en omfördelning; det är inte så att vi får fler poliser.

Med tanke på alla de åtgärder som vi startade vill jag bara påminna om att sociala insatsgrupper gör ett fantastiskt bra jobb på södra Järva. Ni har tillsatt 9 miljoner. Frågan är bara hur många som har anställts. Vad har man gjort med de här resurserna? Det är en lång kö, och den bara växer och växer. När kommer man att starta sociala insatsgrupper även i Husby som vi hade planer på som steg 2? Det finns nu i Rinkeby och Tensta. Behovet är enormt, och vi vet att resultatet är fantastiskt bra när vi får in de här människorna som har varit kriminella i sociala insatsgrupper.

Det finns en hel del annat – trygghetsstrategier, trygghetsvårdar, sms-kedjor – som vi startade under vår tid, och det är bra att ni fortsätter med det. Det behövs nog bara ännu mer eftersom situationen tyvärr går åt fel håll.

Anförande nr 15

Borgarrådet L i v h (V): Det mesta har sagts från vår sida, men jag skulle faktiskt vilja säga en sak som jag ofta säger, och det är att de flesta, den stora majoriteten av oss som bor på Järva är helt vanliga människor med helt vanliga liv. Sedan finns det en liten grupp som är väldigt problematisk och som förstör för väldigt många andra, och det är kanske där vi i första hand ska inrikta våra insatser, till exempel de sociala insatsgrupperna som jag tycker är en väldigt bra verksamhet. Oavsett vem som startade den utvecklar vi den, precis som man ska göra.

Man måste också jobba förebyggande, och jag skulle i det sammanhanget vilja ta upp vad bostadsbolagen faktiskt gör. Det Svenska Bostäder nu gör i Husby – Bo Sundin bor ju själv där, så han ser ju – är att man till exempel har flyttat det här kaféet som

många kvinnor har klagat på för att det kändes otryggt. Vi har även utvecklat Husby Träff med en fantastiskt bra styrelse som kommer att vara ett trygghetsskapande inslag i Husby centrum, eftersom alla sorters människor kommer att röra sig dit. Feministisk stadsplanering har gjort att vi har tänkt över hur vi kan göra detta centrum välkomnande för kvinnor och barn, och även det kommer att öka tryggheten.

Detsamma händer nu i Rinkeby där Familjebostäder har köpt Rinkeby Folkets hus, alltså byggnaden. Där har vi nu haft flera möten med styrelsen om hur vi ska öppna upp huset så att det blir en trygghetsskapande faktor i den delen av Rinkeby, och det finns väldigt många idéer och förslag.

Det finns dock ingen quick fix. Det här kräver långt tålamod, och det kräver att man är väldigt ödmjuk och hela tiden också är beredd att ompröva det man gör och se vad det finns för andra metoder som är bättre och hur vi till exempel kan samverka med föreningar på ett helt annat sätt än man kanske har gjort tidigare. Jag skulle nämligen också vilja påminna Bo Sundin om det faktum att otryggheten ökade när ni lade ned kvinnoverksamheten vid Rinkeby Torg. Färre kvinnor besökte då torget. Man får också tänka på just hur vi planerar våra centrum, och där tror jag att ni har en hel del att rannsaka er själva för.

Det som ni har gjort som är bra ska vi fortsätta med, men vi måste också reparera en hel del av det som ni ställde till med!

Anförande nr 16

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tyckte att jag hörde en djup suck från Ann-Margarethe Livh när hon hörde ordförande meddela vem som skulle gå upp!

Ann-Margarethe Livh säger tydligt på slutet här i talarstolen att de ska fortsätta med det som vi gjorde bra, och det får vi väl vara tacksamma för, för vi ägnade ju oss åt en hel del koncentrerat kring Järva under den förra mandatperioden. En del av det är riktigt bra, och det är bra om det fortsätter, för det behövs göras en hel del inte bara i Järva utan faktiskt i flera ytterstadsdelar runt om i landet.

En sak som vi gjorde bra och som vi debatterade mycket i den här salen var flytten av innerstadsförvaltningar ut till ytterstadens olika delar. Jag tyckte då att det var en stor framgång att vi kunde räkna till sju olika verksamheter som förlades utanför innerstaden. Det var till exempel spännande att både kulturförvaltningen och serviceförvaltningen hamnade just i Järva under den förra mandatperioden.

Därför blir jag lite fundersam över hur det kommer sig att den här majoriteten, som vurmar för att man ska flytta förvaltningar, i praktiken inte har gjort annat än att stoppa förvaltningsflyttar till just Järva. Nu har man också bestämt sig för att flytta serviceförvaltningens call center med 70 anställda från just Husby, det gamla Husby Träff som Ann-Margarethe Livh tyckte att det var hemskt att man tillåt förvaltningen att komma in i.

Därför ska nu 70 anställda flytta. De ska flytta tillbaka till serviceförvaltningens utrymmen i Slakthusområdet, och i stället ska stadsdelsförvaltningen in. Detta är på initiativ ifrån den rådande majoriteten, och jag kan säga att det finns andra lokaler

där ni kan förlägga de stadsdelsverksamheter som nu planeras. På Svenska Bostäders styrelsemöte i förra veckan fick vi reda på hur många lokaler som har blivit tomställda i Husby den sista tiden. Det finns alltså en rad olika lokaler som går att använda till de verksamheter som Ann-Margarethe Livh och majoriteten tycker att man ska starta från stadsdelsförvaltningens sida, och så kan man få ännu mer verksamhet i Husby.

I stället tar man bort 70 arbetsplatser. Det tycker jag rimmar väldigt illa med tankegången att ni ska fortsätta med det som var bra. De 70 anställda som nu i praktiken lämnar Husby kommer därmed att sluta äta lunch i området. Den dagbefolkning som kommer från serviceförvaltningen som inte bor där i området – de flesta bor ju någon annanstans – lämnar nu området. Vi tycker att detta är märkligt hanterat.

Anförande nr 17

B o S u n d i n (M): Ordförande! Det finns mycket att orda om detta, och det är inte bara jag utan väldigt många människor som är bekymrade över utvecklingen. Jag var senast igår ute på Järva politikervecka i Spånga, ett fantastiskt bra initiativ som genomförs under den här veckan där alla partier har varsin dag. Det framgår mer och mer tydligt när man pratar med medborgarna att man är orolig för vart utvecklingen är på väg, och det handlar om trygghetsfrågor.

Till Ann-Margarethe Livh kan jag väl säga, när det gäller Husby, att det är klart att det är bra att ni genomför mycket av den ombyggnation och modernisering som sker av Husby centrum men att hon glömde att tala om att hela den planen mer eller mindre var det som vi gjorde under allianstiden och som de stoppade. Nu dyker den upp igen. Vi gav också direktiv till Svenska Bostäder att fortsätta den här processen, och det är det som nu pågår i form av utveckling av de två centrumdelarna i Husby, och det är bra.

Problemet är bara att det blir tomma lokaler, för inga eller få företag vågar vara kvar eftersom otryggheten bara växer. Det finns många vittnesmål om detta i medierna, och även vi politiker som har varit på plats, som bor där och som kommer dit ibland hör att det är ett bekymmer.

Idrotten kan mycket riktigt göra väldigt mycket när det gäller trygghetsfrågor, och därför är det bra att man fortsätter med de satsningar som vi startade upp och utvecklar dem vidare under den här mandatperioden. Där kan man finna trygghetskapande åtgärder, för idrottsklubbar gör väldigt mycket eftersom de fångar upp många ungdomar, dock inte alla.

Polisverksamheten är ett bekymmer, inte bara att det är färre poliser, utan det är också så att vi år 2013 i samband med polisorganisationens förändring beslutade att ett poliskontor för hela västra Stockholm med nästan 300 poliser skulle förläggas i Rinkeby, och det är bra.

Det var meningen att det skulle vara klart till 2015, men den nuvarande majoriteten har av olika skäl förhalat, försenat eller inte klarat av att leverera. Det skjuts upp ett år i taget, och detta är en katastrof för området på så sätt att poliserna som är lokalförankrade får pendla från Solna. Varför inte starta, som vi har föreslagit för

flera år sedan, en tillfällig lokal polisstation tills den nya är färdigbyggd? Varför har det tagit så lång tid för Familjebostäder att få till den här ombyggnaden så att det går att flytta in? Senaste budet är 2019, och vi vet tyvärr inte om ens det håller med den här hanteringen.

Anförande nr 18

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det finns lite olika sätt att hantera olika politiska frågor, men när man har breda överenskommelser ska man nog vara duktig på att poängtera att det faktiskt *är* breda överenskommelser. Det kan ibland låta i diskussionen som att vi, när vi var i opposition, var *emot* det som ni fattade beslut om, att vi skulle vara emot olika bostadsprojekt bara för att det var ni som satt i majoritet. I dag kan det när vi pratar om trygghetsfrågor låta som att ni i oppositionen skulle vara emot det som vi gör i dag. Ibland måste vi som politiker ha skyldighet att visa på att här är det faktiskt breda politiska överenskommelser.

Jag tror att alla här i salen är ganska oroliga för om fler människor skulle känna en ökad otrygghet i staden. Då är det väl bra att vi håller fast vid de delar där vi ser att vi kan arbeta på ett bättre sätt.

Vi har också en finansiering för att säkra sociala insatsgrupper, för att säkra arbetet kring Trygghet Järva. Ni känner väl till att detta är medel som tas från central medelsreserv, där vi budgeterade för detta – till skillnad från vad ni gjorde i opposition. Era pengar i central medelsreserv tog slut för flera månader sedan! Ni har inga pengar kvar i central medelsreserv.

Sedan är det så att man kan inte bo i en planskiss, utan man bor de facto i lägenheter. Det vi gjorde när vi kom till makten i Stockholms stadshus var att säkerställa att de här bostadsprojekten de facto blev verklighet. Med en organisation på plats där man ringer upp och ifrågasätter om inte planerna går vidare till första spadtag säkerställer vi att fler bostäder de facto byggs i dag.

Det här kan vi resonera om, och vi kommer att ha en stor debatt om detta senare i kväll.

När det handlar om förvaltningsflyttar är det ju lustigt att när Tekniska nämndhuset skulle flytta till Slakthusområdet, då handlade det om att flytta från innerstad till ytterstad, och när nu serviceförvaltningen flyttar delar till Slakthusområdet, då är det förödande, för då flyttar man från Rinkeby.

Det handlar också om det som vi har pratat om tidigare ikväll, det vill säga rekryteringsfrågor. Moderatledda Tyresö kommun har valt att inhysa sina planhandläggare i en lokal på Södermalm i Stockholm! I en lokal på Södermalm i Stockholm sitter Tyresös planhandläggare. Varför gör de det? Det handlar om rekryteringsbehov. Vi måste kunna diskutera det här i en väldigt mycket större kontext.

Anförande nr 19

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande! Jag bara tycker att det är värt att lyfta den Novusundersökning som presenterades just på Järva politikervecka häromdagen, för hur mycket jag än verkligen vill poängtera att vi måste ta människors oro och problem som finns på allvar så tycker jag också att det är anmärknings-

vårt ur ett glädjande perspektiv att den här Novusundersökningen visade att människor på Järva i större utsträckning än i resten av landet faktiskt är positiva, har en framtidstro och svarar ja på frågan om man tycker att Sverige går åt rätt håll!

Det tycker jag att vi i den här majoriteten faktiskt också gemensamt med oppositionen, på tal om de satsningar som ni också påbörjade under er tid, ska ta lite kredd för, för det betyder att det faktiskt händer saker som märks, att de satsningar som ni gjorde, som vi gör, också kommer ut till invånarna. Sedan behövs det göras mer, och det tror jag att vi alla är överens om, och därför har vi den här diskussionen. Vi kan ju inte ha områden i Stockholm, eller i någon annan del av Sverige för den delen, där folk är rädda för skjutningar och där man upplever otrygghet.

Men det görs en massa saker. Framtid Stockholm på Järva ska etableras när som helst; jag vet att de håller på att rekrytera. Det är en stor satsning med flera verksamheter: uppsökande verksamheter, brottsförebyggande verksamheter och med en bred social kompetens kring just saker som rör ungdomar, vilket jag tror är jätteviktigt, och det tror jag att vi alla är överens om.

Det jag kan förundras lite över, på tal om satsningar som ni gjorde, var kanske det som ni *inte* gjorde så mycket av, det vill säga satsade på socialtjänsten. Man behöver ju upptäcka folk tidigt, och det kan man göra på många olika sätt, men socialtjänsten är en jätteviktig del av det. Just barn- och ungdomsenheten har vi skjutit till jättemycket pengar till, därför att de har gått på knäna. Sedan tror jag att det finns mycket man kan göra fortsatt även där. Socialtjänsten är alltid någonting som behöver mer resurser, och där tycker jag verkligen att vi ska fortsätta storsatsa.

Med tanke på andra bra satsningar kan jag alltså vara lite förvånad över att ni valde att lågprioritera just socialtjänsten som är ett så otroligt viktigt nav i kampen för att alla ska få växa upp tryggt och få den hjälp de behöver och bli sedda.

Anförande nr 20

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Först, Bosse, kanske vi ska dra oss till minnes lite vad som har hänt under åren på Järva, även om jag gärna vill vara framtidsinriktad. Minns du de planer ni lade fram, till exempel strukturplanen, och de trevliga breven som invånarna fick från er om att deras hus skulle rivas och att de egentligen borde flytta? Det satte ju igång en enorm proteströrelse på norra Järva, och det är väl tack vare er som norra Järva stadsdelsråd har varit den där levande proteströrelsen. Den väcktes ju på grund av era planer.

Sedan har man tillsammans med medborgarna, och det är det som det gäller att vara väldigt lyhörd för, utvecklat planerna för Husby centrum, och det gäller inte minst till exempel, som jag nämnde tidigare, Husby Träff. Det är väldigt, väldigt viktigt med öppna samlingsplatser där alla invånare i det området är välkomna. Det är långsiktigt trygghetsskapande, men framför allt handlar det om den lokala demokratin, det vill säga att man har en dialog med de människor som berörs. Även det är en långsiktig trygghetssatsning.

Jag vill också nämna det som Joakim Larsson tog upp, det här med call centret. Det kommer ju att vara lika många arbetsplatser i Husby även senare, för de som flyttar är ju förvaltningen som nu finns i Kista och där behöver man sannerligen inte fler

arbetsplatser. De flyttar alltså till Husby, och det är dessutom en utåtriktad verksamhet för Husbyborna som flyttar dit, och det tycker jag är väldigt bra.

Angående polisstationen, Bosse, är vi från Familjebostäder öppna. Vi har erbjudit polisen en tillfällig polisstation som de är jättevälkomna att diskutera. Vi ställer gärna lokaler till förfogande om polisen vill ha en tillfällig lösning. De är väldigt, väldigt välkomna till våra lokaler!

Anförande nr 21

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag förstår ju att Vänsterpartiet kanske inte i första hand vill se bakåt i tiden när vi diskuterar de här frågorna, framför allt med tanke på hur mycket Ann-Margarethe Livh var emot att vi genomförde till exempel Rinkebystråket. Det blir naturligtvis tjugigt, men det är en av de mest prisbelönta och uppmärksammade förändringarna i stadsmiljön och har också gett trygghetsskapande effekter i området.

Nåväl. Jag blir mest förvånad, tror jag ändå, av att finansborgarrådet går upp här och bara slänger iväg frågan om serviceförvaltningens call center. Det handlar ju inte om Slakthusområdet. Slakthusområdet var inte skälet till att jag tog upp frågan, utan det vi diskuterar är Husby. Det handlar inte om att Slakthusområdet är en dålig plats; tvärtom, jag hoppas att Slakthusområdet kan utvecklas ännu mer så att vi kan få fler arbetsplatser och bostäder där. Vi vet vad som är på gång.

Det här handlar som sagt om Husby och om att det är 70 arbetsplatser, dagbefolkning, som lämnar Husby och inte kommer att finnas där längre. Vill man öppna den typen av verksamhet som nu planeras i de här lokalerna då man flyttar verksamheter från Kista kan man ju använda någon av de tomma lokalerna som Svenska Bostäder har svårt att hantera just nu.

Man börjar liksom i fel ända. Man kan inte påstå att det är bra för stadsdelen att de för miljontals kronor ombyggda lokalerna som är gjorda för serviceförvaltningen nu ska göras om till någon annan typ av verksamhet i stället för att man använder någon av de övriga lokaler som finns i området.

Jag begriper inte vad detta handlar om. Finansborgarrådet säger i stället att det är väl inget fel på Slakthusområdet, för där vill ju ni lägga andra förvaltningar. Ja, vi ville flytta Tekniska nämndhuset från innerstaden, det stämmer, för vi tycker att det skulle vara ett utmärkt ställe att bygga många bostäder på. Återigen – fokus i diskussionen är ett helt annat när finansborgarrådet pratar än när vi andra diskuterar.

Husby är vad debatten handlar om. Jag tycker att det är väldigt märkligt att staden inte gör mer för att flytta fler arbetsplatser från innerstaden till exempel till Järvaområdet, och då var det serviceförvaltningen det var fråga om. Vad kommer närmast? Är det någon mer som har svårt med rekryteringen, vilket nu finansborgarrådet säger att det handlar om? Det argumentet har jag aldrig ens hört tidigare. Men då var det alltså det som var skälet – att serviceförvaltningen har svårt att rekrytera till Husby. Det var det värsta jag har hört, tror jag. Det borde inte vara något större problem. Jag har aldrig hört att serviceförvaltningen har haft problem att rekrytera till sitt call center – en fantastiskt bra verksamhet som byggdes upp bland annat under den förra stadsdirektörens ledning, om jag inte minns fel.

Hur som helst önskar jag gärna få svar på detta!

*§ 7 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Missade mål i allmännyttan*

Anförande nr 22

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Med tanke på stönen jag hör från Vänsterpartiets del av salen anar jag att man är redo för semester. Men Vänsterpartiet har pratat väldigt mycket om att man ska fördubbla bostadsbyggandet. Det sades mycket om det i valrörelsen. Allmännyttan skulle bygga dubbelt så mycket som tidigare, hette det. Det skulle byggas 2 500–3 000 nya hyresrätter varje år. Så lät det i valet, och 2016 sänkte man ambitionen. Det skulle ske stegvis. Då skulle det vara 1 500 påbörjade bostäder och höjas till 3 000 år 2019.

I årets budget ändrades det ytterligare en gång. Nu hette det att staden skulle nå 2 500–3 000 per år under perioden. Det här är väldigt mycket siffror, och det är svårt för alla att hänga med. Vad är det som gäller egentligen? Vilket år ska stadens bostadsbolag har fördubblat takten i bostadsbyggandet?

Anförande nr 23

Borgarrådet L i v h (V): Herr ordförande! Jag tror att folk börjar tröttna på dig och mig, Joakim. Vi blir snart som ett stå-upp-komikerpar i den här salen. Men eftersom du nu ställer frågor är det självklart att jag svarar på dem.

Jag vill börja med att påminna borgarrådet Larsson om hur han själv skötte allmännyttan och byggmålen när ni satt vid makten. Ni hade så låga ambitioner för allmännyttan, och ni klarade inte ens att uppfylla era låga ambitioner. Jag tycker att vi kanske ibland ska påminna oss om det när Joakim Larsson står här i princip varje fullmäktigemöte och gnäller på den här majoriteten. Jag kanske också skulle kunna påminna om att det var lågkonjunktur under större delen av den mandatperiod när ni styrde. Ni hade chansen att sätta igång en rad byggprojekt. Det var då man hade möjligheter att starta ett rekordbyggande, men det gjorde ni inte, förmodligen för att ni har en del ideologiska skygglappar när det gäller allmännyttan.

Låt oss nu titta på vår majoritet när det gäller både byggmålen och allmännyttan. Vi har spämt bågen mycket högt. Vi har jättehöga ambitioner. Varför har vi det? Jo, därför att jag skulle vilja säga att allmännyttan var misskött under åtta år. Nu sätter vi höga mål, och vi strävar efter att uppnå de målen. Vi når inte alltid ända fram, men vi når oändligt mycket längre än vad ni någonsin nådde på åtta år.

Anförande nr 24

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker att det var synd att Ann-Margarethe Livh inte använde hela tiden till att svara på frågan i stället. Det är möjligen min roll att gnälla på dig, Ann-Margarethe Livh. Men jag tror inte att stockholmarna är beredda att bo i en ambition, och mig veterligen kan man inte heller bo på er spända båge.

Vi har diskuterat att ni förra året lyckades få igång 31 påbörjade bostäder, och målet var 900. Jag tyckte att det var ett ganska dåligt resultat, men du var tydligen nöjd med det. Om målet för kommande år är 900 undrar jag vad som händer med dessa 869 som inte byggdes förra året. Borde ni inte lägga till dem i år? Eller ska vi glömma bort dem och betrakta hela 2016 som ett förlorat år? Det står i

tertiärrapporten att man nu ska bygga det med staden förankrade årsmålet på 700 lägenheter. Det innebär att ni har sänkt målet från 900 till 700. Vad är det som gäller egentligen?

Anförande nr 25

Borgarrådet L i v h (V): Det som gäller är att vi bygger så mycket som vi någonsin orkar under den här perioden eftersom vi har en bostadskris och eftersom ni inte byggde tillräckligt när ni styrde. I år kommer vi att starta byggandet av 1 800 allmännyttiga lägenheter, Joakim. Det är det högsta antalet byggstarter så långt tillbaka jag kan se. Ni kom aldrig upp till den summan under er period. Det är jag mycket glad för.

Sedan har jag ambitionen att vi ska byggstarta ännu mer och markanvisa ännu mer, men 1 800 byggstarter är det högsta talet för allmännyttan sedan 2007 och förmodligen även innan dess. Det är jag mycket stolt över. I en tid när vi har högkonjunktur, brist på projektledare och brist på hantverkare i Svenska Bostäder och andra kommunala bolag lyckas vi ändå.

Anförande nr 26

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag vet inte vad du har lyckats med riktigt, men det är uppenbarligen inte så att ni har lyckats att hålla er till de mål ni har ställt upp. Om målet var att bygga 900 bostäder och man lyckas med 31 tycker jag inte att man kan slå sig för bröstet och säga att man är så fantastiskt bra.

Nu får jag äntligen en siffra. Det ska byggstartas totalt 1 800 bostäder i de tre bolagen i år. Det är nästan en halvering av det mål som ni sade att ni skulle uppnå. Det var ju 3 000 ni skulle åstadkomma. Det är uppenbarligen så att den här majoriteten, som jag faktiskt tänker fortsätta att granska eftersom vi är i opposition, har olika siffror när det gäller målsättning och utfall. Och det är väl som finansborgarrådet brukar säga, nämligen att det är utfallet som räknas.

Anförande nr 27

Borgarrådet L i v h (V): Jag vill gärna upprepa det jag sade. 1 800 byggstarter i allmännyttan är den högsta siffran när det gäller byggstarter sedan 2007 och förmodligen innan dess också, men det har jag inte hunnit kontrollera. Jag är stolt över det. Jag är stolt över att vi klarar det här målet i tider när nästan inga byggbolag klarar av att bygga allt de vill bygga på grund av att det inte finns hantverkare, projektledare och ingenjörer. I dessa tider klarar vi ändå av att bygga. Vi klarar också av att ta fram ett koncept som Stockholmshusen för att pressa hyrorna och priserna så att stockholmarna ska ha råd att bo. Jag är jättestolt över den här majoritetens insats när det gäller bostadsbyggandet.

Fråga nr 2. Sophantering

Anförande nr 28

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Herr ordförande! Jag ska i dag ställa två frågor för första gången. Jag var lite orolig för att de kom i fel ordning. Det hade ställt till det lite i mitt lilla huvud.

Det finns ett företag som är mycket dominerande när det gäller sophantering i staden, och det har kommit fram väldigt oroande uppgifter i medierna. Det gäller inte minst det här företags ekonomiska ställning. Det finns tydligen en mycket stor risk att företaget kan gå i konkurs, och skulle så ske står stora delar av staden utan sophantering. Vi hade en annan situation med det företag som hade ansvar för klottersaneringen i stora delar av staden och som sade upp avtalet. Där hade vi en upphandling på gång så att vi kunde kasta in någon annan.

Har vi någon beredskap för att klara av en fallerande sophantering?

Anförande nr 29

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Som trafikborgarråd har jag ansvar för en hel del sopfrågor. Jag tror att det är hushållens sopor och den hanteringen du tänker på, och det ligger inte under mig. I dag är det överflyttat till Stockholm Vatten och Avfall AB. Jag är tyvärr inte ansvarigt borgarråd för detta och kan inte svara på frågorna. Frågan skulle ha gått till Katarina Luhr. Jag ber att få passa helt enkelt.

Anförande nr 30

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag ska inte påstå att jag känner mig lurad, men finns det någon möjlighet, herr ordförande, att vi byter borgarråd lite geschwint? Jag tror att frågan är av allmänt intresse för stockholmarna.

Anförande nr 31

O r d f ö r a n d e n : Om de här två borgarråden från Miljöpartiet tycker att det är okej tycker jag att jag kan släppa fram den märkliga ordningen. Det är trots allt inget beslutsärende utan bara en diskussion.

Vi går vidare då. Du har fortfarande 23 sekunder på dig att ställa en fråga till borgarrådet.

Anförande nr 32

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag upprepar samma fråga som jag ställde till Daniel. Har staden någon beredskap för att hantera detta om det skulle inträffa? Vi har också hört talas om att det kan bli strejker och sådana saker som också kan förlama sophantering. Vi vill ju inte ha en italiensk situation i Stockholm.

Anförande nr 33

Borgarrådet L u h r (MP): Ja, staden har en beredskap. Vi hade problem med sophantering under förra året när det visade sig att ett upphandlat bolag inte kunde tömma de här botten tömmande behållarna. Det gjorde att det blev väldigt mycket problem i vissa delar av staden under några veckor. Vi har stor beredskap, och jag kan också säga att i det här fallet har vi haft en stor avfallsupphandling. Det är ett företag som har vunnit en stor del av den. Det gör att många andra företag är mycket upprörda över det, och de försöker såklart att peka på möjliga problem. Det här företaget som man talar om och som har vunnit upphandlingen har redan sophantering i sex delar av staden, tror jag att det är, och det klarar man jättefint.

Nu har deras nordiska moderbolag i Norge visat sig ha ekonomiska svårigheter. Det svenska företaget har högsta kreditvärdighet, och det gäller både när man upphand-

lade och siffrorna som har kommit året efter. Vi följer såklart detta. Och, ja, vi har en beredskapsplan om någonting skulle gå fel.

Anförande nr 34

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Herr ordförande! Tack, Katarina Luhr som tog sig an denna uppgift med extremt kort varsel! Jag är glad över att det finns något slags beredskap. Jag förstår också att det finns mycket tjuv- och rackarspel i bakgrunden. Jag hörde någon i branschen uttrycka det så att det renaste i sopbranschen är soporna. Möjligen är det så. Jag vet inte. Men man kan konstatera att det finns en risk att vi blir för duktiga på att titta på priser när vi upphandlar. Och det gäller inte bara inom vård och omsorg, utan det kan även handla om de tekniska frågorna som staden hanterar, till exempel sophämtning.

Anförande nr 35

Borgarrådet L u h r (MP): Det är en jätteviktig fråga. Avfallshanteringen är en av de delar som måste fungera i staden, annars raseras allting. Priset är viktigt vid upphandlingar, men det är bara en liten del av det som har varit grundkriterierna vid den här upphandlingen. Att vi även ställde hårda miljökrav, hårda krav på arbetsmiljö och krav på hur man ska köra för att minimera trafiken genom staden och minska störningar är också någonting som andra företag har försökt överklaga.

Det är väldigt många saker som vi har ställt krav på i den här upphandlingen. Och än så länge har det här företaget som har vunnit upphandlingen god ekonomi i Sverige, och om det skulle hända någonting med moderbolaget anser vi att det är troligt att någon annan tar över den här verksamheten. Det är en stor upphandling. Den är värd mycket pengar. Man kan också tänka sig att det är värt mycket pengar att fortsätta att driva det svenska underbolaget. Vi har en krisberedskap, och vi följer det här mycket noggrant.

Fråga nr 3. Hur förhåller sig Stockholms stad till försörjningsbidrag för illegala invandrare som gömmer sig undan svenska myndigheter?

Anförande nr 36

P e r O s s m e r (SD): Herr ordförande! På tal om suckar förstår jag att folk här i salen kommer att sucka och tänka att nu ska Sverigedemokraterna tala om flyktingar och illegala invandrare igen.

Bakgrunden är att Högsta förvaltningsdomstolen för någon vecka sedan slog fast att kommuner inte är skyldiga att ge bistånd till illegala invandrare som gömmer sig undan svenska myndigheter. Här gällde det en asylsökande familj i Norrland som hade fått avslag i samtliga instanser och därefter höll sig undan. Kommunerna är alltså inte skyldiga att ge bistånd, och biståndet handlar väl i första hand om så kallat försörjningsstöd. Men nu är det så att man kan ge bistånd, och jag ska komma till det senare. Det är faktiskt tillåtet.

Min fråga till borgarrådet är: Det sägs i medier, sant eller falskt, att Stockholms kommun ändå ger bistånd i sådana här situationer. Hur ligger det till, Åsa Lindhagen?

Anförande nr 37

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är positivt att den här domen som kom från Högsta förvaltningsdomstolen är mycket tydlig med att kommuner kan ge bistånd. Jag vill också vara mycket tydlig med att det inte handlar om migrationspolitik när vi pratar om de här frågorna i den här salen. Här handlar det om att vi som kommunpolitiker måste förhålla oss till en verklighet där vi ser att det finns människor i Stockholms stad som har fått avslag eller som aldrig har ansökt om asyl över huvud taget och där några har barn, och de här barnen kan fara väldigt illa i vissa fall. Utifrån den verkligheten måste vi som kommunpolitiker fråga oss hur vi ska göra för att ge stöd till dessa barn.

Just nu finns ett förslag till riktlinjer för ekonomiskt bistånd ute på remiss. Där tydliggör vi att socialtjänsten har ett ansvar för dessa barn. Det är över lag så att vi har ett särskilt ansvar när det gäller att se till att barn inte far illa. I riktlinjerna tar vi också upp den här frågan för att ge vägledning till socialsekreterare när det gäller hur de ska hantera en barnfamilj som behöver stöd och som till exempel har fått avslag eller aldrig har ansökt om asyl. Riktlinjerna ger vägledning i just den frågan. Vi slår tydligt fast att vi har ett ansvar för att ge särskilt stöd till barn och därmed också kunna bevilja ekonomiskt bistånd för att till exempel se till att vi inte har barn som inte har en vinterjacka på vintern utan går runt och fryser. Det är vad den här frågan handlar om för oss kommunpolitiker i Stockholms stad.

Anförande nr 38

P e r O s s m e r (SD): Det här ingen enkel fråga, som Åsa Lindhagen var inne på. Jag tyckte inte att domen var så klar heller, men den säger att en kommun kan ge sådana här bidrag om man har gott pengar och vill göra det. Det är lite komplicerat. Det gäller inte en akut nödsituation heller, men kommunerna kan göra som de vill. Nu hörde jag att det är en remiss på gång, men utgångspunkten tycks vara att man har ett ansvar, att man måste göra så här. Det behöver man inte alls göra. I den här domen var det Vännäs kommun som tyckte att de inte alls hade någon sorts ansvar och kunde strunta i det. Jag tycker inte att vi har något sådant ansvar i Sverige. Vi tycker att beslut i den här riktningen är felaktiga. Staden bör se till att den här typen av illegala invandrare förpassas ur riket. Det är så riktlinjerna bör vara i stället.

Anförande nr 39

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tror att vi måste ha väldigt klart för oss att det finns barn i den här staden som har det mycket svårt. De kan känna en jättestark oro för om de över huvud taget kommer att ha mat på bordet. De går kanske med trasiga skor när det är minusgrader ute. Då är det i alla fall min starka uppfattning att vi har ett ansvar för dessa barn. De har inte valt om de ska vara här eller inte. De är i Sverige. De finns här i vår stad. Som kommunpolitiker kan vi tycka vad vi vill om migrationspolitik. Vi kan ha olika uppfattningar om huruvida de borde vara här eller inte. Jag anser att det är en annan fråga. Jag anser att vi har ett ansvar för att se den verklighet som finns och sedan också se till att agera.

När det gäller barn tycker jag inte att det finns någonting som är viktigare än att se till att vi gör vad vi kan för att barn inte ska fara illa. Det är en verklighet som vi ser och som vi behöver förhålla oss till, och det gör vi också. Vi tydliggör hur socialtjänsten ska hantera de här mycket svåra frågorna.

Anförande nr 40

P e r O s s m e r (SD): Min fråga handlar huvudsakligen om det legala ansvaret här, och ett sådant ansvar finns inte. Då är man alltså inne på olika känsloträngar som Åsa Lindhagen gärna vill spela på. Vår uppfattning är att det är synd om dem. Det är synd om man är född vid fel tillfälle och på fel plats i världen. Så kan det vara. Vi anser att Stockholms kommun inte har något ansvar, utan i det här fallet bör man verkställa förpassningar eller utvisningar. Så är det.

Anförande nr 41

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Kommunen verkställer inte några avvisningar eller utvisningar, utan det är en statlig fråga. Vi kan tycka olika om hur vi ska förhålla oss till att det finns barn som far väldigt illa och där vi ser att vi kan göra någonting för att deras situation ska bli lite lättare. Vi kan tycka olika i migrationspolitiska frågor, men den här frågan handlar om barns situation i vår stad här och nu. Jag tycker att det är en fråga som handlar väldigt mycket om att ta ansvar och se till att de barnen inte har det riktigt så svårt som vi ser att en del av dem har.

Fråga nr 4. Mänskliga rättigheter

Anförande nr 42

S t i n a B e n g t s s o n (C): Herr ordförande! Nyligen behandlade kommunstyrelsen en motion från mig, Roger. Det var en motion som handlade om att låta Right Livelihood-priset delas ut i Stadshuset nu när talmannen har stängt ute priset från riksdagen. I motionen nämner jag bland annat att det vore av starkt symboliskt värde om Stockholm sände signalen att till vår stad är alla de som kämpar för människors fri- och rättigheter välkomna. Kort sagt handlar motionen till stor del om mänskliga rättigheter.

Som rimligt har motionen remitterats till rådet för mänskliga rättigheter, men rådet har inte svarat. Min fråga är då: Borde inte rådet för mänskliga rättigheter svara på remisser som berör mänskliga rättigheter?

Anförande nr 43

Borgarrådet M o g e r t (S): Tack för frågan! Jag ska börja med att säga att jag är glad att många av oss i den här salen gemensamt har bidragit till att höja ambitionsnivån i MR-frågor. Det är ytterligt centralt i dag i den tid vi lever i när vi ser att frågor som vi kanske trodde var självklara, det vill säga grundläggande mänskliga rättigheter, börjar ifrågasättas över hela västvärlden. Det gäller yttrandefriheten, pressfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten. Jag är glad att du också ställer frågan.

Som lekman kan man tycka att ett MR-råd borde svara på MR-frågor, men det måste naturligtvis vara upp till det enskilda rådet, det enskilda bolaget eller den enskilda nämnden att bestämma vad de svarar på. Det kan inte vi i fullmäktige och inte jag som borgarråd bestämma över.

Anförande nr 44

S t i n a B e n g t s s o n (C): Det är bra att vi är engagerade i mänskliga rättigheter. Det har jag varit i decennier. Jag konstaterar dock att borgarrådet inte svarar på frågan. Rådet för mänskliga rättigheter har högst otydliga instruktioner. Det

har också vartefter tiden har gått blivit tydligt att våra farhågor när rådet instiftades har besannats. Rådet har ingen praktisk funktion, och inte ens när de får möjlighet att tycka till tar de chansen. Är det inte dags att styra upp rådet eller ännu hellre lägga ned det så att vi kan bli bättre på att jobba med mänskliga rättigheter i Stockholm? Risken är, nu när vi har det här rådet som inte gör något, att vi förlitar oss på att arbetet ska föras framåt av ett råd som i praktiken inte tar sitt ansvar.

Anförande nr 45

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag svarade på din fråga. Jag sade att man naturligtvis kan tycka att MR-rådet bör svara på frågor som gäller just MR-frågor. Det låter rimligt, men det är faktiskt inte någonting som fullmäktige kan fatta beslut om eller som ett borgarråd ska peka med hela handen om. Det avgörandet måste de göra själva.

Jag tror, precis som du, att det vore ett stort misstag om man överlät alla MR-frågor till ett råd, men det är inte tanken. Det innebär inte att socialtjänstnämnden slutar att jobba med MR-frågor. Det innebär inte att kulturnämnden är befriad från att jobba med MR-frågor. Det innebär inte att MR-frågorna försvinner från utbildningsförvaltningen. Det här måste vara saker som vi alla jobbar med i vardagen eftersom det är frågans karaktär. Den är inte bara principiell och någonting man kan diskutera i ett råd, utan den kräver praktisk handling i vardagen.

Anförande nr 46

S t i n a B e n g t s s o n (C): Vi kan tolka det hur vi vill, men vi kan konstatera att Roger Mogert inte tar ställning i det här ärendet. Det är ju ändå majoritetens ansvar att styra upp vad olika råd eller bolag har för instruktioner. Uppenbarligen har rådet inte fått instruktionen att ta ansvar när det får frågor om mänskliga rättigheter. Vi kan också konstatera att borgarrådet inte vill se eller kanske inte vill erkänna att han ser att rådet för mänskliga rättigheter är ett haveri. Det har till och med gått så långt att folk har hoppat av rådet för att det är så dåligt.

Jag ska vara mycket tydlig. Mänskliga rättigheter är alldeles för viktigt att placeras i och bromsas upp av ett haveri. Är det inte så, Roger Mogert, att införandet av rådet för mänskliga rättigheter var en plakatpolitisk åtgärd för att manipulera Feministiskt initiativ in i en majoritet där de aldrig fick någon reell makt?

Anförande nr 47

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Låt mig börja med det sista. Nej, verkligen inte. Man kan ha olika synpunkter på huruvida rådet fungerar som det ska eller inte, men rådet för mänskliga rättigheter är ett tecken på att vi har velat uppgradera MR-frågorna och tycker att de är viktiga och extremt centrala att jobba med. I den värld vi i dag lever i blir de frågorna alltmer centrala. Låt oss gräla om huruvida vi gör på rätt sätt, men vi behöver inte ifrågasätta våra motiv för att jobba med MR-frågorna för jag hoppas att de är gemensamma.

Fråga nr 5. Avhysningar

Anförande nr 48

S o f i a M o d i g h (KD): Ordförande! Jag har flyttat till Farsta. Det har gjort att jag har börjat prata med lite andra människor som bor på den sidan staden. Jag har

också blivit kontaktad om Högdalen, och vid Högdalen uppstår återkommande en olaglig bosättning av EU-migranter. Hela området skräpas ned och råttor stora som kaniner, sägs det, springer runt där. De som bor där vågar inte gå in i det här området eftersom lägret, som de kallar det, domineras av kriminella som medborgarna har sett slåss med knivar och andra tillhyggen.

Jag undrar om det är med stadens goda minne som den här och andra olagliga bosättningar egentligen har blivit permanenta boplatser.

Anförande nr 49

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Nej är väl det korta svaret. Avhysningar sker i Stockholm. Det är polisen och kronofogden som ansvarar för att genomföra dessa. Vi i staden har varit väldigt måna om att ha en god dialog med polisen, vilket jag tycker är oerhört centralt. Polisen och kronofogden har sina uppgifter och sina uppdrag och staden har sina, och vi behöver ha en dialog för att vi ska kunna utföra respektive uppdrag. För socialtjänstens räkning handlar det om att se till att vi på olika sätt kan ge stöd till människor i stor utsatthet. Då behöver vi också känna till när det sker en avhysning så att socialtjänsten kan finnas på plats och informera om att det finns alternativa sätt att bo på – då pratar jag förstås om de härbärgen som också finns för utsatta EU-medborgare – och informera om vilka möjligheter och rättigheter man har i Sverige och vilka skyldigheter man har.

Att ha den här dialogen är en central del i det arbete som staden gör och för att se till att vi får information om när avhysningar sker. Det är en oerhört viktig del i detta. Vi ska hjälpa varandra på olika sätt i de uppdrag som vi har.

Anförande nr 50

S o f i a M o d i g h (KD): Jag tror att vi är helt ense om att de här utsatta medborgarna förtjänar att inte bo i de här lägren. Det är pudelns kärna. Problemet kvarstår dock att de här lägren är återkommande. Ibland sker det avhysningar, men sedan uppstår de igen. Senast när det var en avhysning fick man lov att hyvla av ett lager av marken med maskiner för att det var så mycket sopor och bråte som förstörde marken.

Detta ligger dessutom precis intill det område där staden har anlagt dammar för fridlysta grodor, vilket inte gör det hela bättre ur miljösynpunkt. Det ena handlar ju om det som socialtjänsten gör, men har staden någon diskussion om hur vi ska ha det? Det här skapar otrygghet och en ofin miljö för våra medborgare. Det handlar om en annan diskussion än att det är synd om de personer som tvingas bo där.

Anförande nr 51

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi har en lagstiftning i Sverige som handlar om att man inte får bosätta sig var som helst, och den lagstiftningen ska ju följas. Den gäller alla oavsett vem man är. Sedan är det polisens uppgift att se till att svensk lagstiftning upprätthålls. Stockholms stads uppdrag handlar om att vi ska samverka med polisen och göra olika typer av sociala insatser.

Vi står inför en situation där det finns människor som har det så svårt i sina hemländer att de väljer att resa bland annat till Sverige för att sätta sig på gatorna här i Stockholm i minusgrader, och de sitter där timme ut och timme in för att be om

pengar eftersom de ser det som den bästa möjligheten de har. Det är bra att du säger att vi är överens om att det är otroligt sorgligt att vi har en sådan situation i Europa 2017. Vi i staden måste fråga oss vad vi kan göra för att ge dessa människor stöd och också se till att vi har en bra dialog med polisen som är de som ska upprätthålla svensk lagstiftning. Det är tydligt att svensk lag ska gälla, och den ska gälla alla. Vi i staden ska göra vårt jobb, och sedan ska polisen göra sitt.

Anförande nr 52

S o f i a M o d i g h (KD): Tyvärr verkar det som om ni kanske inte har någon diskussion om vad mer man kan göra för att Stockholms medborgare inte ska behöva vänja vid att ha ett permanent läger med kriminalitet, sopor, råttor och otrygghet runt knuten. Det är ju det jag frågar om den här gången. Vi tycker att det är bra att vi har etablerat boenden som det ska kunna flyttas till när avhysningar dras igång. Jag tycker oerhört synd om de här människorna och dem som sitter och tigger. Vi vill inte att de ska ha det så, för det är ovärdigt människor att leva ett sådant liv. Men kan vi ha en permanent situation där de här lägren ändå finns, med de problem som det skapar, eller har ni en diskussion om det?

Anförande nr 53

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag konstaterar två saker. Den ena är att du beskriver gruppen som kriminell. Det vet vi inte särskilt mycket om. Det kan finnas kriminalitet i olika grupper. Jag tycker att vi ska vara oerhört försiktiga när vi uttalar oss om detta. Det andra som jag konstaterar är bristen på förslag från Kristdemokraterna när vi står här och pratar om de här frågorna. De är oerhört svåra och komplexa. Det tror jag att vi måste ha i åtanke. Det här är inte en situation som man ändrar på i en handvändning. Lösningarna finns inte minst i Rumänien där man inte har de välfungerande sociala system som man behöver. Det blir så oerhört tydligt hur människor drabbas på ett mycket grymt sätt när man inte har de välfärdssystem som vi har byggt upp här i Sverige.

Vad gör vi då? Jo, regeringen för en dialog. Man har också skrivit ett avtal med Rumänien för att jobba med en långsiktig förändring. Vi i staden har en dialog med socialtjänsten direkt i Rumänien för att på olika sätt jobba kapacitetsbyggande. Det tycker jag är ett sätt att jobba långsiktigt. Vi har precis tecknat ett IOP med civilsamhället. Vi har fördubblat antalet härbärgesplatser för att människor ska ha någon annanstans att bo. Vi jobbar med arbetsgivning för att den här gruppen ska kunna komma ut på arbetsmarknaden. Jag skulle vilja säga att det görs en hel del för den här gruppen, men mer behöver göras. Den här gruppen är oerhört utsatt.

Fråga nr 6. Bistånd till papperslösa

Anförande nr 54

A n d r e a S t r ö m (M): Socialborgarrådet är populärt i dag. Fram till 2021 beräknas över 50 000 människor att gå under jorden och leva som papperslösa i Sverige. Precis som tidigare frågeställare vill jag ställa frågor med anledning av Högsta förvaltningsdomstolens beslut som kom förra veckan om att kommuner inte är skyldiga att ge bistånd till den här gruppen.

På ett mänskligt plan är det enkelt att förstå att människor inte vill lämna Sverige efter att ha fått avslag, men det betyder inte att det är kommuner och skattebetalare

som ska finansiera uppehållet. Det förvånar mig att den rödgrönrosa majoriteten vill ta våra gemensamma resurser till detta i stället för att prioritera de människor som faktiskt inte kan återvända hem och behöver stöd att få stanna och integreras här. På det här sättet urholkar man också asylprocessen när ett nej inte längre är ett nej.

Jag undrar vad som har hänt med det beslut som vi fattade i socialnämnden om bistånd till den här gruppen och hur man ska finansiera det.

Anförande nr 55

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker att det återigen är viktigt att slå fast att det handlar om två olika frågor. Den ena är den migrationspolitiska frågan, och man kan ha olika uppfattningar om migrationspolitik i stort och hur man ska hantera människor som har fått avslag. Det är ett ansvar för staten. Sedan kommer vi till den andra delen. Det är att som kommunpolitiker förhålla sig till hur verkligheten i den egna kommunen ser ut. Vi ser att det finns människor som väljer att stanna även om de har fått avslag. Det finns också människor som väljer att stanna utan att över huvud taget ansöka om asyl. Några av de här människorna har barn. Det är det den här frågan handlar om.

Vi ser att det finns barn i Stockholm som far oerhört illa. Då tycker jag att varje människa och varje politiker har ett ansvar att fråga sig hur vi ska möta den verklighet vi ser. Vi ser att barn far illa. Vad ska vi göra då? Oavsett om barnen har valt att bo här eller inte, och gäller det barn till personer som har valt att gömma sig här har de barnen inte valt att befinna sig här, behöver vi se till att vi inte har barn som inte har mat på bordet och som inte har ordentliga vinterskor utan förfrysar sina fötter när det är minusgrader ute. Det tycker jag är ett ansvar som vi i Stockholm stad har. Därför tycker jag också att det är oerhört bra att Högsta förvaltningsdomstolen nu har slagit fast att kommuner kan ge ekonomiskt bistånd så att det inte behöver diskuteras. Då är det upp till oss i kommunen att förhålla oss till den verklighet vi ser och ta ett ansvar för barn som far illa.

Anförande nr 56

A n d r e a S t r ö m (M): Det är svårt när det är barn som riskerar att komma i kläm på grund av sina föräldrars val, men då måste vi fråga oss om det är rimligt att vi medverkar till att barnen växer upp under så otrygga omständigheter och helt utanför vårt samhälle. Det bäddar för en framtid i utanförskap med hela den problematik som det faktiskt innebär. Om ett bifall eller ett avslag på en asylansökan inte får någon praktisk betydelse skadas i längden människors förtroende för samhällskontraktet.

Samhällskontraktet innebär också att våra bidrag är försäkringssystem som många människor jobbar ett helt liv för att tjäna in och bidra till eller som nyanlända kan vara med och tjäna in till när de när kommer i arbete men som personer som inte har rätt att vara här aldrig kommer att kunna vara med och betala för. Är det rättvist att papperslösa ska få försörjningsstöd? Tror majoriteten att ett sådant förfarande uppmuntrar asylsökande till att följa Migrationsverkets utvisningsbeslut?

Anförande nr 57

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill hävda att det här bygger på helt felaktiga premisser. Det vi gör nu är inte att upprätthålla ett skuggsamhälle,

parallelsamhälle eller vad man vill använda för ord. Det vi gör är att möta det parallelsamhälle som de facto finns. Jag tror inte att människor kommer att stanna här i högre utsträckning för att vi ser till att barn in fryser om fötterna. Vissa människor kommer att välja att stanna här oavsett detta. Det är ett ansvar för staten, men det är kommunens ansvar att förhålla sig till den verklighet som finns. Och finns det barn som far illa har vi ett ansvar att agera. Det är min fasta uppfattning.

Jag vänder mig också emot en inriktning där vi är väldigt noga med vem som bidrar till vad, hur mycket skattemedel som jag betalar och vad jag ska få tillbaka. Vi bygger det här samhället tillsammans, och det gör vi genom att se till att människor som någon gång under livet behöver stöd också får det. Det är därför vi har i en socialtjänst. Och i den här specifika frågan ser vi att det är barn som far illa, och då har vi ett ansvar att agera.

Anförande nr 58

A n d r e a S t r ö m (M): Det förvånar mig att socialborgarrådet inte tror att det höjer trösklarna att återvända hem om man får pengar och stöd när man är här. Jag har inte heller fått svar på frågan om vad som har hänt med det beslut som vi fattade i socialnämnden och som skulle kunna komma till kommunfullmäktige eller hur man ska finansiera det här. Jag vet att du, Åsa, sade i Metro i december att eftersom detta i praktiken kan komma att innebära att de papperslösa föräldrarna berörs av biståndet ska socialtjänsten ställa krav på att vuxna med barn som tar emot ekonomiskt bistånd ska bli självförsörjande. Jag frågar: Hur ska det gå till? Hur ska de kunna bli det?

Nu när enstaka kommuner, och i det här fallet Stockholm, väljer att ge försörjningsstöd till den här gruppen riskerar vi att trångboddheten och antalet svartjobb ökar, och jag tror inte att barnens möjlighet att växa upp i en trygg miljö ökar. Därför tycker jag inte att det här är att ta ansvar.

Anförande nr 59

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi förhåller oss till den verklighet som finns, och det är min fasta uppfattning att vi kommer att ha dessa barn i vår stad. Det här är en fråga för staten att hantera. Vi gör helt olika analyser. Jag tycker att det är ansvarslost att inte försöka underlätta den situation som de här barnen kommer att befinna sig. De kommer att vara här. De har inte valt att vara här, och de ska inte heller lida för de val som deras föräldrar har gjort. Vi har ett ansvar för barn. Det är min fasta övertygelse.

När det gäller din konkreta fråga om var förslaget befinner sig vill jag säga att det är ute på remiss just nu. Det kommer att komma upp senare för beslut i kommunfullmäktige som fastställer riktlinjerna för ekonomiskt bistånd.

Fråga nr 7. Götgatan

Anförande nr 60

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Herr ordförande! Några andra borgarråd kan möjligen göra sig beredda om jag har råkat ställa frågan till fel person även denna gång.

Herr ordförande, ledamöter! Jag har förmånen att få representera Liberalernas väljare, och då särskilt dem som bor på Södermalm och i Enskede-Årsta. I dag tänker jag passa på att bli väldigt lokalpatriotisk. På ren svenska ser Götgatans södra del för jäklig ut. Detta gör ett antal av mina och Liberalernas väljare förbaskade. Sedan 2015 har vi levt i ett provisorium. Det enda som har blivit bättre är att det har blivit bättre för cyklisterna. För bilister, för dem som behöver lasta och lossa varor och för oss som går har det i stället blivit sämre och rörigare.

Min fråga till dig, Daniel, är: Är det rimligt att vi ska behöva vänta upp till sju år på att få ordning på Götgatans södra del som föreslås i trafiknämnden på torsdag?

Anförande nr 61

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Det är en rätt adresserad fråga. Är det rimligt att vänta så länge? Det här är till viss del någonting som vi inte riktigt råder över i staden. Det gjordes ett försök på Götgatan. Det sattes igång redan under den förra mandatperioden. Vi uppgraderade det. Egentligen asfalterade vi om gatan eftersom asfalten var så dålig att den annars hade runnit ned och förstört ännu mer av det som finns under, bland annat tunnelbanan. Det är fortfarande ett provisorium. Själva konstruktionen av de här cykelbanorna, som fungerar alldeles utmärkt och är mycket uppskattade, och att de ligger på det där sättet är ett provisorium.

Du säger att det inte är bra för gående. Man kan säga att det inte har blivit bättre än vad det var förut för gående. Vi har ett antal gamla cykelbanor som ligger kvar vid sidan som är avstängda. Cyklar ska inte vara där. De är avklippta. Det är också markerat att det är gångytor, men det är inte helt klockrent att det är olika nivåer. Så ska det inte vara. Men det finns ingen anledning för oss att riva upp och bygga om allt detta just nu eftersom vi väntar på landstingets projekt som de har sagt att de förhoppningsvis snart kommer att sätta i gång. Det handlar om en renovering av tunnelbanetunnlarna som går under hela södra Götgatan. Vi kan inte göra stora investeringar förrän de har genomfört de renoveringsprojekten. Det måste vi invänta. Det är därför det ser ut som det gör.

Du sade att det är problem med att lasta och lossa. Jag har själv åkt med varuleveranser på den gatan och sett hur det fungerar, och det fungerar bra på Götgatan. Det är inte alls så att det är några problem. Det kan se lite rörigt ut, men det fungerar för bilarna också. Det ska självfallet inte vara så här, men vi kan inte göra något åt det just nu.

Anförande nr 62

P a t r i k S i l v e r u d d (L): En söndag eftermiddag när trafiken är nästan obefintlig i staden kan det ta lång tid. Om man råkar behöva köra bil någon enstaka gång kan det ta en kvart från Åsögatan bort till Skanstull. Jag skulle nog inte påstå att det fungerar väl för biltrafiken. Precis som ni tycker, vi att det är bra att man minskar biltrafiken i staden, men man måste ändå ha något slags perspektiv på det. Vi lägger ned väldigt mycket pengar på ganska kortsiktiga projekt i den här staden. Vi behöver kanske inte diskutera det potentiella projektet att stänga av Nynäsvägen för att man skulle få uppleva tystnaden på Skogskyrkogården igen. Jag kan konstatera att det i alla fall ibland finns pengar till mindre projekt och ibland inte.

Jag tycker ändå att man borde kunna hitta någonting som är bättre än det som är i dag. Det finns kvar cykelmarkeringar på gångvägen, och det gör att folk blir jätteförvirrade.

Anförande nr 63

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det som har gjorts på Götgatan har inte kostat en massa pengar. Det har kostat 2 miljoner kronor, och det handlar egentligen om omasfaltering och nya pollare som har satts upp. Det är inga pengar i de här sammanhangen. Det kostar hundratals miljoner att bygga om Götgatan.

Det är olyckligt om det finns markeringar kvar som visar att det skulle vara cykelbana där man inte får cykla i dag. Jag vet att man har ritat upp gångfigurer för att visa att det man får gå där. Om detta finns kvar ska vi titta på det. Det ska inte vara som det är i dag, att vi har nedsänkta cykelbanor som är för gående och trottoarer bredvid. Det har bland annat fastighetsägarna klagat på. De vill gärna ställa ut saker och ting. De vill ha serveringar och annat där, och det blir bökigt med de här nivåskillnaderna.

Vi hoppas att landstinget kan ge ett bra och vettigt besked om när de verkligen kommer att sätta igång med det här projektet så att vi kan ligga i fas med det. Det är bland annat därför som det här ärendet ligger hos trafiknämnden.

Anförande nr 64

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag kan passa på att göra ett inspel. Jag tycker att man borde kunna göra någonting för att fixa till de här höjdskillnaderna utan att det behöver kosta 100 miljoner. Man borde kunna lägga några miljoner på detta när vi lägger ned ganska mycket pengar på tillfälliga gågator i staden. De är trevliga och bra, men Götgatan går man på varje dag året runt och inte bara tillfälligt när det är sommar och sol. Det är en viktig gata för oss som bor på Söder.

Jag vill passa på att skicka med att den dag man faktiskt fixar till gångbanorna hoppas jag verkligen att man också passar på att jämna av så att man höjer upp vid portarna. Då skulle vi slippa alla dessa intrappsteg som vi har i staden. Det skulle vara tacknämligt för tillgängligheten i staden.

Anförande nr 65

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag har ingen koll på huruvida det är högt eller lågt vid portarna. De tekniker och planerare som sitter på trafikkontoret tar förhoppningsvis höjd för att få ordning på sådana saker när man kommer till det skedet. Man kan självfallet vidta vissa mindre åtgärder för att jämna till detta. Problemet är att de här cykelbanorna som inte används längre är ganska välbyggda. De är för smala och vi skulle inte kunna ha trafiken på dem. Det ligger bland annat gatsten och kantsten där. Det är dyrt att ta bort detta eftersom det är så välbyggt. Vi skulle kunna fylla ut en del, men det är inte säkert att det blir särskilt bra. Det kanske leder till ännu fler synpunkter.

Landstingets budgetar hoppar ju upp och ned och fram och tillbaka. Om det skulle dra ut ännu mer på tiden måste vi vidta tillfälliga åtgärder som får kosta lite grann så att det blir bra gångtor.

Fråga nr 8. Vilka åtgärder sker i dag mot den växande våldsbejakande extremismen i Stockholms stad?

Anförande nr 66

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! För drygt ett år sedan togs det fram riktlinjer för hur vi ska hantera dem som kommer tillbaka efter att ha varit ute och krigat. Tyvärr bjöds inte Sverigedemokraterna in till de här samtalen. Det ser vi som högst problematiskt. För några månader sedan diskuterade vi här i rådsalen att det finns brister i det program som togs fram. Det var olika grupperingar som hoppade av. Jag vill fråga dig, Karin Wanngård, vad som sker i dag mot den växande våldsbejakande extremismen i Stockholms stad.

Anförande nr 67

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är frågor som verkligen tas på fullaste allvar och som vi ser med oro på. Därför har vi träffat en bred överenskommelse om att arbeta med frågorna kring våldsbejakande extremism. Staden har tagit fram en strategi och etablerat ett nätverk för att lära av varandra. Kommuner lär naturligtvis av varandra, men vi lär oss också av olika aktörer i de här frågorna.

Vi har också anställt en samordnare mot våldsbejakande extremism. Det är en kvinna som arbetar stadsövergripande. Det arbete där staden är mest involverad handlar om att förhindra att personer attraheras av våldsbejakande extremism och den typen av miljöer. Vi jobbar naturligtvis tillsammans med polis och civilsamhälle för att förebygga och möta hotet mot det demokratiska samhället. Vi måste alla gemensamt dra vårt strå till stacken och säkerställa att vi har miljöer där man inte attraheras av den våldsbejakande extremismen.

Något som nu är på väg fram till kommunstyrelsen är att 14 stadsdelsnämnder har antagit handlingsplaner, och det gäller dessutom fem facknämnder. Det är inte kompletta handlingsplaner vill jag betona, utan en del kommer att behöva arbetas om och få mer input när det gäller hur man kan arbeta på ett bra sätt. Det är mycket som görs, och det här arbetet görs brett i hela staden för att motarbeta våldsbejakande extremism.

Anförande nr 68

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Om jag har förstått det rätt, Karin Wanngård, ska det alltså tas fram 19 olika handlingsplaner. Är det inte bättre att man tar fram en handlingsplan som gäller i hela Stockholms stad i stället? Det skulle bli mindre byråkrati och vara mer effektivt.

Jag vill ställa en fråga till dig som jag också har ställt till Åsa Lindhagen säkert ett par gånger, men hon vill kanske inte svara på den frågan. Det handlar om att det har varit tal om eventuella förmåner för dem som återvänder till Stockholms stad. Jag vill fråga dig om det förekommer att de som återvänder från att ha varit ute och krigat får någon sorts förmån när de kommer till Stockholms stad. Och vilken förmån är det de får i så fall?

Anförande nr 69

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Först ska man vara medveten om att det är ett väldigt litet antal återvändare det handlar om. Det är någonting som Säpo arbetar med, och vi får naturligtvis information vid behov. Det görs individuella uppföljningar av de här personerna som återvänder. Det kan finnas olika orsaker till att man återvänder. Jag känner inte till några förmåner, utan det handlar om ett individuellt arbete för att förhoppningsvis återanpassas i samhället.

Att det är lokala handlingsplaner beror på att det ser lite olika ut runt om i Stockholm. Vi anser därför att det är viktigt att just stadsdelsnämnderna arbetar igenom de lokala handlingsplanerna. Med det sagt är det inte handlingsplaner som är motstridiga, men däremot finns det olika saker som man måste fokusera på i olika områden.

Anförande nr 70

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag tror att vi alla här i rådssalen är överens om att vi inte vill att det som skedde på Drottninggatan ska ske igen. Därför är det av stor vikt att vi har en bred uppslutning där vi diskuterar med varandra. Du, Karin Wanngård, har inte minst i dag nämnt vikten av att vi har breda överenskommelser. Med tanke på det vill jag fråga dig en sak. Nu ser vi i opinionsundersökningarna att Sverigedemokraterna numera är Sveriges näst största parti. Vi har gått om Moderaterna. Känner du inte själv ett ansvar då att det är dags att bjuda in Sverigedemokraterna att diskutera de här frågorna så att vi kan få riktlinjer som är så väl genomarbetade som möjligt?

Anförande nr 71

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Du kan ju tycka att du vill bli inbjuden till samtal. Nu har vi mycket breda överenskommelser när det gäller arbetet mot våldsbejakande extremism. Vi har också en historik i den här salen som gör att vi gärna samarbetar brett över blockgränserna med dem som vi tidigare har kunnat få breda överenskommelser med. Ni har mycket att uppvisa. Jag vill ge ett medskick: Lägg fram en relevant budget i nästan budgetförhandling så att vi kan se vad ni vill göra med staden! Utifrån detta ska ni ta ansvar för att driva en aktiv oppositionspolitik, och det är er skyldighet när ni sitter i opposition att ta ansvar och lägga fram en relevant budget. Det gör ni inte. Ni är inte några som jag kommer att bjuda in till samtal i dagsläget.

§ 12 Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm (Utl. 2017:140)

Anförande nr 72

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Stockholm växer i en hög takt, och bostadsbyggandet har äntligen tagit fart i vår stad. Stockholmsregionen är i dag en av Europas starkaste tillväxtregioner. Men när regionen växer med närmare 40 000 invånare per år ställs förstås krav på ny infrastruktur. Det är krav som vi måste leva upp till skyndsamt för att inte Stockholms utveckling ska stanna upp. Det är inget nytt att befolkningstillväxten i vår stad har gått i otakt med bostadsbyggande och ny infrastruktur. De stora investeringarna har kommit stötvis och oregelbundet.

Det finns också en stor skillnad i ansvarstagandet bland länets kommuner. Det blir en stor obalans i vår region. När några kommuner måste bära utvecklingen för hela regionen och andra avstår från att dra sitt strå till stacken får vi en stor obalans.

Ett annat historiskt återkommande problem är att staten inte tar sitt fulla ansvar för att värna den tillväxtmotor som Stockholmsregionen är. Statens andel av infrastrukturkostnaderna i vår region har minskat, och vi bär i hög utsträckning våra egna investeringskostnader, inte minst genom trängselskatterna. I dag har vi möjlighet att besluta om en historisk satsning på infrastrukturen i vår region där staten, landstinget och berörda kommuner gör gemensam sak.

Framför allt känns det härligt att äntligen få se en ny tunnelbaneförbindelse över Saltsjö-Mälarsnittet. Motståndet mot tunnelbaneutbyggnaden i det borgerligt styrda landstinget är numera ett minne blott. Den nya tunnelbanelinjen mellan Älvsjö och Fridhemsplan innebär att nya resvägar öppnas och därmed också möjligheten till både nya arbetsplatser och nya bostäder. Tillsammans med satsningarna på Spårväg Syd, Roslagsbanan och alla de nya cykelleder som ska utvecklas innebär detta att Stockholm kan fortsätta att växa på ett sätt som blir klimatvänligt och som möjliggör att vi uppnår ambitiösa miljömål vid sidan av målet om 100 000 nya bostäder.

Tillsammans med Stockholmsöverenskommelsen talar vi i dag om de största kollektivtrafikinvesteringarna på många decennier i vår region. Totalt omfattar Sverigeförhandlingens investeringar drygt 25 miljarder kronor där Stockholms stad bidrar med närmare 3 miljarder. Staten åtar sig att bidra med 8 ½ miljarder i finansiering, vilket kopplas till ett åtagande hos länets kommuner att bygga bostäder. Den övriga finansieringen delas mellan landstinget, berörda kommuner och intäkter från trängselskatterna som återförs till vår region.

Överenskommelsen inom Sverigeförhandlingen är naturligtvis glädjande. Det är ett bra besked att vi i dag står inför denna gigantiska investering med ett brett politiskt stöd i hela regionen. Det är en bra och nödvändig början, och investeringarna måste fortsätta också efter det att vi har fattat detta beslut i kväll.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 73

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Fullmäktige, stockholmare! Nu får områden som Östberga, Skärholmen och Fruängen mycket bättre kollektivtrafik. Det är områden som har fått stå tillbaka alldeles för lång tid. Det är få andra saker som är så

viktiga för ett område som goda kommunikationer och detta framför allt i en storstadsregion. Med detta följer naturligtvis ett utökat bostadsbyggande, och vi har också lovat att bygga många bostäder. Med det kommer också service och arbetsplatser.

Det är också rimligt att vi nu använder våra trängselskatter för att finansiera kollektivtrafik och inte motorvägsprojekt. Det är en klar och tydlig politik för omställning till ett socialt och miljömässigt hållbart samhälle.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 74

Borgarrådet **H e l l d é n** (MP): Fru ordförande! Jag måste också sälla mig till kören av lovsång kring detta avtal och den framgång som Sverigeförhandlingen har inneburit. Visserligen borde staten stå för mer av pengarna, till exempel när det gäller trängselskatterna, men nu har vi på plats den satsning som behövs, åtminstone initialt, för Stockholms framtid. Det handlar om ny tunnelbana, ny spårväg och en förändrad Roslagsbana in till city. Det är satsningar som kommer att ha stor inverkan på Stockholm i framtiden.

Det finns också ett antal cykelprojekt med i Sverigeförhandlingen. Det finns nästan 200 miljoner kronor i paketet. Staten är med och finansierar de här projekten, vilket gläder oss enormt. Staten har bland annat sagt att man ska vara med och finansiera den cykelbro som vi vill bygga från Gamla stan till Tegelbacken. Det visar på statens intresse av att få till den här lösningen.

Vi har det inte helt lätt i Stockholm och Stockholmsregionen. Det senaste året har biltrafiken ökat. De mål vi har satt upp säger att biltrafiken måste minska. Vi måste hålla tillbaka biltrafiken. Vi måste se till att kollektivtrafikens andel ökar kraftig och att cyklingen blir en central del av stadens transportsätt. Kan man, ska man helst gå.

De satsningar som finns med i Sverigeförhandling ligger tyvärr långt fram. Den nya tunnelbanan från Fridhemsplan till Älvsjö, som är en utmärkt ny dragning, ska enligt den här planen sättas igång 2022. Spårväg Syd ska sättas igång 2024 och Roslagsbanans förändring ska sättas igång 2026. Vi har ett antal år fram till dess när de här satsningarna tyvärr inte är på plats. Det kommer att bli stora åtaganden för oss att lösa trafiken under den tiden. Därför är det glädjande att det i paketet också finns en förändring av trängselskatterna. Från 2020 höjs trängselskatterna, och de tidigare-läggs. Man kommer också att ta ut dem på lördagar vid vissa tillfällen. Därmed kan vi förhoppningsvis styra om trafiken under tiden som de här projekten byggs.

I stort är det här en historisk satsning, och jag ser fram emot att detta är på plats om 10–15 år.

Anförande nr 75

M a l i n E r i c s o n (FI): Jag minns mycket väl när Skarpnäck skulle få sin tunnelbanestation och hur stort det var för oss som bodde i Bagarmossen-Skarpnäck. För alla som bodde på själva Skarpnäcksfältet var det ett stort lyft. I stället för att ta en lång promenad till Bagis eller den kringelikrokande bussen till Kärrtorp eller Hökarängen var det rulltrappan ned i underjorden och en kvart in till staden.

Stationen i Skarpnäck invigdes 1994 som tunnelbanesystemets hundra station, och sedan hände det inte något mer med tunnelbanan på många år. Den var ju färdigutbyggd så det.

Nu har vi på kort tid lagt fram planer för flera stora utbyggnader av den spårbundna trafiken i staden och runt omkring. Stockholmsförhandlingen följdes snabbt av Sverigeförhandlingen, och nu kan vi konstatera att det finns både utrymme och behov av flera stora spårsatsningar. Det handlar om förlängningen av Roslagsbanan in till Odenplan och Centralen förstås, men som gamla söderortsbo och nu ersättare i Älvsjö stadsdelsnämnd tänker jag särskilt på tunnelbanan mellan Fridhemsplan och Älvsjö och på Spårväg Syd. Den senare är ett stort lyft för stadens sydvästra delar och tvärkommunikationerna där. Tunnelbanestationen vid Östberga kommer att innebära en enorm förbättring för invånarna i det området som kanske har sämst kollektivtrafik av oss alla i staden just nu.

Med spårvägssatsningarna följer också 49 000 bostäder i staden fram till 2035, och det är anmärkningsvärt att Stockholm står för hälften av alla de bostäder som Sverigeförhandlingen hade som mål för hela landet. Det visar att våra mål är höga och att vi vet att vi kan uppfylla dem både kortsiktigt och långsiktigt. När staden bygger det stora antal bostäder som vi gör nu och framöver är det viktigt att det finns kollektiva färdmedel på plats och att de har en sådan kapacitet att de klarar av de nya invånarnas resor. Då är det spår som gäller. Med en utbyggd spårtrafik kan Stockholm växa.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 76

K a r i n E r n l u n d (C): Som centerpartist är jag både glad och stolt över att få vara med och fatta beslut i det här ärendet i dag. Vi i Centerpartiet har drivit på utbyggnaden av tunnelbanan under många år, och för fyra år sedan lyckades vi få till utbyggnaden till Nacka, Barkarby och Hagastaden. Nu går vi vidare med den här viktiga utbyggnaden mellan Fridhemsplan och Älvsjö. Att vi i både Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen så tydligt kopplar utbyggnaden av tunnelbanan med bostadsbyggande ger gott hopp om en framtida hållbar stadsbyggnad.

Därför vill jag yrka bifall till förslaget.

Anförande nr 77

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Det är naturligtvis en glädjens dag i dag när vi kan fatta det här beslutet. Men med en viss risk för att lägga till lite smolk i bägaren kan man konstatera att det är som vanligt när Stockholms stad, landstinget och staten gör upp om avtal, det vill säga kostnaderna fördelas väldigt orättvist. Även om staten säger att man bidrar med si och så mycket kommer i praktiken de allra flesta av de här pengarna från stockholmarna själva i form av ökade biltullar. Det kan kanske tyckas inte vara så orimligt, men när man har motsvarande förhandlingar i Göteborg räknas biltullspengarna in i regionens kostnadsdel och inte i statens.

Jag tycker att det är en fundamental orättvisa. Jag tycker att vi här i fullmäktige har lyckats fatta en lång rad bra beslut. Ibland är vi kanske lite sega med att komma

överens om vilka beslut vi behöver fatta när det gäller infrastruktur. Vi kan väl nöja oss med att nämna Slussen eller för all del Förbifart Stockholm. Det är väl någonting som du kanske inte tycker är tipptopp, Daniel, men som du ändå får ansvara för i den här salen.

Fru ordförande! Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 78

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande, fullmäktige! Jag ska sälla mig till hyllningskören och inte försöka kasta smolk i någons glädjebägare. Det här är väldigt bra. Det är också ett projekt som har möjliggjorts genom ett konsekvent och tydligt alliansstyre i Stockholms läns landsting.

Jag yrkar bifall till förslaget.

§ 13 Tillägg och ändring i överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom Hagastaden, Norrmalm, del av fastigheten Vasastaden 1:118 (kvarteren Helix och Innovationen) med Fastighetsaktiebolaget Hagasta (Utl. 2017:141)

Anförande nr 79

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Hagastaden är ju, som alla vet, Stockholms viktigaste stadsutvecklingsområde. Förutom att det kommer att tillskapas tusentals nya bostäder och arbetsplatser innebär projektet också att vi får bort en barriär mellan Stockholm och Solna så att vi kan knyta samman dessa kommuner. I det här avtalet som kommunfullmäktige fattade beslut om våren 2014 planerades det fyra publika våningar med restaurang- och museiverksamhet i ett av husen. Som framgår av ärendet föreslås ändringar i avtalet och att tre av de våningsplan som tidigare var avsedda som publika ytor och museer ska göras om till bostäder. Det här innebär att stadens intäkter från projektet ökar med hela 32 miljoner kronor.

Alternativet hade varit att bibehålla det gamla avtalet trots att de flesta är överens om att det svårt att bedriva museiverksamhet på en sådan här plats. I praktiken skulle den lösningen innebära att bostadsrättsföreningen, som skulle vara hyresvärd för den här verksamheten, efter några år skulle kunna göra om de här ytorna till bostäder och tjäna många tiotals miljoner kronor, och det är inte särskilt rimligt. Det här avtalet som slöts 2014 var inte särskilt bra. Det var ganska orealistiskt egentligen.

Exploateringsnämnden skriver i ärendet att ca 16 miljoner av dessa 32 kommer fördelas om till satsningar på konst i ytterstaden. Det är helt i linje med stadens nya politik på området som innebär att stadens investeringar ska spridas mer rättvist över hela staden genom en omfördelning från lönsamma till mindre lönsamma eller rent av olönsamma projekt. Det blir också ett konkret bevis på hur vi hanterar den här frågan i just i detta ärende.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 80

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag hoppas att vi alla här i salen är överens om att Hagastaden är ett fantastiskt projekt. Det är verkligen roligt att passera där emellanåt och se den enorma förvandling som pågår. Just nu har man börjat med de första våningarna i ett av de två Norra Tornen. Det ska verkligen bli spännande att se de här två husen stå färdiga tillsammans med allt annat som sker.

Men vi är kritiska till det ärende som nu ligger på bordet. Det går uppenbart att tala sig varm för kultur i valrörelser och när man är i oppositionen, men det är desto svårare att realisera när det väl kommer till kritan. Det ser vi tydligt i detta ärende då man bantar antalet publika våningar som var avsedda för kulturell verksamhet från fyra till en våning. Det är en mycket kraftig nedskärning av den kulturella verksamheten i Hagastaden. Jag tycker att detta är extra olyckligt i en byggnad som är tänkt att bli en märkesbyggnad i det nya området i kraft av sin höjd och sin väl utvecklade arkitektur.

Nu har man i stället valt att se till en enskild byggaktörs ekonomiska intressen och låtit det gå före kulturen. Det tycker jag faktiskt är väldigt olyckligt i ett sådant här projekt. Jag är också rädd att det kan bli prejudicerande och att man i andra ärenden

också börjar ändra i de inriktningar som man hade, där man i början ritar in och skriver avtal om något som sedan inte blir av. Det vore väldigt olyckligt om vi skulle fortsätta att se en sådan utveckling i Stockholm. Kultur och andra publika verksamheter är viktiga inslag för att öka dragningskraften till en stadsdel, och inte minst till nya stadsdelar. Även om man inte skulle kunna få in just ett designmuseum kanske man skulle kunna få in andra verksamheter i stället för bostäder. Kristdemokraterna tycker att det är viktigt att de fyra våningar som var planerade för kulturella verksamheter får någon form av publikt innehåll.

Därmed yrkar vi bifall till det yttrande som vi har lagt fram i kommunstyrelsen.

Anförande nr 81

J a n V a l e s k o g (S): Med facit i hand kan de flesta konstatera att det här avtalet inte var särskilt trovärdigt. Det får ni faktiskt ta ansvar för. Att ha de här våningarna för kulturverksamhet innebär att någon ska betala de hyrorna. Jag kan konstatera att ni inte har tyckt i kulturnämnden att någon annan skulle betala de mycket höga hyror som det hade varit frågan om. Här får vi faktiskt en lösning som innebär att vi satsar 16 miljoner kronor extra till kultur, visserligen inte i innerstaden men i ytterstaden. Det tycker vi är väl använda pengar. Man får nog vara lite mer noggrann, och det tycker jag att vi är jämfört med tidigare, när man utformar de här avtalen så att man inte får en så här ganska orealistisk lösning som vi hade från början.

Anförande nr 82

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Nu är det faktiskt så att en byggaktör har skrivit under ett sådant här avtal. Det kan ju inte ha varit så oseriöst och upp i det blå, för då skulle de aldrig ha skrivit under. Och har man skrivit under ett avtal får man väl stå sitt kast. Här tycker jag att ni har gått en privat byggaktörs ärenden, och de gör redan stora vinster i projektet. Ni låter dem göra ännu större vinster. Jag tycker att ni sätter en privat byggaktörs ekonomiska intressen före det allmännas intresse av att kunna få in publika och kulturella verksamheter i Hagastaden. Det tycker jag är ett stort misstag.

Låt oss säga att det är svårt att få ett designmuseum att finnas här, men kunde inte ett våningsplan vara ett museum och så kunde de resterande tre kunna vara restauranger, festvåning eller något sådan. Jag tycker att det är viktigt att Norra Tornen också får vara en allmän byggnad, en byggnad dit allmänheten kan komma och beskåda utsikten och annat. Det stänger ni nu dörren för. Det är tråkigt.

Anförande nr 83

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ska börja med att yrka bifall till Liberalernas förslag i kommunstyrelsen så är det gjort. Det här är bekymmersamt. De här höga husen är väldigt spännande. De kanske inte ser så kul ut på nära håll, men på avstånd är det jätteroligt med den här porten som blir efter en av våra paradgator från Stockholm över till Hagastaden och så småningom över till Solna. Det är fantastiskt att vi har haft det så bra ställt i staden att vi har kunnat satsa alla investeringsmedlen här i Hagastaden.

Man hade ju kunnat tycka att exploatörer som kommer att göra goda, för att inte säga väldigt bra, affärer i området kunde ha den goda takten och tonen att hålla ingångna

avtal med staden. Jag vet att när vi diskuterade den här frågan var vi i vår argumentation för de här husen väldigt glada och väldigt inriktade på att kunna förklara för stockholmarna att de här husen också kommer att innehålla publika lokaler för restaurang och kultur. Vi har själva sett att det kommer att bli så dyra ytor i Hagastaden att det kommer att bli svårt att etablera museer och liknande med de hyror som kommer att tas ut. Det här var ett jättebra sätt att slå två flugor i en smäll och både få in kultur och kunna motivera att de här höga husen nu kommer på plats.

Det är inte första gången som vi ser att Socialdemokraterna gärna gör upp med byggaktörer – observera att jag använder det nya ordet eftersom jag tycker att det är väldigt bra – och det är inte sista gången heller. Men det är bekymmersamt att ni tycker att det är så roligt att sitta och göra upp med de här byggaktörerna så att det går ut över stockholmarnas intresse och behov av kultur. Ni vet mycket väl att en sådan här fråga kan lösas fastighetstekniskt jättelätt genom att man gör tredimensionella fastighetsbildningar. Det behöver inte alls vara den enskilda bostadsrättsföreningen som disponerar den här lokalen. Ni gör tvärtom så att den här enskilda byggaktören kommer att tjäna ännu mer pengar i det här enskilda objektet. Jag ska göra vad jag kan för att bekantgöra det här för stockholmarna. Ni är inte värda att få beröm för de här byggnaderna på grund av det sätt som ni agerar på.

Bifall till Liberalernas reservation!

Anförande nr 84

Jan Valeskog (S): Det upptäcktes ganska tidigt att det här var ett ganska orealistiskt projekt. Det har att göra med det avtal som ni hade utformat på det här sättet 2014. Någon verksamhet ska ju i så fall in i det här huset, och det var uppenbarligen helt omöjligt att kunna hitta någon sådan fast det här avtalet fanns. Den här lösningen innebär i praktiken att vi frigör 32 miljoner kronor till staden varav hälften används till en kultursatsning i ytterstaden. Det innebär konkret att bostadsrättsföreningen hade stått som hyresvärd i den här byggnaden inklusive de här hyreslokalerna. Om inte det här projektet hade några förutsättningar att lyckas skulle det bli en tillfällig historia med kulturverksamhet på de här ganska stora ytorna. Den stora vinnaren i detta hade varit bostadsrättsföreningen som kunde sälja de här ytorna senare. Nu fick vi en lösning som staden tjänar ganska bra på.

Anförande nr 85

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag skulle vara ytterst tacksam om också du, Jan Valeskog, kunde hålla dig till fakta i den här salen. Det finns ingen som är så bra på att förvränga fakta i den här salen så jag tror att jag ska börja kalla dig för Trump i fortsättningen. Du borde veta att man kan sluta avtal som ser ut på helt andra sätt. Bostadsrättsföreningen behöver inte ha förfoganderätt över detta. Du säljer ut det här för 32 miljoner. Det går inte att hyra kulturlokaler i det här området för dessa 32 miljoner, och det vet du. Du säger att 16 miljoner ska gå till kultur i ytterstaden. Det kan vi plocka fram ur vår budget nästan omedelbart. Du säljer ut stockholmarnas kulturintressen till en kommersiell byggaktör därför att du tycker att det är himla kul och trevligt att sluta de här avtalen, Jan Valeskog. Men dessvärre tycks du inte förstå vad du håller på med. Bevara stockholmarna för ett sådant så kallat biträdande finansborgarråd!

Bifall till Liberalernas reservation!

Anförande nr 86

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Vi sverigedemokrater tycker att man ska hålla sig till den ursprungliga planen, det vill säga att det gamla avtalet ska gälla. Det sänder lite fel signaler om man har en upphandling och ett byggbolag får ett uppdrag, och sedan har man möjlighet att komma tillbaka och göra stora ändringar. Det blir en snedvriden upphandling, och det är helt klart problematiskt. Det ska självfallet finnas en viss flexibilitet om det sker förändringar i området, men i det här fallet handlar det genomgripande om att byggbolaget vill tjäna mer pengar. Vi som representerar stockholmarna och deras intressen måste ta de här frågorna på ett större allvar. Det är inte vår uppgift att se till att privata bolag tjänar så mycket pengar. Vi ska se till att stockholmarna får så stort värde som möjligt för sina skattepengar. I det här fallet handlar det också om att man gör anspråk på kulturella värden, och det är väldigt allvarligt.

Det har redan sagts väldigt mycket bra här av Liberalerna och Kristdemokraterna, men Sverigedemokraterna yrkar avslag på förslaget.

§ 14 Begäran om utökat alkoholförbud i Kronobergsparken och framställan om utökat alkoholförbud i Farsta centrum (Utl. 2017:142)

Anförande nr 87

J o e l L a u r é n (M): Ordförande, fullmäktige, stockholmare och Kungsholmsbor! Ofta står jag i den här talarstolen för att belysa sådant som majoriteten kan göra bättre eller otillräckligheter som vi ser i beslut som har fattats. Det kommer jag däremot inte att göra den här gången. Som representant för Moderaterna på Kungsholmen vill jag ta tillfället i akt att instämma i majoritetens mycket kloka beslut att inte tillstyrka det totala alkoholförbudet i Kronobergsparken som de rödgröna på Kungsholmen har drivit på för i det här ärendet.

Vi vet att det finns trygghetsproblem i Kronobergsparken. De är främst kopplade till missbruk och det stök och den nedskräpning som det medför. Men ett totalförbud för alkoholbruk är ett synnerligen trubbigt verktyg för att åtgärda det problemet. I grunden löser det inte heller trygghetsproblemen, utan det kan i bästa fall flytta på platsen där missbruket och nedskräpningen sker. Samtidigt som det inte är vidare effektivt bestraffar det alla skötsamma Kungsholmsbor som kanske vill kunna ha friheten att njuta av våra vackra parker över ett glas vin till sommarpicknicken. Trygghet i stadens parker ska inte bygga på trubbiga åtgärder och kollektiv bestraffning. Därför välkomnar jag kommunstyrelsens förslag till beslut i den här frågan.

Otryggheten och stöket som många närboende har rapporterat om i det här området finns däremot kvar. Med avstamp i det här beslutet skulle därför staden behöva vidta verkliga trygghetsåtgärder i Kronobergsparken. I nuläget finns det inga särskilda åtgärder i planerna för att förbättra tryggheten i det här området eller komma till rätta med de problem som de boende har rapporterat om. Sådana trygghetsåtgärder skulle kunna handla om mer trygghetspersonal i staden som ordningsvakter eller trygghetsvårdar, en tydlig prioritering av resurser till renhållning, vilket vi bland annat har föreslagit.

Om någon form av förbud ska införas i framtiden bör majoriteten rikta blicken mot södermalmspolisens förslag som också Centerpartiet har motionerat om. Det handlar om att ändra stadens ordningsstadgar och kopiera Malmös modell. Det skulle innebära att man kan införa mer flexibla förbud för särskilt stökiga platser. Formellt innebär den sortens förbud att alkohol inte får förtäras på offentlig plats om förtäringen föranleder olägenhet i fråga ordning och onykterhet. I området kring Kronobergsparken skulle då polisen kunna få ett lite starkare verktyg för att ingripa mot det stök och alkoholbruk som orsakar olägenhet för de boende i området utan att det bestraffar alla som sköter sig.

Det är positivt att Alliansens linje från Kungsholmens stadsdelsnämnd har fått gehör i kommunfullmäktige. Nu ser jag fram emot riktiga förslag på trygghetsåtgärder från majoriteten framöver som inte begränsar friheten för de skötsamma Kungsholmsborna.

§ 17 Förvärv av fastigheten Druvmusten 3 och anpassning av bergrum med tillhörande lokal för nytt arkiv (Utl. 2017:145)

Anförande nr 88

S a l a r R a s h i d (S): Ordförande, ledamöter! Arkivet är vårt gemensamma minne, och Stockholms historia är vår gemensamma identitet. När vi ger alla invånare i staden, vare sig de är nyinflyttade eller stockholmare sedan flera generationer, möjligheten till förankring och anknytning till Stockholms historia och dess kulturarv bidrar vi även i förlängningen till målet om en sammanhållen stad och i grunden även till utformningen av och möjligheten till en gemensam berättelse, berättelsen om allas vårt Stockholm, Stockholm, våra drömmars stad.

Ordförande, ledamöter! Varje stad har sin berättelse, och varje epok har sin historia. När vi kan säkerställa och öka stockholmarnas tillgång till information stärker vi även stockholmarnas möjligheter att agera, påverka och vara delaktiga i stadens historieskrivning, utveckling och demokratiska beslutsprocess. Men i förlängningen ger det återigen alla möjligheten att inkluderas i berättelsen om Stockholm.

Det finns ett tydligt samband mellan välmående demokratier och tillgång till fri informationsinhämtning. Det finns också ett tydligt samband mellan arkiv och demokrati. Av dessa anledningar känns det väldigt viktigt och stort att vi nu fattar ett beslut om att utöka Stadsarkivet till bergrummet vid Liljeholmen. Som ordförande i Stadsarkivet vet jag att det är sällan man får vara med om ett så stort historiskt beslut. Det är nog det största som har hänt Stadsarkivet sedan uppbyggnaden av Stadsarkivets huvudbyggnad på Kungsklippan.

Ordförande, fullmäktige! Vi ska vara stolta över vårt stadsarkiv. Vårt stadsarkiv är unikt och ligger alltid i framkant. Stockholms stadsarkiv försöker alltid hänga med in i framtiden, nå nya målgrupper och bli en angelägenhet för fler. Det är något som verksamheten har lyckats med över förväntan. Det senaste tre åren har satsningarna på att utveckla publikverksamheten medfört en besöksökning på över 80 procent.

Ordförande, fullmäktige! Allteftersom staden växer, växer även behovet av arkivering och dokumentation av pappershandlingar från stadens verksamheter och från statliga myndigheter inom länet samtidigt som vi med teknikens hjälp genom digitalisering parallellt minskat mängden arkiv på papper. På detta sätt säkerställer vi att Stadsarkivet lokalbehov är tillgodosett för överskådlig tid. Med det sagt kan vi också fortsätta att stärka demokratin i denna stad.

Bifall till kommunstyrelsens förslag! Detta kan inte bli fel.

Anförande nr 89

H a n n a G e r d e s (L): Man behöver kunna sin historia för att förstå sin samtid brukar det sägas. Jag skulle vilja tillägga att man behöver förstå sin historia för att kunna forma sin framtid. Arkivet ger oss den möjligheten varje dag.

Nyligen hade arkivet en utställning där de visade upp gamla tidningsartiklar och argument som användes på 1940-talet när judar försökte fly till Sverige. Vissa argument var som att höra historiens eko från en del av de röster som höjs politiskt i dag. Det finns många saker i det här arkivet, och jag tror att kanske finns många

personer i det här rummet som borde besöka arkivet lite oftare och lära sig av historien.

Jag är helt enig med Salar om det som han sade här. Precis som majoriteten, anser Liberalerna att anskaffningen av Liljeholmslokalerna är absolut nödvändig både för att vi behöver mer arkivyta och för att vi ser fantastiska möjligheter till effektivisering och möjligheter att säkerställa att skattebetalarnas pengar används maximalt. Dessutom finns det möjligheter att bygga ut en attraktiv publikverksamhet. Det har gått väldigt bra för arkivet. Salar nämnde en ökning på 80 procent under tre år. Jag skulle nog våga säga att det har pågått lite längre än under de senaste tre åren, Salar, men annars är vi eniga.

Jag hoppas också att man genom de här nya ytorna kommer att kunna nå ut till nya målgrupper, inte minst till barn som i begränsad utsträckning besöker arkivet. Jag tror att man redan tidigt ska lära sig av historien för att kunna forma sin samtid och också för att kunna bidra till en positiv framtid.

§ 18 AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder vid Kärrtorps IP och Vikstensvägen, Kärrtorp (Utl. 2017:146)

Anförande nr 90

Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! I dag fattar vi ett inriktningsbeslut om ett projekt på 400 lägenheter inom Svenska Bostäder. Det är ett fantastiskt tillskott i ett populärt område där bolaget redan har både äldre och nyare fastigheter.

Under det borgerliga styret mellan 2006 och 2014 skedde en radikal minskning av allmännyttans bestånd i Stockholm med ungefär 30 000 hyresrätter. Därför behöver Stockholm hyresrätter, och därför behöver Stockholm allmännyttiga hyresrätter som människor som inte har tjocka plånböcker också kan efterfråga. Det här är ett av de första projekten med våra Stockholmshus. Där har vi gjort de stora upphandlingarna och pressat kostnaderna med 20–25 procent, vilket också kommer att leda till pressade hyreskostnader. Jag är mycket glad att vi i fullmäktige i dag kan fatta det här beslutet om Stockholmshusen och ett kraftigt tillskott till allmännyttiga bostäder i Stockholm.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 19 Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2017-2020 (Utl. 2017:147)

Anförande nr 91

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Rätten till en bostad är någonting fundamentalt i vårt land. Den är inskriven i grundlagen, i regeringsformens andra paragraf. Jag skulle vilja säga att den faktiskt är någonting mer än så. Rätten till en bostad är i någon mening en bärande del av det samhällskontrakt som vardagligen kallas den svenska modellen. Vidare vill jag påstå att bostadsförsörjningsfrågan är fundamental för den som har ambitionen att skapa en mer jämlik stad, en mindre segregerad stad, en stad som är till för alla och inte bara för ett fåtal. Bostadsförsörjningen blir en nyckel till detta.

Utifrån detta är det delvis otroligt viktigt och någon mening kanske fullt naturligt att vårt fullmäktige nu har satt det högsta mätbara målet i stadens historia när det gäller bostadsbyggandet. Vi har satt målet att bygga 40 000 lägenheter mellan 2014 och 2020. Och nu är vi redan på god väg att nå det målet. Det är också glädjande och kanske inte heller så förvånande att vi har en ganska bred samsyn i den här salen i fundamentala frågor. Vi har en bred samsyn om att Stockholm ska fortsätta att växa. Vi har en bred samsyn om att vi behöver fler bostäder i hela Stockholm, och vi är i stort sett eniga om det långsiktiga målet fram till 2030.

Det gör att när vi nu lägger fram en plan för bostadsförsörjningen för de kommande åren är utgångsläget gott. Vi har en nivå och en takt på bostadsbyggandet och i byggstarter som är närmare 25 procent över miljonprogramstakten. Det är någonting närmast unikt. Det är historiskt sett fantastiska siffror. Nu gäller det att hålla i detta och planera långsiktigt. Det gäller att lägga grunden för en produktionstakt som är hög och jämn för de kommande åren. Där är detta dokument en bra och utmärkt utgångspunkt. Det är en bra grundsten för ett fortsatt högt bostadsbyggande de kommande åren i vår stad.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 92

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Jag vill koncentrera mig på kritiken från borgarna om att vi inte bygger stad, inte planerar för skolor, samhällsservice, äldreomsorg, kollektivtrafik och förskolor. Sällan har kritiken mot oss varit så ogrundad. Häromdagen kunde vi läsa om vårt projekt Fokus Skärholmen i Dagens Nyheter. Det presenterades som det första stora projekt som vi i majoriteten har haft full rådighet över till skillnad mot många andra projekt där vi har tagit över stafettpinnen från de borgerliga. Anledningen är såklart de långa ledtiderna.

I projektet planeras nu över 4 000 bostäder. Det planeras för skolor, vårdboende, förskola, nya parker och nya stråk att gå och cykla på. Det planeras för Spårväg Syd som vi har med och drev igenom. Det planeras för att göra om stora trafikleder som Skärholmsvägen och Vårbergsvägen till stadsgator. I projektet har vi tagit fram detaljplaner före markanvisning. Vi gör alltså processen mer demokratisk. Vi har involverat stadsdelsnämnder, och en biträdande projektchef är också anställd av stadsdelsnämnden. Vi har arbetat aktivt med att bredda deltagandet. Vi kommer att utveckla det lokala centrumet så mycket vi kan trots de dåliga förutsättningar det fick

när ni sålde ut de här lokala centrumen till privata ägare. Samtidigt utvecklas Fokus Skärholmen tillsammans med den lokala utvecklingsplanen.

Detta är möjligt att göra därför att vi har anslagit pengar till fler handläggare på stadsbyggnadskontoret. Vi ger alltså inflytande över marknaden till det offentliga. Detta ska då kontrasteras mot er politik. Många av er vill banta stadens budget med kanske upp till 14 planhandläggare. Fokus Skärholmen med god planering hade inte varit möjlig med en sådan politik. Det är känt att ni inte gillar när det offentliga är med och planerar. I stället ska byggherredrivna planprocesser bygga denna stad. Det tycker Moderaterna. Det innebär att byggaktörer får göra precis vad som faller dem in. Det är ironiskt med tanke på den kritik som ni för fram. Inga fler än ni kan ju tro att privata bostadsbyggare kommer att börja planera för stadens skolor.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 93

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack för att du nu i fortsättningen kommer att vara en garant för att vi kommer att se att ni vill bygga stad, Sebastian. Det innebär inte att ni bara uppfyller era numerära bostadsmål. Att bygga stad innebär att ni bygger tillräckligt med skolor, förskolor, LSS-bostäder, äldreboenden, kommersiell service med mera. Det är vad det handlar om när man bygger stad.

Jag är fortfarande utomordentligt orolig för hur ni bygger. Var är den stadsliknande kvartersstrukturen som vi alla här i salen varit så överens om tidigare? Den finns inte i något av era utvecklingsprojekt för ytterstaden. Jag är övertygad om att ni kan bättre, Sebastian Wiklund. Och så länge ni inte visar att ni kan bättre kommer ni också att få höra: Nej, ni bygger inte stad. Ni räknar bostäder.

Anförande nr 94

Sebastian Wiklund (V): Om du menar att bygga stad alltid är detsamma som att bygga kvartersstruktur, slutna kvarter, håller jag inte med dig. Det finns flera bra möjligheter att bygga på ett annat sätt, framför allt i våra ytterstadsområden. Mycket av kontrollen för att planera att bygga stad måste ligga på stadsbyggnadskontoret. Då kan man inte skära ned på antalet planhandläggare och sådana saker. Då blir det inte den planeringen av stad som vi till exempel ser i Fokus Skärholmen. Ytterligare en viktig sak är också att vi planerar tillsammans med SISAB som har gjort ett ypperligt arbete när det gäller skolutbyggnad i den här staden. Det är de instrument som vi har och som vi arbetar med, och jag tycker att de är bra.

Anförande nr 95

Borgarrådet Lindblom (V): Nu ska vi prata lite bostadsförsörjning. Jag ska såklart prata som jag brukar göra. Vi står inför stora och omfattande demografiska förändringar. Efter 2020 börjar andelen äldre öka kraftigt och vi kommer snart att ha dubbelt så många människor som är över 85 år jämfört med vad vi har i dag. Det innebär att vi redan nu måste planera långsiktigt. Som vi vet tar planprocesserna ganska lång tid. För att boenden ska kunna öppna vid rätt tidpunkt och på rätt plats i staden måste vi se till att ha en god planering redan nu.

Därför är jag mycket glad över att vi har börjat ta ett samlat grepp om äldreboendeplaneringen. Det syns i det här ärendet och också i den äldreboendeplanering med utblick mot 2040 som vi snart ska anta i kommunstyrelsen. Vi har också tillsatt en äldreboendeutredning som redan har lämnat flera konkreta förslag, och det pågår ett omfattande arbete i Micasa vad gäller den framtida nyproduktionen och hur vårt bestånd bättre ska möta de äldres behov.

Jag vill lyfta fram Micasas roll. Det bolaget kommer att ha en helt avgörande betydelse. Det behöver byggas 37 nya vård- och omsorgsboenden till 2040. Så många som möjligt av dem måste kompletteras med seniorboenden med aktivitetscenter eftersom vi har ett mycket stort behov av icke biståndsbedömda boenden i Stockholms stad. Vi kommer dessutom att genomföra en inventering av hela stadens bestånd och titta på i vilka stadsdelar det finns många fastigheter som är byggda under årtionden då man inte hade hiss, det vill säga där det är tre eller fyra trappor upp utan hiss och där det finns risk att många äldre fastnar och isoleras i otillgängliga lägenheter. Vi ska också titta på i vilka stadsdelar som det finns många avslag på ansökningar till servicehus där vi ser att just behovet av icke biståndsbedömda boenden är stora.

Vi ska bygga seniorboenden med aktivitetscenter, och vi ska bygga moderna vård- och omsorgsboenden. Syftet är både att utöka antalet platser och att modernisera vårt bestånd. Vi har fått fina ritningar på Rinkeby vård- och omsorgsboende som visar hur vi bör bygga framtidens boenden. Jag tycker att ni ska titta på dem. De finns säkert någonstans på DN:s hemsida. Det är ljusa miljöer och inte några långa korridorer, och den äldres behov ska stå i centrum.

Men vi måste också bli mer aktiva. Vi måste informera och uppmuntra äldre att ställa sig i bostadskö i tid. Vi måste hjälpa dem med förtursansökningar, att byta sin bostad och att anpassa. Vi måste också föra in ett äldreperspektiv i all samhällsplanering. Det är därför jag är mycket glad över att vi ska ta fram ett program för en äldrevänlig stad som sträcker sig över själva boendesituationen och även över utformningen av det offentliga rummet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 96

K a d i r K a s i r g a (S): Det här är viktiga riktlinjer som gäller bostadsförsörjningen. Bostadsförsörjning handlar både om nyproduktion och om hur det befintliga beståndet ska förvaltas, utvecklas och förmedlas så att invånarna i staden och de som flyttar hit kan erhålla en bra bostad. När det gäller bostadsförsörjningen och vikten av hyresrätter skiljer sig den rödgrönrosa majoriteten väsentligt från Alliansen. Det flyttar hit många. Vi hörde för en timme sedan att det är ca 40 000 människor som flyttar in till Stockholmsregionen. Här behöver vi verkligen utveckla hyresrätterna, och inte göra som Moderaterna envisas att göra och systematiskt försöka ombilda hyresrätter. Det hjälper inte dem som flyttar hit att få en hyresrättslägenhet. Vi har underlättat för många stockholmare genom att till exempel sänka inkomstkraven. Vi har stoppat ombildningarna. Det är viktigt att vi fortsätter med den politiken.

Vi yrkar bifall till kommunstyrelsen förslag till beslut.

Anförande nr 97

Erik Slottnér (KD): Fru ordförande! Det är mycket i bostadsförsörjningsplanen som är bra. Vi är överens om stora delar av den. Men vi i Kristdemokraterna har lämnat en reservation i kommunstyrelsen där vi lyfter fram en del punkter som vi saknar och som vi tycker är fel.

Det ena är boenden för äldre. Då talar vi om icke biståndsbedömda boenden, det vill säga seniorboenden och trygghetsboenden. Äldreboendepåsen nämns, och de olika boendeformerna nämns, men man nämner ingenting om behovet av en utbyggnad av olika mellanboendeformer för äldre. Det är vi kritiska till.

Trygghetsboenden och seniorboenden kommer att behövas i betydligt ökad omfattning för att möta den allt åldrande befolkningen eller det allt ökande antalet äldre personer i vår kommun. Fler icke biståndsbedömda mellanboendeformer ökar också friheten för enskilda äldre just därför att de är icke biståndsbedömda. Man slipper behöva få en biståndsbedömning gjord för att kunna flytta till ett anpassat boende. Här menar vi att det behövs betydligt skarpare skrivningar och en betydligt skarpare planering för utbyggnaden av trygghetsboenden i vår kommun. I dag finns ingen sådan plan. Det finns en plan för vård- och omsorgsboenden, men inte för trygghetsboenden.

Det är bra att planen tar upp behovet av boenden för personer som utsätts för våld i nära relation. Men som vanligt är det bara kvinnor man talar om, och inte de män som utsätts för våld i nära relation. De kan också ha behov av ett skyddat boende. Men detta finns inte i dag, och det talas i skrivningarna bara om kvinnojourerna och det ökade antalet platser. Men de män som utsätts för våld talas det väldigt tyst om. Det finns ett stort mörkertal, och detta är en grupp som jag skulle vilja påstå är ganska stigmatiserade. Vi behöver öka kunskapen, men vi behöver också öka insatserna för att även denna grupp ska känna ökad trygghet.

Den tredje sak vi vill ta upp är bostäder för nyanlända, där vi återupprepar vår kritik mot att man upphandlar dyra hotell- och vandrarhemslösningar. Vi är alltså kritiska till detta. Vi tycker att det är ett dåligt sätt att möta bostättningslagen på. Vi tycker alltså att det är fel att handla upp hotell för nyanlända, och vi upprepar kravet på att i de fall man har inrättat kollektivboenden ska de boende själva stå för matlagning och städning dels för att hålla kostnaderna nere, dels som en integrationsfrämjande åtgärd.

Jag yrkar bifall till det yttrande som vi har lämnat i kommunstyrelsen.

Anförande nr 98

Borgarrådet Lindblom (V): Hej Erik! Det här vet du egentligen, men jag ville bara säga att Micasa, till exempel, inte hade något uppdrag om nyproduktion tidigare. Det ändrade vi i samband med årets budget. Micasa tittade – precis som jag sade i mitt inledningsanförande och som du också vet – på hur man kan komplettera 37 nya vård- och omsorgsboenden med seniorboende med aktivitetscenter. Det handlar också om hur man ska tillskapa seniorboende med aktivitetscenter i stadsdelar med otillgängligt bestånd och där det görs många avslag.

Tidigare i äldreboendeplaneringen, ända fram till förra året, tog man bara hänsyn till och räknade på behovet av vård- och omsorgsboenden. Det är jag som har tagit initiativ till att man nu ska titta på vård- och omsorgsboenden. Man ska titta på servicehusen, och man ska titta på seniorboenden med aktivitetscenter. För det är precis som du säger: Vi behöver både biståndsbedömda och icke biståndsbedömda boenden. Allt detta är på gång. Att sedan allting inte får plats just i ett bostadsförsörjningsprogram och att man i stället måste göra hänvisningar tycker jag är helt naturligt.

Anförande nr 99

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag tycker att det är bra, Clara. Jag vet att du har tagit upp frågorna och intensifierat arbetet för att få fram en plan för fler icke biståndsbedömda boenden. Vi är överens om detta, och vi tycker att det är bra att du har gjort det. Men jag tycker att det är märkligt att det i det här ärendet inte nämns mer om det. När man talar om boenden för äldre nämns framför allt vård- och omsorgsboenden och det ökade behovet av detta. Men jag tycker att man i ett sådant viktigt ärende som det vi nu fattar beslut om och som är ett ganska tjockt ärende, där just boenden för äldre är en egen rubrik, skulle trycka hårdare på seniorboendena och trygghetsboendena. Vi vet ju att vi kommer att behöva en ökad utbyggnad av detta.

Det är jättebra att Micasa jobbar på det här nu, och jag hoppas att man kommer fram till någonting bra. Men jag tycker att vi i en bostadsförsörjningsplan borde kunna få in några rader om behovet av detta också.

Anförande nr 100

Anna Rantala Bonnier (FI): Erik Slottnér! Jag tycker om att vi delar engagemanget för personer som är våldsutsatta och lever under hot om våld. Men nu är det inte riktigt detta det handlar om här. Det här reglerar inte huruvida vi startar särskilda jourer för män eller inte, utan det handlar om bostadsförsörjning. Där vet vi att det är i princip bara kvinnor som tar med sig barn till de skyddade boendena, och det är ofta de som sedan hamnar i risk för hemlöshet. Jag tycker att det är bra att vi prioriterar också dem som riskerar att inte komma ut från kvinnojouren över huvud taget. Vi vet att vi placerar många barn där med framför allt sina mammor.

Vad gäller reservationen om nyanlända tänker jag att vi alla, inte minst de nyanlända själva, väl vill se boenden där man också kan få laga sin egen mat. Som ni vet har det inte varit alldeles enkelt att få fram boenden till alla. Om Kristdemokraterna i fickan har den typ av boenden där alla kan få laga sin egen mat, så fram med dem bara!

Anförande nr 101

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Om vi aldrig nämner män som utsätts för våld i nära relationer utan bara talar lite i lösa ordalag om att detta är ett könsneutralt arbete och att det inkluderar också män men sedan i den löpande texten alltid bara nämner kvinnor är det stor risk att denna grupp kommer att fortsätta att stigmatiseras. Det tror jag är en väldigt fara.

Om ni har en egen rubrik i ärendet som lyder Våld i nära relation tycker jag att det är en brist att ni inte nämner alla dem som utsätts för våld i nära relation – också männen. Men ni tar bort den gruppen, och jag måste säga att jag tycker att det är väldigt problematiskt.

Vad gäller boenden för nyanlända stod det uttryckligen i det ärende vi tog, T1:an, förra året att kommunen ska stå för städning, matlagning och även vakter i de fall vi upprättar kollektivboenden. Redan då reserverade vi oss mot detta, för vi ansåg att det var helt fel inriktning, framför allt utifrån en integrationsaspekt.

Anförande nr 102

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det gäller två delar. Det ena är att också jag vill adressera det som ni skriver i er reservation om hotell och vandrarhem för nyanlända. Det här handlar om att vi i Stockholms stad har ett ansvar att följa svensk lagstiftning som handlar om att vi ska ta emot nyanlända och se till att vi ger ett stöd med att få en bostad. Det är min självklara uppfattning att vi som kommun måste följa svensk lagstiftning. Vi gör det på ett så bra sätt som möjligt, och i det läge vi nu står i kommer hotell och vandrarhem att vara en del i denna lösning.

Den andra del jag skulle vilja lyfta är det som du säger om att vi enbart talar om kvinnor. Det står faktiskt tydligt skrivet om personer som utsätts för våld i nära relation i riktlinjerna. Både kvinnor och män lyfts. Jag tycker att vi har varit tydliga i vår majoritet med att detta är en fråga som inte bara handlar om kvinnor. Jag tycker också att det är tydligt i riktlinjerna. Däremot behöver vi jobba på olika sätt för att utveckla insatser för män. Det är viktigt att jobba med detta.

Anförande nr 103

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Då tycker Kristdemokraterna att det finns en gräns för hur mycket vi kan dansa efter statens pipa. Även om man stiftar ny lag måste de ge förutsättningar för kommunerna att följa denna lagstiftning. Om inte staten gör det vare sig med annan lagstiftning eller rent ekonomiskt är det inte alltid vi kan följa lagen. Vi har sagt att vi vill bygga modulbostäder. Vi har sagt att vi vill använda detta bestånd, exempelvis i Micasa, som har kunnat erbjuda denna grupp det här. Det kan också gälla andrahandsuthyrning för privatpersoner.

Men om nu staten inte tillåter oss att bygga modulbostäder, vilket var fallet ett tag, eller om staten inte kompenserar oss ekonomiskt är det de dyra lösningar vi kan tvingas till i kommunerna som gäller. Då får vi lämpa tillbaka, eller bolla tillbaka, bollen till staten. Vi kan inte lägga så mycket pengar som det handlar om på hotell och vandrarhem för en lagstiftning som staten har gett oss och som vi uppenbarligen inte klarar av att hantera. Jag tycker att det är omoraliskt av den regering som ditt parti tillhör.

Anförande nr 104

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu finns det risk för viss upprepning eftersom jag alldeles nyss stod i talarstolen. Jag vill säga att jag är glad för detta ärende, dels såklart för att det tar ansvar för bostadsförsörjningen i Stockholm, dels för att det görs tydliga prioriteringar om särskilt utsatta grupper som staden har ett extra ansvar för.

Förutom det som jag just talade med Erik Slottner om vill jag lyfta fram personer med funktionsnedsättning. Vi vet att vi har ett stort behov av att bygga LSS-bostäder och att det inte har gjorts i tillräckligt stor utsträckning. Jag är glad att vi fortsätter att ta ett ansvar för att det ska öka.

Självklart handlar det också om de grupper som redan har nämnts. Att bara säga som Erik Slottnér, att om lagen är dålig skiter vi i den, blir kanske inte så himla konstruktivt. Det finns en massa saker som jag kan tycka, till exempel hur svårt det har varit med modulhusbyggena. Men jag är stolt över hur vi som stad och majoritet har hanterat det uppdrag som vi har fått. Vilka är det som blir lidande om vi struntar i saker för att de är svåra? Det är de nyanlända som blir lidande. Det får man vara medveten om; det är de som hamnar i kläm om kommunerna säger nej.

Vi ser hur det har varit i Hultsfred. Vad har man gjort där? Jo, man sätter en lapp på socialkontorets dörr där det står: Vi bryter mot socialtjänstlagen, så vi kan inte ta emot er. Det är inte heller en riktigt rimlig väg att gå. Man kan inte börja bryta mot lagen för att man tycker att det hela är orättvist. I Stockholm har vi tvärtom tagit ett stort ansvar för nyanlända. Det här är människor som har flytt för sina liv, fått asyl i Sverige och placerats i Stockholm. Nu är vi igång. Vissa har placerats på hotell och vandrarhem. Jag tror att alla hade velat se bättre och permanenta lösningar, men man måste ta ansvar för att människor inte behöver bo på gatan när de är kommunplacerade i Stockholm enligt bostättningslagen. Detta vill jag slå ett slag för.

Anförande nr 105

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag sade aldrig att jag tycker att vi ska skita i lagen, som Anna Rantala Bonnier uttryckte det. Jag sade att vi får bolla tillbaka bollen till regeringen, för vi kan inte bara sitta här med armarna i kors och säga att vi accepterar alltihop och att detta får kosta precis hur mycket det vill. Vi upphandlar hotell, vi upphandlar vandrarhem och vi sköter städning, matlagning och vakter. Om vi inte får någon ekonomisk kompensation för det kommer detta att gå ut över annan kommunal verksamhet, och det är inte till gagn för andra grupper.

Då måste vi bolla tillbaka till staten och säga: Det här håller inte. Den lag som är stiftad, och som Kristdemokraterna var med om att stifta – det ska jag säga – har inte gett de verktyg som behövs för att klara av detta. Då måste det göras någonting mer för att staten ska möjliggöra för oss kommuner att klara lagstiftningen. Stockholm är hela tiden väldigt nära att inte klara av målen. Vi får hela tiden skjuta till nya tidsfrister och datum för att klara dem. Det visar att någonting är fel.

Anförande nr 106

Anna Rantala Bonnier (FI): Det finns andra lagar än denna som jag tycker är mer problematiska och som den här regeringen har instiftat. Det gäller till exempel begränsningarna i asyllagen. Jag tycker inte att vi ska bolla tillbaka och säga att vi inte klarar av detta, utan vi ska ta ansvaret. Jag tycker att det är bra att kommunerna måste ta ansvar för nyanlända och flyktingar som kommer hit. Det här är som sagt människor som har flytt för sina liv, fått asyl i Sverige och kommunplacerats i Stockholm. Jag är stolt över det arbete som görs här.

Jag tycker inte heller att det är rätt att ställa utsatta grupper mot varandra. Vi har ett ansvar för dem som kommer hit. Vi har samtidigt ett ansvar för andra utsatta grupper, och detta ansvar ska vi alltid ta.

Anförande nr 107

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Jag tänkte på en sak, Anna. Vi kan läsa i handlingarna på s. 1, där det står om vissa särskilda grupper som ska

prioriteras. Du har talat om en grupp, till exempel de nyanlända, som du tycker ska prioriteras på bostadsmarknaden.

Jag kanske har missat detta i handlingarna, men låt oss ta en annan grupp som nämns: unga vuxna och ungdomar. Kan du ge ett konkret förslag på hur denna grupp, våra barn, som har väldigt svårt att få bostad i Stockholm i dag och flytta hemifrån, ska få det lättare att få en bostad?

Anförande nr 108

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Till exempel genom att bygga fler och billigare hyresrätter. Det är sådant som vi gör, och det underlättar för unga som vill flytta hemifrån.

Anförande nr 109

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande, fullmäktige! Alla vill bygga. Det är bra. Alla vill väl. Alla vill att alla ska få någonstans att bo, och gärna i vår stad. Det är bra. Vi tycker mycket om att bygga mer, och gärna på höjden och tätt i kollektivtrafikhärla delar av staden. Det talade vi om i ett ärende tidigare, där Karin Ernlund betonade just detta: vikten av att bygga där man har nära till kollektivtrafik. Med den utbyggnad som ska ske är detta en viktig konsekvens.

Vi tycker att det finns alldeles för lite av förtätning av de områden där det finns gott om kollektivtrafik eller där ny ska byggas. Vad man gör i dag är att i ett område där det finns punkthus fyller man på med ett par tre sådana till. I ett område där det finns en massa limpor bygger man några limpor till.

Jag har inte sagt nej till allt detta, för jag vet hur viktigt det är att få fler bostäder. Men jag protesterar så gott det går från en suppleantplats i opposition, för jag tycker att detta är fel sätt att tänka. Dessutom: På de sämsta ställena att bygga förlägger man Stockholmshus. Det är åtminstone min uppfattning. Detta tycker jag är tråkigt. Om man nu har satsat på att försöka hitta en modell för att bygga billigare bör det vara bra och snygga hus, och de bör ligga i bra och kollektivtrafikhärla delar av staden.

Vi har också förstått att Stockholmshuset inte blir så mycket billigare. De billiga hyresrätter som majoriteten och alla partier talar om – var är de någonstans? Det finns inga billiga nybyggen på marknaden just nu. Det kostar pengar att bygga, och ju mer vi behöver och ju mer vi bygger, desto mer kostar det. Eftersom majoriteten premierar de egna byggbolagen blir det en kö och en trång sektor där som gör att planeringen och allting förskjuts. Det har till och med vår revision konstaterat när de tittar på stadsbyggnadskontoret; det finns en del i övrigt att önska.

Jag tycker att man ska titta på detta och fundera på hur man kan använda de privata byggentreprenörerna till att bidra till planer och förslag till hur man kan bygga. Man kan också titta på hur man kan göra kombinationer så att man kan tillgodose såväl ungas som vuxnas och nytillkommas önskemål. Men då måste det komma helt andra modeller för byggande.

Anförande nr 110

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag begärde replik därför att jag inte tycker att Christina Linderholm ger en riktigt rättvis eller fullständig bild av vad som

händer i Stockholm nu. Titta exempelvis på vad som händer i Farsta! Där planerar vi sedan ett par år tillbaka för 6 000–8 000 nya bostäder, där vi kan tillföra stora nya urbana värden till stadsdelen. Det blir en helt ny typ av stadsdel – en stadsdel som nästan dubblas i invånarantal. Titta på Skärholmen, där vi bygger ihop stadsdelarna och nu planerar för 5 000 nya lägenheter på ett sätt som också tillför nya värden och nya urbana kvaliteter och, som sagt, bygger ihop stadsdelarna! Titta på Hagsätra-Rågsved, där vi nu planerar för 3 000 nya lägenheter, där vi kan stärka centrumen, bygga på nya sätt och tillföra nya värden!

Alla dessa, framför allt de två senare, är också exempel på hur de privata kan bidra exempelvis genom att vara ankarbygggherrar och ta ett större ansvar i processen. Så nog har vi rört oss, och nog har det hänt saker. Och nog har vi verktyg i dag att tillföra nya urbana kvaliteter i våra stadsdelar.

Anförande nr 111

Christina Linderholm (C): Fru ordförande! Jag är glad, Roger, att du pekar på de här områdena. Jag har inte heller sagt att det gäller överallt och alltid. Sanningen är att byggprocesserna är så långa att det som startas nu kommer Alliansen att få ta över i nästa valperiod, och de projekt som vi startade får ni nu fortsätta med. Detta går i varandra. Och det är som sagt bra att vi bygger; jag har inte sagt någonting emot det.

Vi har dock ett antal ärenden till vår nämnd på torsdag, till exempel, där det är fler punkthus i ett punkthusområde och fler limpor i en stadsdel med denna typ av byggande. Det tycker jag är tråkigt, för jag tycker inte att det stärker vare sig samhörighetskänsla eller trygghet i områdena. Det är den täta bebyggelsen och bebyggelse som ger gatustrukturer och kvarter som ger denna trygghet och känslan av att bo i en gemensam stad.

Anförande nr 112

Borgarrådet Livh (V): Fru ordförande! Jag blir lite om inte upprörd så i alla fall förvånad, Christina, när du säger att vi bygger Stockholmshusen på dåliga platser. Du tycker alltså att Kärrtorp är en dålig plats. När det gäller det vi har presenterat i ett tidigare ärende om att vi ska bygga 400 Stockholmslägenheter, och inte hus, i Kärrtorp – är det för dig en dålig plats? Det gör mig väldigt förvånad. Vi har också planerat i exempelvis Farsta. Är det också en dålig plats?

Jag är otroligt ledsen över att ni var med och stoppade de Stockholmshus vi har planerat i Bromma. Det hade varit väldigt bra att få dem på plats.

Vi har tagit fram ett koncept för hur man kan pressa kostnader och därmed hyror. Hur svår marknaden än är i Stockholm och hur hårt det än är att få allting från rörmokare till projektledare lyckas vi ändå, tack vare att vi har ett koncept, att pressa hyrorna och kostnaderna.

Vad är ert förslag? Det skulle jag vilja veta.

Anförande nr 113

Christina Linderholm (C): Fru ordförande! Jag är inte riktigt säker på att det borgarrådet Livh nyss sade var helt sammanhållet. Hyrorna har inte att göra

med hantverkskostnaderna. Det måste till en subvention. Hantverkare kostar vad hantverkare kostar om det inte är så att staden betalar lägre löner till de hantverkare som jobbar åt stadens bostadsbolag. Hyrorna blir inte särskilt mycket lägre.

Man har haft förslag på Stockholmshus, och vi har också sagt ja till dessa förslag just för att det är så viktigt att bygga. Men det här gäller Stockholmshus som ligger på sankmark, Stockholmshus som är planerade utefter hårt trafikerade och bullerstörda vägar på flera platser. Det tycker inte jag är bra. Det vore väldigt bra om man kunde se några välplacerade Stockholmshus. Det kanske blir så i Kärrtorp, och i så fall är det bra. Jag har ingenting emot bra Stockholmshus.

Anförande nr 114

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag blir inte lugnare när jag hörde Ann-Margarethe Livh alldeles nyss tala om hur välsignat det är med Stockholmshusen för Stockholms bostadsmarknad. För min del är jag av hela min själ övertygad om och driver frågan om att ytterstaden eller förorten förtjänar god arkitektur.

Stockholmshusen representerar inte god arkitektur. Stockholmshusen kan inte byggas i kvartersstruktur. Stockholmshusen har inte några möjligheter att ha lokaler i bottenvåningar för att bidra till ett ökat stadsliv. Stockholmshusen är inte en lösning. Stockholmshusen är en del på vissa ställen. Jag tror att just Kärrtorp är ett bra ställe för Stockholmshusen. Men det är inte bra i Östberga. Jag tror inte heller att det är bra i Farsta, speciellt inte i Farsta strand som det nu planeras för och ska beslutas om på torsdag.

Jag har sagt det många gånger här: Jag vill avliva myten om att Stockholmshusen ger låg hyra. Det gör de inte. Det går inte att bygga till låg hyra om man inte vill bygga med arbetskraft som har villkor som vi inte godtar här i Sverige. Vi får respektera att det är dyrt, för vi bygger av god kvalitet och har höga löner till våra byggarbetare. Vi har också höga produktionskostnader, och dem kan vi göra någonting åt genom att utöka konkurrensen på byggproduktmarknaden. Men det är en helt annan fråga.

Bostadsförsörjningsprogrammet lämnar tyvärr en hel del i övrigt att önska också, nämligen det faktum att ni i den rödgrönrosa majoriteten fortfarande är urusla på att bygga stad. Ni räknar bostäder, och det var precis det man gjorde under 1880-talet, i slutet av 1940-talet och på 1960- och 70-talen när vi byggde miljonprogrammen. Men kvaliteten blev bra på 1880-talet, för då byggde man hantverksmässigt.

Den kvalitet i byggnationen och i arkitekturen som vi har sett av de tidigare exemplen är skrämmande, och detta vill vi inte upprepa igen. Det är bekymmer när ni bygger utan att se till att det finns grundläggande service i de bostadsområden ni planerar. För flera tusen bostäder har ni saknat många skolplatser, och det har inte funnits tillräckligt med sådana. Det saknas utrymmen för LSS-bostäder och äldreboende. Det saknas utrymme för kommersiell service, särskilt när det gäller Stockholmshusen.

Det här är inget annat än ett underbetyg. Det paradoxala är att vi vill ge er ett bra betyg, för vi vill att detta ska lyckas. Men kom igen, bygg stad!

Anförande nr 115

Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Okej, jag säger det återigen: Att vi pressar priser och kostnader och därmed hyror i Stockholmshuset beror inte på att vi sänker kvaliteten. Det kan flera arkitekter som vi har diskuterat Stockholmshuset med intyga – bland andra före detta stadsarkitekten. De är av bra kvalitet. Däremot kan man naturligtvis alltid ha synpunkter. Det finns ingen objektiv sanning om detta. Men återigen: Vi gör stora upphandlingar. Vi gör ett koncept. Det är därför vi lyckas pressa kostnaderna, priserna och därmed hyrorna.

Som jag har sagt tidigare i dag: I ett läge med högkonjunktur, där det nästan är omöjligt att få anställda och hantverkare, lyckas vi ändå med detta. Det är 20–25 procents lägre kostnader.

Jag efterfrågar fortfarande ert alternativ till att bygga prisvärt och sådant som människor har råd med. Det skulle jag vilja höra någon gång från den här talarstolen.

Anförande nr 116

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Ann-Margarethe Livh har inte hört mig säga att det går att bygga billigt. Förorten förtjänar god arkitektur, och det kan du inte erbjuda med dina Stockholmshuset. Du har dessutom farit med osanning när du säger att det blir låga hyror. Nu råkade det bli så med Svenska Bostäder i Kärrtorp att kalkylerna läckte ut. Det var något som du ville. Du ville ha kalkylerna offentliga under förra mandatperioden när du var i opposition. Nu läckte de ut, men du ville hålla dem hemliga när du själv satt vid makten. Och vad visade de? Jo, att de här hyrorna inte är låga. De är inte billiga, och de är inte lägre. De kan vara det av ett enda skäl, och det är att du inte har några parkeringsplatser i projekten.

Förorten förtjänar god arkitektur. Så enkelt är det. Dessa massupphandlade hus skulle vara alldeles utmärkta om man lade ett och ett här och där. Men nu lägger ni dem massproducerat. Det blir inte god arkitektur. Underkänt!

Anförande nr 117

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror att det i sak är väldigt bra att det i den här salen finns en bred överensstämmelse när det gäller uppfattningen om hur mycket som behövs – hur mycket som behöver byggas. Det är däremot absolut inte bra att vi inte ännu är överens om *hur* det ska byggas och vad som ska byggas. Det är bra för stadens utveckling att man har insikten om att det behöver byggas många bostäder. Men det där kan bli väldigt illa om man inte är överens om att det också behöver byggas någonting annat än bostäder. Det behöver byggas möjligheter för verksamheter, både för stadens egna och för andras, för ett rikt näringsliv, för butiker och för infrastruktur. Man ska se till att det blir både bostadsrätter och hyresrätter.

Allt detta hör samman i den stadsutveckling som vi försöker beskriva. I delar ser vi detta i dag i projekt som man har hållit på och diskuterat i flera år. Men det saknas också i många fundamentala projekt, och det är kanske därför vi står här och diskuterar detta så mycket i dag.

Vi ser de exempel där stadsutvecklingen lyckas, och dem vill vi lyfta fram. Jag brukar stå här och tala om Rinkebystråket som ett sätt att börja läka ett gammalt sår i ett miljonprogramsområde, där vi såg hur Vänsterpartiet slogs med näbbar och klor för att stoppa projektet. Det är ett projekt som är bland de bästa vi har sett och som även är prisbelönt. Vi ser hur stadsdelar där man har vänt både portar och fönster ifrån gatustråk och promenadstråk plötsligt har blivit mer otrygga än andra ställen. Man skapar problem med stadsutvecklingen om man åtminstone inte tänker på detta.

Frågan är alltså också vad vi ska bygga, och det bör man ha en tanke på när man diskuterar bostadsförsörjningen. Man måste också diskutera hur. Jag tror att den majoritet som styr just nu har det stora problemet att man fokuserar för mycket på sin egen kraft och sina egna bolag. Det är bra om man använder sig av all den kraft som finns på marknaden i dag när det är många som vill och kan bygga. Det är genom att göra detta tillsammans med många privata aktörer som staden kan utvecklas positivt.

Ni lyckas inte om ni fokuserar enbart på de kommunala bolagen. Ni kommer inte att lyckas genom att ge gräddfiler bara till de kommunala bolagen och på så sätt tränga undan bolag som inte får möjlighet att bygga stad såsom vi önskar.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 118

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag vill ändå bara påpeka en sak, för jag tror att vi är i grunden överens. Vi måste använda kraften också hos de privata aktörerna. Det är inte färre privata aktörer i Stockholm i dag, utan jag skulle vilja påstå att den stora skillnaden är att vi också använder allmännyttan. Vi använder den fulla potentialen i allmännyttan. Där är skillnaden, och det är inte så att allmännyttan får vara i stället för de privata. Vi använder allmännyttan också.

Ni talar ganska mycket om hur vi bygger. Jag uppskattar den diskussionen, och jag tycker att det är bra att vi har den. Men lika lätt som det är att hitta bra exempel på saker som ni gjorde – du tar till exempel upp Rinkebystråket – är det att gå ut och titta och hitta dåliga exempel. Vägen från Svedmyra genom Stureby, Bandhagen och Högdalen och det ni gjorde där är punkthus och lameller – det ni själva säger att ni aldrig skulle göra. Så här jobbar vi inte, säger ni. Men i mitt lokalområde är det bara sådana ni har gjort. Det är enstaka punkthus efter vägen som är byggda under er period.

Anförande nr 119

Borgarrådet L a r s s o n (M): Problemet är hur man ser på de kommunala bolagen. Ser man dem som ett komplement till marknaden, en del av marknaden, eller ser man det som att de är de ledande? Där har du problemet, Roger Mogert: Du har ett vänsterparti som ser de kommunala bolagen som det allena rådande. Det är de som inte bara ska ha gräddfil utan också visa hur man bygger billigt. Det ska bli jättespännande att se på Stockholmshusen när de en gång finns på plats. Det finns ingenting hittills under resans gång som visar att allmännyttan kan bygga billigare eller för den delen få ned hyrorna mer än man kan göra inom de privata bolagen.

Det finns ett antal bolag i dag som bygger både billigare och snabbare och som ser till att man får fördelar av att man också bygger annat i området som inte kommunen

kan göra. Det kan vi inte göra som kommunala bolag, och därför är det bättre att låta andra bygga eftersom de kan bygga både bättre och billigt.

Anförande nr 120

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Miljöpartiet finner att detta är ett mycket viktigt ärende där olika instanser och remittenter problematiserar behovet av en övergripande stads- och samhällsplanering. Det är bra. Vi välkomnar det. Den tanken måste finnas med oss i hela planeringen. Givetvis ska vi bygga annat än bara bostäder. Det är självklart.

Från majoritetens sida finns också en stor medvetenhet om särskilda gruppers behov av bostäder. Vi arbetar målmedvetet med att försöka tillgodose bostadsbehovet för alla. Stockholm är väl organisatoriskt rustat för detta arbete med SHIS, Micasa, våra tre allmännyttiga bostadsbolag, en särskild bostadssamordnare och genomförandegrupp för äldreplanering. När det gäller Stockholmshusen är det ett försök att pressa boendekostnaderna. De privata aktörerna är givetvis också en mycket viktig del av vårt omfattande gemensamma arbete. Så är det.

Bifall kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 121

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande! Jag ska inte dra igång någon mer debatt utan bara yrka bifall till den moderata och liberala reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 122

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu ser jag inte Björn Ljung i salen, men jag skulle vilja adressera det som han sa vad gäller att inte planera för äldreomsorg. Jag vill bara poängtera att när jag tillträdde som äldreborgarråd fanns inte ordet äldre nämnt i budgettexterna under exploateringsnämnden för tidigare år. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden satt inte med i den styrgrupp för äldreboendeplanering som de finns med i i dag. Micasa hade inget uppdrag för nyproduktion av seniorboenden eller, för den sakens skull, inte heller någon planering för nya vård- och omsorgsboenden för tillfället.

Just detta att vi har tagit ett samlat grepp är någonting som utmärker den här majoriteten under denna mandatperiod. Vi har samlat såväl vård- och omsorgsboenden som servicehus och seniorboenden med aktivitetscenter i en samlad äldreboendeplanering som för första gången sträcker sig ända fram till 2040. Om vi ska bygga en hållbar stad måste vi också se till att våra äldre har trygga och attraktiva boenden när de behöver det.

Vi har också inlett ett samarbete med privata aktörer. Jag har haft rundabordssamtal tillsammans med Jan Valeskog hela våren där vi har suttit tillsammans med privata aktörer för att diskutera hur vi ska kunna samordna utbyggnaden av nya vård- och omsorgsboenden. Vi kommer nämligen att behöva bygga 27 stycken till fram till 2040, både för att andelen äldre ökar och för att vårt bestånd behöver moderniseras. 22 av dessa ska Micasa bygga, och resten ska privata aktörer bygga.

För att stockholmarna ska kunna vara säkra på att det finns en plats på vård- och omsorgsboende även efter 2020 måste detta samordnas. Därför samordnar vi tillsammans med de privata aktörerna var och när nya bostäder ska ligga.

Dessutom kommer jag nu på torsdag att ha ett informationsmöte tillsammans med äldreförvaltningen, stadsbyggnad och exploatering. Vi bjuder in mindre aktörer som bygger seniorboenden och vård- och omsorgsboenden runt om i landet men som ännu inte är etablerade i Stockholms stad för att berätta hur vår äldreboendeplanering ser ut, var vi ser störst behov av icke biståndsbedömda och biståndsbedömda boenden och hur den så kallade Stockholmsmodellen för markanvisning funkar.

Ni får vara jättesura på en massa saker; det är er roll som opposition. Men kom inte och säg att vi inte planerar för framtidens äldre!

Anförande nr 123

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag vill såklart yrka bifall till den liberala reservationen. Jag skulle också vilja säga till Clara Lindblom att det ju planeras för många äldreboenden, och jag betvivlar inte ditt engagemang. Jag tycker att det är jättebra.

Det jag är bekymrad över är att det redan nu läggs ned boenden utan att det finns andra med hänvisning till att antalet äldre äldre minskar. Det som är mitt problem, vilket man också kan läsa om i Dagens Nyheter, är att ett sätt att reglera det hela är när man till exempel på Norrmalm inte beviljar 95-åringar boende. Det är klart att det då blir platser över så att det räcker, om inte ens den som allra mest behöver det får sin plats.

Anförande nr 124

Borgarrådet L i n d b l o m (V): De boenden som läggs ned, till exempel Vintertullen och Vasen, har ibland varit utdömda ur arbetsmiljöverkssynpunkt. Vi får inte driva verksamhet där, och om vi gör det får vi föreläggande om vite från Arbetsmiljöverket. Det kan också vara som till exempel med Vintertullen. Där var det stora skyfall 2014. Den inre och yttre fasaden blev fuktskadade, och vi hade problem med stammarna och ventilationen men också med till exempel sprinklersystem. Två dödsbränder hade kunnat förhindras om vi hade haft ett sprinklersystem på Vintertullen.

Jag har aldrig lagt ned ett boende för att jag inte tycker att det behövs platser på ett boende för äldre. Det beror i stället på att boendena inte uppfyller Arbetsmiljöverkets krav. Vi ser på om det är okej att upprusta fastigheten till att fortsätta att vara ett särskilt boende. Om det inte går vill jag i första hand göra om det till ett annat boende för äldre så att vi fortsätter att ha det som en resurs för staden.

Så nej, jag har aldrig lagt ned något boende för att jag tycker att det ska göras i största allmänhet. Det beror i stället på att vi inte har något val på grund av Arbetsmiljöverkets föreskrifter och på att fastigheten inte går att upprusta.

Anförande nr 125

Ann-Katrin Åslund (L): Ni har lagt ned till exempel servicehus med hänvisning till att man behöver rusta upp och sådana saker. Nu får inte Clara svara, men det har skett till exempel med Tensta servicehus, som har lagts ned. Så är det.

Man får också tänka på att Vintertullen tydligen duger till annat. Då kan man rusta upp det, men det duger inte till äldre.

Anförande nr 126

Borgarrådet Lindblom (V): Nu blev det the Clara show här i talarstolen, men jag känner att jag behöver förtydliga några saker på riktigt, Ann-Katrin, vad gäller Vintertullen. Jag har fått samma fråga från Sverigedemokraterna hur många gånger som helst, och jag ska försöka svara på den en gång till. Det är en väldigt undermålig fastighet rent tekniskt. Över hälften av fastighetens utrymme och boende är gemensamhetsytor. Det innebär att det är väldigt institutionsliknande. Inre och yttre fasader blev fuktskadade. Det finns inget sprinklersystem. Stämmarna måste bytas. Ventilationen måste ersättas. Fastigheten är i jättestort behov av totalupprustning.

Vad gäller Vintertullen är det också först och främst så att enligt Kosmo, som var den aktör som fanns där, var lokalerna inte ändamålsenliga för verksamheten. Det är en sak att driva en verksamhet för personer som har omfattande hälso- och sjukvårdsbehov, till exempel dementa. Det är en annan sak att under en kort period hyra ut lokalerna till barnfamiljer, som är förhållandevis fysiskt friska.

Det är också så här när det gäller Vintertullen, och detta har jag sagt hur många gånger som helst: Det ska byggas tunnelbana i botten på Vintertullen. Vi kan inte driva det som vård- och omsorgsboende i det skick det är i i dag, men vi kan inte heller påbörja en omfattande upprustning eftersom det kommer en tunnelbana 2020–2021. Den ska ligga precis där entrén är. Vi kan inte satsa på Vintertullen. Det är en institutionsliknande byggnad, som dessutom förmodligen kommer att behöva rivras för att tunnelbanan kommer att gå där.

Vad gäller Tensta servicehus tycker förvaltningen att det är undermåligt för just denna målgrupp: personer med stora hälsoproblem och sjukvårdsbehov. Jag kan trygga dig med att Tensta servicehus senast 2020–2021 kommer att omvandlas till ett seniorboende med aktivitetscenter.

Det vi ser att vi har ett jättestort behov av här i Stockholms stad är icke bostadsbedömda boenden. Vi har alltför många äldre som känner oro och ensamhet eller som bor i fysiskt otillgängliga lägenheter. Jag vill, precis som du, att man ska kunna flytta till ett särskilt boende när man känner att man är redo för det. Men så ser inte socialtjänstlagen ut i dag. Det vi kan göra för att äldre ska kunna flytta till trygga bostäder där det finns tillgång till hiss och övrigt – en tillgänglig lägenhet – är att öka de icke bostadsbedömda boendena. I Tensta kommer det att bli över 80 nya seniorbostäder. Faktum är, Ann-Katrin, att bara fram till 2020 kommer vi att öppna 420 nya seniorboendeplatser. I Kastanjen, till exempel, blir det 81 nya platser, i Väderkvarnen nu i höst 45 nya platser, i Kista, som tidigare var ett nedlagt servicehus, blir det 80 nya platser och så vidare. 420 nya platser på cirka tre år – det är ganska bra jobbat.

Och nej, jag lägger inte ned några servicehus för att vara elak eller för att jag inte vill att folk ska komma till ett tryggt boende utan för att fastigheterna inte håller måttet. Vi talar om svårt sjuka äldre, och då måste verksamhetslokalerna vara anpassade efter ändamålet.

Anförande nr 127

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Min poäng var att man inte ska lägga ned förrän man säkert vet att det finns andra platser. Det ska gå hand i hand. Jag har full förståelse för att man måste lägga ned boenden. Men det är viktigt att det går hand i hand. Du vet ju också att det alltid sker en massa överklaganden och andra saker som gör att det tar tid.

När det gäller Tensta är det ändå lite anmärkningsvärt. Man lade ned det för att det tydligen var så förfärligt att det inte gick att bo där och så vidare. Men samtidigt ser vi att man i samma huskroppar är beredd att handla upp Elinsborgs vård- och omsorgsboende. Vi har nu snart ett ärende om detta. Då säger man att man ska titta över och renovera och så vidare. Men det alternativet fanns inte alls tidigare fast det är samma fastighet. Det är lite anmärkningsvärt, tycker jag.

Anförande nr 128

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag kan svara på det direkt. Delar av fastigheten är upprustad. Kavat, till exempel, driver en verksamhet där. Tidigare låg Persikan där, som hade en språklig inriktning på persiska. Där är det totalupprustat. Standarden är alltså väldigt olika i de olika huskropparna.

Jag tycker inte heller att man ska lägga ned utan att vara säker på att alla boenden som finns i stadsdelen och att alla som bor där just för tillfället ska ha plats på ett likvärdigt boende i närområdet. Det säkerställer vi varenda gång.

Återigen: Fram till 2020 kommer 420 nya icke biståndsbedömda platser. Det gör vi för att jag vill att alla äldre ska kunna känna sig trygga med att de kommer att få en plats på ett vård- och omsorgsboende, ett servicehus eller ett seniorboende. Det vi ser störst behov av just nu är seniorboenden. Vi har så otroligt många ensamma människor som bor otillgängligt, och de måste kunna få en plats på ett tryggt boende utan att behöva gå via en biståndshandläggare.

*§ 20 Överföring av Samlingskartan från Stockholm Vatten VA AB till trafiknämnden
(Utl. 2017:148)*

Anförande nr 129

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Detta är ett ärende där vi flyttar verksamheter, samlingskartan, från Stockholm Vatten AB till trafiknämnden. Detta kanske uppfattas som ett enkelt och inte så sexigt ärende. Men jag tycker ändå att det är viktigt.

Man kan säga så här: I den här staden ser vi mycket när vi är ute och går på gatorna. Men egentligen finns det mer under än ovanpå. Det är lite som ett isberg. Samlingskartan handlar om att vi ska ha koll på vad vi har där under oss.

Man kan tänka sig att man har ett vattenperiskop. Man ser vattenytan – vi kan ta Riddarfjärden här utanför. Om man tittar på den kan man inte se annat än ytan, men i ett vattenperiskop tar man en liten bit och sätter det ned i vattnet. Då kan man titta ned och se vad som händer där nere under ytan. Samlingskartan fungerar ungefär på samma sätt. Med hjälp av den kan man på en specifik plats se allting som händer nere under marken. Det kan röra sig om upp till 100 meter eller ännu mer. Man kan se saker och ting.

Kartan har legat under Stockholm Vatten tidigare. Stockholm Vatten är en stor aktör som har en massa ledningar under våra gator. Men det är många fler som är inblandade. Det gäller alla som har rättigheter när det gäller ledningar, gångar och annat i staden och som har en inblandning i denna karta och denna tjänst. Nu för vi över detta till trafikkontoret. Trafikkontoret har ansvar för tillstånd, markavtal och så vidare när man ska gräva. Det är rimligt att det också är trafikkontoret som har hand om själva den infrastruktur som gör att man vet exakt var saker och ting finns någonstans.

Samplingskartan är säkerhetsklassad, så ingen får se hela. Om man ser helheten kan man hitta på konstigheter. Däremot kan man när man ska göra någonting få ta periskopet och se hur det ser ut just där man ska vidta sina speciella åtgärder. Med hjälp av denna karta kan vi också se till att vi gräver på rätt sätt i staden och inte förstör viktig infrastruktur. Man kan annars råka gräva sönder hela bredbandsnätet om man klantar till det.

Med detta sagt yrkar jag helt enkelt bifall till denna utmärkta överföring till trafiknämndens ansvarsområde för att ha koll på allt som händer också under våra gator.

Anförande nr 130

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande! Jag har genom årens lopp som politiker fått samtal från ganska många medborgare, även innan jag satte mig i trafiknämnden. Det är folk som har varit milt upprörda, om jag uttrycker det så, över att man på samma gatstump lyckas med konststycket att gräva upp gatan kanske tre gånger under samma år. Den ena gången handlar det om att man ska lägga ned bredband, nästa gång om att man ska byta några meter VA-ledning och den tredje gången är Telia där och rycker i några andra sladdar. Det är naturligtvis väldigt olyckligt.

Därför tycker jag att detta är ett bra beslut. Man kan förstås tycka att detta är ett typiskt sådant ärende som gör att man ibland tvekar inför att vara politiker, för det är ganska småtråkigt att läsa sådan här handlingar och så vidare. Men detta underlättar för stadens byråkrater att göra rätt. Det underlättar för stadens alla entreprenörer att göra rätt när vi samlar de här sakerna under en och samma hatt.

Förhoppningsvis kan det också som sagt leda till att vi får färre dåligt samkörda projekt. Det, Daniel, betyder inte att man kan låta bli att göra någonting åt Götgatan fram till 2022 – bara så att du vet det. Någonting kan man göra!

Med detta, fru ordförande, yrkar också jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 131

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Det här är en sådan fråga där i stort sett alla är ense. Jag ska inte förlänga debatten för mycket. Men jag kan konstatera att frågan, precis som Daniel Helldén är inne på, är ganska viktig här i Stockholm. Sedan man började på 40-talet med ett antal ledningar har det utvecklats. Ni vet ju hur det kan gå när man borrar fel. Plötsligt står man och borrar där ett tunnelbanetåg kommer. Man kan, som Helldén var inne på, också slå ut hela servernät. Det kan bli väldiga komplikationer här i staden om man inte sköter sig riktigt. Till detta kommer många säkerhetsaspekter, digitaliseringar, kartor med mera.

Jag tänkte bara avslutningsvis åskådliggöra vad det är frågan om. Jag har varit med om att bygga här i staden – inte direkt handgripligen men på annat sätt. Om man ser på de förstärkningsarbeten som finns när det gäller i det här fallet NK-expressen och det som ska vara en spårväg där hittar man något som man inte vet om, nämligen kablar och vissa ledningar. Plötsligt hittar man hela kulvertar och, vad som kanske är ännu mer överraskande, hela gångar som anlades under totalförsvarets tid på 50- och 60-talen. De är fullkomligt hemliga, och ingen utom möjligtvis någon i någon försvarsstab vet om dem. Förmodligen är de också avlidna nu.

Det är många sådana frågor som kommer upp i och med detta. Därför är det viktigt att det samordnas och sköts på ett nytt sätt. Det är viktigt att det digitaliseras och att man samordnar det hela.

Jag kan inte annat än att yrka bifall till kommunstyrelsen.

§ 21 Översyn av avgifter för färd- och parkeringsdispenser (Utl. 2017:149)

Anförande nr 132

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Detta är en avgiftshöjning som vi gör för färd- och parkeringsdispenser. Den föranleds av att det var åtta år sedan man sist gjorde det, och det har hänt en hel del både när det gäller våra parkeringsregler och när det gäller kostnader. Men det handlar också om vår omvärld. Trafikverket är en annan aktör som gör många sådan här saker när det gäller dispenser.

Vi har i dag hamnat långt under de nivåer som är rimliga. Detta är en självkostnadsverksamhet, det vill säga att den ska bära sina egna kostnader. Det gör den inte i dag. Därför justerar vi dessa.

Vi gör också en förändring som innebär att man kan få ett förhandsbesked. Om man som entreprenör eller åkare ska köra en extremt bred, lång eller tung lastbil för att transportera något byggelement kan man numera få ett förhandsbesked om huruvida vi kommer att godkänna detta eller inte. Det ska inte vara så att man först tar upphandlingen och det sedan visar sig att man inte får köra bilen. Detta är alldeles utmärkt, och detta tar vi betalt för.

Bifall till framlagt förslag!

§ 22 HastighetsplanerTrafiksäkerhetsåtgärder i hela staden (Utl. 2017:150)

Anförande nr 133

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag ska inleda med att säga att detta alltså inte är samma ärende som det vi hade uppe för ungefär en månad sedan och som vi återremitterade. Detta är ett ärende som gäller hela staden, och det tidigare ärendet gällde de pilotområden som vi redan har satt igång att skylta om. Detta är ett större inriktningsärende för investeringar och trafiksäkerhetsåtgärder. Det rör sig om en beräknad kostnad på totalt 750 miljoner kronor. Det är en enorm massa pengar.

Vi gör detta för att göra staden säkrare för stockholmarna, framför allt för de oskyddade trafikanterna. Det är de som går och de som cyklar. Men det gäller såklart även dem som kör bil eller något annat fordon. Det handlar dock framför allt om de platser där vi har oskyddade trafikanter blandat med bilar.

Vi har sedan tidigare beslut om att vi ska ändra hastighetsgränserna i Stockholm. Vi tar bort hastigheterna 50 och 70 och gör som standard 40 som normalhastighet och 30 på mindre gator. På vissa ställen kommer det också att vara 60. Den förändring som vi gör kräver också att vi ser till att bilisterna sköter sig på dessa gator. Vad vi kan se och vad vi vet är att många bilförare har en egenhet att strunta i hastighetsbegränsningarna trots att de är alldeles tydliga och trots att förarna uppenbarligen har tagit körkort någon gång i tiden.

Vi måste se till att säkra upp gatorna. Vi tränger ihop gaturummet. Vi säkrar upp och bygger om övergångsställen. Vi placerar ut gupp. Vi gör vissa förändringar i övergången när det gäller cykelbanor och annat. Detta kostar mycket pengar. Den fysiska strukturen och infrastrukturen i Stockholm är enormt dyr att förändra. Det är möjligtvis dyrt i andra städer också, men i Stockholm gör vi allting mycket mer hållbart. Det är också dyrt att flytta på saker.

För alla trafikanters säkerhet behöver vi dessa 750 miljoner. Vi får en bättre stadsmiljö, mindre buller, mindre utsläpp, ett lugnare tempo i trafiken och vi kan även bygga bostäder på ett antal ställen närmare vägarna eftersom det blir mindre ljud.

740 miljoner är mycket pengar. Därför har vi i ärendet, som också beskrivs, ett arbete med att se över om vi skulle kunna få till hastighetskameror i Stockholm. Trafikverket har av någon märklig anledning länge drivit linjen att hastighetskameror är någonting bara för deras vägar ute i landet och inte inne i städerna. Nu pågår en översyn av de riktlinjer som Trafikverket har. SKL arbetar med detta tillsammans med Trafikverket, och trafikkontoret har fått i uppdrag att bistå SKL med detta och se till att vi också kan ha hastighetskameror inne i städerna. En hastighetskamera kostar med drift någonstans runt 500 000 kronor att sätta upp. Den får samma effekt som de fysiska hindren. Ett fysiskt hinder på ett ställe kan gå på mellan 5 och 10 miljoner kronor. Det är alltså en enorm besparing som vi skulle kunna göra, och vi skulle slippa bygga om alltihop. Detta är ett arbete som också finns med. Men den beräkning som finns nu är att det kommer att behövas runt 750 miljoner kronor för att se till att alla barn och unga, äldre och även vi andra får en säker trafikmiljö.

I ärendet finns också det beslut som vi fattade i fullmäktige förra gången inarbetat, det vill säga att det utanför skolor och förskolor ska vara 30 kilometer i timmen. Detta är någonting som kommer att arbetas in i de ärenden som sedan tas fram generellt i sammanhanget för trafiknämnden. Trafiknämnden kommer sedan att få det hela allt eftersom de områden som ska byggas om kommer till.

Med detta sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag och ser fram emot ett mer trafiksäkert Stockholm.

§ 23 Hastighetsplaner - Trafiksäkerhetsåtgärder i Hägersten med del av Liljeholmen och Spånga-Tensta delområde 1, etapp 1 (Utl. 2017:151)

Anförande nr 134

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Då kommer vi till det ärende som vi återremitterade tidigare i fullmäktige. Där hade vi just diskussionen om hastighetsgränsen vid skolor och, framför allt, förskolor. Nu har det förslag som finns arbetats om vid de få ställen där det inte följde det som vi bestämde i fullmäktige. Nu blir det alltså 30 utanför förskolor. Tidigare har det redan legat fast att det är 30 utanför skolor.

Med detta sagt yrkar jag bifall till framlagt förslag.

Anförande nr 135

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande, fullmäktige! Vi tycker i huvudsak att detta är bra. Vi tar tacksamt emot de förändringar som har gjorts under återremitteringen, som har förbättrat ärendet.

En av de invändningar vi hade och fortfarande har kvarstår dock. Detta har vi rest varje gång den här typen av förändringar i hastighetssystemen har väckts. Detta är inte det första ärendet av detta slag. Det handlar om de problem som uppstår när man blandar de olika systemen med varandra. För att det ska fungera krävs en extremt tydlig skyltning. Jag delar trafikborgarrådets uppfattning att bilister slarvar alldeles för mycket. När det gäller en del av dem undrar man om de har hittat körkortet i ett cornflakespaket.

Men ibland är det faktiskt otydligt skyltat på ett sätt som gör att det blir ganska förvirrande. Det är också viktigt att komma ihåg att huruvida det ska vara 30 utanför en förskola eller en skola inte är beroende av om förskolan eller skolan står med ett tillfälligt eller permanent bygglov, utan det är en gräns som alltid ska gälla. I övrigt tycker vi att det här är bra.

Jag vill yrka bifall till vår och Liberalernas gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 136

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vi kan börja med frågan om tillfälligt bygglov. Vi förtydligade i ett SU i trafiknämnden att tillfälligt bygglov inte innebär att det skulle vara någon annan hastighet än 30 – bara så att det blir tydligt.

Ni skriver om blandningen av hastigheter, och ni har också gjort det tidigare. I de områden där vi gör översynen försvinner hastigheterna 50 och 70 helt och hållet. Det kan finnas ställen med 50 eller 70, och det är framför allt på statliga vägar. Vi kan inte styra över dem, utan vi kan bara styra över våra egna vägar. Men när det är klart ska det inte finnas några som helst hastighetsskyltar med 50 eller 70.

Anförande nr 137

Borgarrådet B r i n c k (M): Det är utmärkt. Men det kommer ju fortfarande att finnas områden inom denna area som har hastighetsskyltarna 30 och 40. Det är exakt

samma problem. Det måste skyltas oerhört tydligt för att det inte ska uppstå förvirring.

Jag upprepar det jag har sagt tidigare: Det var aldrig meningen att systemen skulle blandas på det här sättet. Det framgår tydligt i förarbetena.

Anförande nr 138

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Centerpartiet ser att staden generellt sett borde gå mot lägre, och inte högre, hastigheter. Det finns tyvärr exempel på det senare i ärendet. Men det är bra att det genomförs trafiksäkerhetsåtgärder tillsammans med den nya skyltningen. Det är inte det vi motsätter oss. Det som har varit oklart under ärendets gång är vad som gäller utanför förskolor och skolor. Därför vill vi i Alliansen vara extremt tydliga med att utanför skolor och förskolor ska hastigheterna vara låga och aldrig över 30 kilometer i timmen.

Det är inte bara en viktig del för en säkrare och tryggare trafikmiljö, utan det är också viktigt med lägre hastigheter för en bättre stadsmiljö. Bland annat bidrar sänkta hastigheter också till bättre luftkvalitet och mindre buller.

Därför vill jag yrka bifall till den alliansgemensamma reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 139

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Då vill jag bara göra ett förtydligande igen: När vi fattade beslutet under förra fullmäktigesammanträdet sade vi att det ska vara 30 utanför skolor och förskolor. Det gäller fortfarande.

Anförande nr 140

K a r i n E r n l u n d (C): Sedan dök det upp nya frågetecken när det gäller förskolor och skolor med tillfälliga bygglov. Därför har vi från Alliansens sida velat vara extremt tydliga: Utanför skolor och förskolor ska alltid 30 kilometer eller mindre gälla.

Anförande nr 141

M i k a e l V a l i e r (KD): Herr ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till den alliansgemensamma reservationen. Ärendet är bra. Det säger alla, och jag säger det också. Det visar att vi har en bra förvaltning kring trafikfrågorna. Det är ganska bra genomfört, och det är bra tankar. Jag tycker att detta kommer att bli fantastiskt bra också på lång sikt.

Det finns fortfarande saker som vi kan jobba med. Jag tror på kameralösningarna. Det kan vara en lösning även om vi inte riktigt råder över det själva. Jag tycker att ärendet visar på att majoriteten lyssnar på synpunkter, och vi är glada för att de har gjort det.

Bifall till reservationen!

Anförande nr 142

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! När man genomför sådana här förändringar finns det alltid en oro. Jag är glad över att Daniel och andra lyssnade på mycket av den oro som kom fram kring detta med hastigheter

som är högre än 30 vid skolor och förskolor. Jag är alltså mycket nöjd och glad för att ni lyssnade på den kritik som finns – och framför allt fanns – hos våra medborgare.

Med detta yrkar jag bifall till Alliansens reservation i kommunstyrelsen.

§ 24 Central entreprenadupphandling av vård- och omsorgsboenden år 2018 av Sjöstadsgården, Sofiagården, Riddargården och Elinsborg (Utl. 2017:152)

Anförande nr 143

Borgarrådet L i n d b l o m (V): I samband med årets budget beslutade vi att vi skulle överföra ansvaret för LOU- och LOV-upphandlingar till äldrenämnden – detta för att öka transparensen och den politiska insynen under beredningsprocessen. Det förslag vi har framför oss är således det första ärende om central upphandling som har beretts via äldrenämnden.

Jag vill nu trycka på att beslut som rör vård- och omsorgsboende – upphandling eller inte upphandling – måste grunda sig på analyser som görs i stadsdelarna. Det är stadsdelarna som har allra störst kunskap om vilka behov som finns i stadsdelen och hur äldreomsorgen på bästa sätt kan utvecklas just där.

Föreliggande förslag som gäller centralupphandlingar ligger också i linje med vår strävan att ha en mångfald av utförare att välja mellan. Det handlar också om att skapa en möjlighet för den idéburna sektorn, som vi i dag tyvärr inte kan gynna i LOU-upphandlingar.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 144

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Vid den första anblicken ter sig ärendet relativt okontroversiellt. Men jag måste ändå säga att detta har hanterats ganska taffligt. Jag tycker inte att man har satt den äldres intressen i centrum. I ärendet ska, som borgarrådet just sade, bedömningen och analysen av vilka boenden som ska upphandlas och vilka som inte ska upphandlas göras lokalt, för där finns kunskapen. Det håller vi med om; den bedömningen ska göras lokalt.

Men det kan faktiskt inte sägas ha varit fallet med Rio vård- och omsorgsboende. Där har de ideologiska skygglapparna varit viktigare än de enskilda äldres väl och ve. Beslutet om att kommunalisera Rio kom väldigt plötsligt till äldrenämnden. Det fanns inte med i stadsdelsnämndens treårsbudget, och i äldrenämnden smögs Rio plötsligt in bland boenden som skulle kommunaliseras för att sedan, några timmar före äldrenämndens möte, dras tillbaka. Det var väldigt förvirrat, och det gav intrycket av ett hafsverk.

Detta har också rört upp många känslor, inte bara hos entreprenören i fråga utan också hos de boende och deras anhöriga. Nu vet jag att det inte är kommunfullmäktige som fattar beslut om Rio vård- och omsorgsboende och driftsformen för olika boenden, men det händer att stadsdelar som kommunaliserar olika verksamheter hänvisar till centrala dokument och policyer från majoriteten när de kommunaliserar verksamheter. Så har också skett på Östermalm, där man säger: Vi måste ha ett kommunalt boende, för det har majoriteten bestämt i fullmäktige. Därför ska vi nu kommunalisera detta mycket populära boende. Det som har skett med Rio vård- och omsorgsboende är olyckligt, och jag skulle säga att det är förkastligt.

Därför hänvisar jag till det alliansgemensamma särskilda uttalande vi har lagt fram i kommunstyrelsen.

Anförande nr 145

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Som ordförande i Östermalms stadsdelsnämnd känner jag att jag måste gå upp och kommentera detta. Det var olyckligt att detta kom upp i äldrenämnden innan vi hade fattat ett beslut i stadsdelsnämnden – absolut! Det var inte med i treåringen, och det beror på att det är en tjänstemannaprodukt. Detta är ett politiskt ställningstagande som vi har gjort efter hand. Vi tycker att det för valfrihetens skull ska finnas ett kommunalt vård- och omsorgsboende. Vi tror också att vi kan driva det väldigt bra.

Rio skulle ut på upphandling, och det finns inget som garanterar att Attendo skulle ha fått det igen, vilket de verkar tro. Vi hade ett annat vård- och omsorgsboende uppe för upphandling, Kampementet, där vi hade lagt ett egenregianbud. Kampementet driver det i dagsläget. Varken vi eller Kampementet fick detta vård- och omsorgsboende. Men vi ville vänta tills hela pusslet var lagt innan vi valde att ta tillbaka Rio i egen regi. Vi har ingen lust att ha flera boenden, men vi ville ha ett vård- och omsorgsboende i egen regi.

Anförande nr 146

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Då var ni smarta och tog det bästa – boendet med högst kundnöjdhet. Det tar alltså kommunen chansen att snyta åt sig. Jag tycker att det är dålig stil.

Jag tycker också, Maria Antonsson, att ditt svar här ger skenet av att de ideologiska skyggglapparna går före de äldres bästa. Driftsformen är viktigare än kvaliteten. Kundnöjdheten på Rio vård- och omsorgsboende är väldigt hög. Det finns inget tryck någonstans från de boende eller från anhöriga på att dra tillbaka detta till kommunens regi. Om ni åtminstone kunde ha lagt ett egenregianbud och konkurrerat med andra utövare – men det vill ni inte, för då tror ni att ni kommer att förlora. Då kommer ni förmodligen inte att vinna anbudsgivningen, och då återkommunaliserar ni det i stället.

Det är riktigt dålig stil, och det är absolut inget beslut som gagnar de äldre i frågan – definitivt inte.

Anförande nr 147

T o r u n B o u c h e r (V): Hej Erik! Jag känner att du har två parallella anklagelselinjer här. Jag tänkte gå upp och svara på den första, men du har övergått till den andra.

Jag vet inte hur länge man med vilje kan missförstå att normalt sett fattar alla stadsdelsnämnder i Stockholm beslut om huruvida saker och ting ska upphandlas eller inte. Äldrenämnden fattar aldrig några beslut om att ta tillbaka i egen regi. Det som stod i äldrenämndens förslag till beslut var inget förslag till beslut. Det var bara en liten upplysning som i princip gick ut på att fyra stadsdelsnämnder har beslutat att ta tillbaka i egen regi. Det var fel, för Östermalm hade inte fattat något beslut alls. Äldreförvaltningen utgick ifrån att det innebar att de skulle ta tillbaka i egen regi. Det var en logisk slutledning som faktiskt var felaktigt grundad. Vi upplyste om att detta inte var ett beslut som var fattat, och då ändrade man det i handlingarna. Det är precis just så enkelt.

Vi kan övergå till den mer ideologiska debatten och bara släppa just det där.

Anförande nr 148

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Nu var det Torun Boucher som tog upp just den debattråden igen. Jag hade just en ideologisk debatt med Maria. Det är klart att den ideologiska debatten är viktigare än den andra, formella, debatten.

Men det tillhör självklart inte vanligheterna att man börjar ändra i tjänsteutlåtanden några timmar före ett nämndbeslut. Du får ändå ha förståelse för att vi i oppositionen blir ganska skeptiska när det dessutom sker i ett sådan här ärende, som är väldigt känsligt. Detta kan ge sken av att förvaltningen missar någonting som ingen annan visste. Det är bara att hoppas på att det var så oskyldigt som ordförande i äldre-nämnden säger, men det får vi kanske aldrig reda på. Det gav i alla fall intrycket av en stor tafflighet, och det var olyckligt.

Anförande nr 149

Mirja Räihä (S): Ordförande, fullmäktige och Erik! Jag har fått exakt två mejl om Rio – inte fler än två. De kommer från anhöriga som anser att Attendo fungerar bra och som vill att Attendo ska fortsätta att driva Rio. Men det finns ju inga garantier för detta enligt lagen om offentlig upphandling. Det kan lika gärna vara egen regi som vinner i en upphandling. Attendo kan också vinna, och det kan vara fem olika andra företag på marknaden som kan vinna denna upphandling. Vi har inga garantier för att just den utförare man har just nu vinner en eventuell upphandling.

Jag vet att ni tycker att jag är väldigt fyrkantig, men det är ju egentligen inte Rio vi beslutar om här. Vi beslutar faktiskt om att upphandla fyra äldreboenden under 2018.

Anförande nr 150

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag tycker att det är väldigt synd att bland de boenden man ska upphandla nämns inte Rio vård- och omsorgsboende. Det är tragiskt att det är så.

Jag menar att om man tar tillbaka en verksamhet i kommunal regi och gör detta utan en ny upphandling ska man ha väldigt goda skäl. Då ska man ha kött på benen som visar att kommunen gör detta mycket bättre eller bättre än en privat entreprenör. Det har ni inte visat över huvud taget.

De enda argumenten har varit att det ska finnas ett kommunalt boende – precis som om det var så viktigt att det finns en viss driftsform! Det viktiga måste väl ändå vara kvaliteten. Det har inte funnits några klagomål. Du säger att du har fått två mejl. Men jag har inte fått något mejl från någon äldre eller någon anhörig som har klagat på Attendo och den verksamhet som har bedrivits. Om det sedan är en annan entreprenör som vinner upphandlingen är det ju helt rättvist, för då tror man att denna entreprenör kan göra det ännu bättre. Men ingenting visar på att kommunen kommer att göra detta bättre, och ändå tar man Rio tillbaka i kommunal ägo. Det är bedrövligt.

Anförande nr 151

Ann-Katrin Åslund (L): Ordförande, fullmäktige! Anledningen till att vi har ett särskilt uttalande i ärendet är just att det är stadsdelarna som bestämmer hur

man vill ha det. Det som är konstigt i detta ärende är det som har tagits upp i debatten med Erik Slottnér: Det är hela bakgrunden när det gäller Rio vård- och omsorgsboende. Man har inte haft detta med i sin treåring, och helt plötsligt kommer det upp i äldrenämnden. Man smygkommunaliserar. Detta är ett ärende som handlar om centralupphandling och smygkommunalisering, skulle jag vilja säga.

I varje stadsdel ska det finnas ett kommunalt boende, säger ni. Samtidigt ska man komma ihåg att vi har en gemensam kö för hela staden. Alla vill inte bo i sin egen stadsdel, det visar sig med all tydlighet när vi får redovisningar i äldrenämnden av var man vill bo. När man ställer sig i kö till olika ställen är det inte alls så att man alltid ställer sig i kö i just den stadsdel där man bor. Att det ska finnas kommunala boenden tycker vi i Liberalerna också. Men det behöver inte explicit finnas i varje stadsdel.

Varför väljer ni det bästa boendet i stadsdelen om ni nu har bestämt er för att göra på det här sättet? Och varför finns det inget som är genomtänkt? Ni kommer med argument som att säga att treåringen är en produkt från stadsdelsförvaltningen och att detta är ett politiskt beslut. Men herregud – pratar inte ni med varandra? Diskuterar man inte hur framställningen ska vara, och tar man i så fall inte upp det? Man kan skriva att det är ett förslag till beslut eller ett särskilt uttalande från majoriteten. Vet ni inte vad ni gör i stadsdelen? Det undrar jag. Detta är mycket anmärkningsvärt.

När det handlar om hur många mejl man har fått kan jag säga att jag har fått åtskilligt fler än två när det gäller Rio vård- och omsorgsboende. Jag tycker också att det är lite anmärkningsvärt när man ser på det särskilda uttalande som majoriteten lägger fram i stadsdelsnämnden. Där står att vi ska ha ett kommunalt boende, och därför har vi valt Rio. Förresten är personalen inte alls så nöjd. Alla säger att det är så bra, men det tycker inte personalen. Så skriver ni. Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt med svepande saker i ett särskilt uttalande. Man måste väl ändå ha någonting på fötterna.

Nu är det stadsdelarna som bestämmer, och det har jag den största respekt för. Men ni har fingrarna ute bland era stadsdelsnämnder, för någonstans kan vi se i den samlade bilden att detta inte precis är den första återkommunaliseringen.

Anförande nr 152

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Jag vill påpeka att detta är ett väl avvägt beslut. Men vi ville inte förhastat oss. Vi hade Kampementet ute på upphandling. Vi lade ett egenregianbud på det, och vi ville veta hur det hade gått innan vi gick vidare. Vi ville veta om vi hade vunnit detta eller inte innan vi planerade vidare. Vård- och omsorgsboenden är en helhet. Dianagården som vi nu har i egen regi kommer att göras om på grund av att Arbetsmiljöverket har dömt ut badrummen där. Dianagården har varit oerhört uppskattat. Det har varit kö till detta boende.

Jag är alltså helt övertygad om att vi i vår stadsdel driver väldigt bra vård- och omsorgsboenden. Därför vill vi gärna se att vi sedan, när Dianagården kommer att bli ett trygghetsboende eller ett seniorboende med aktivitetscenter, driver ett vård- och omsorgsboende vidare. Jag anser att alla stadsdelsförvaltningar bör ha ett eget boende för att behålla kompetensen. Plötsligt går en annan aktör i konkurs, och man behöver ta över ett boende. Då måste man ha kompetensen.

Anförande nr 153

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Den kompetensen behövs i staden, men den kanske inte behövs i varenda stadsdel. Det är stor skillnad på det. I flertalet dokument står att stadens vård- och omsorgsboenden är en gemensam resurs. Det står i de flesta ärenden när det gäller planering för äldreboenden och annat.

En annan sak som jag tycker är anmärkningsvärd är att när man läser förslaget till beslut ser man att det står: Äldrenämnden får besluta om att justera antalet boenden om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara uppenbart olämpligt att inkludera boendet eller om något ytterligare boende ska läggas till i upphandlingen enligt vad som framgår av Mina synpunkter. Så säger man tydligt.

Sedan kan äldrenämnden ta bort ärenden som stadsdelarna vill upphandla. Men man får inte lägga till utan stadsdelsnämnden. Det tycker jag också är rätt anmärkningsvärt.

Anförande nr 154

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag yrkar givetvis bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut om att upphandla de fyra boenden som finns i ärendet. Det är ju det vi ska diskutera i kväll.

Majoriteten i den här salen är överens om att det ska finnas både kommunala och privata utförare och att det ska råda god balans mellan utförarna. Det ska också finnas möjlighet att välja kommunala utförare, vilket i vissa stadsdelar var omöjligt under de två föregående mandatperioderna. Det gick helt enkelt inte att välja en kommunal utförare oaktat om man ville eller inte.

Jag skulle vilja blicka tillbaka på historien, till 2006. Det första som hände efter valet 2006 var att man tog fram aktivitetsplaner för att upphandla i förlängningen i princip samtliga äldreboenden i Stockholm. Vi var emot det. Vi reserverade oss i vartenda av de stora upphandlingarna. Ibland var det nio tio äldreboenden som gick under klubban i den här salen eller i kommunstyrelsen. Vi reserverade oss. Det borde alltså inte vara någon överraskning att vi i majoritetsställning vill ha en större balans mellan den privata och den kommunalt drivna äldreomsorgen. Det är ingen statshemlighet, och det har det aldrig någonsin varit över huvud taget.

När vi tog över 2014 var det 75 procent som drevs av entreprenörer. Vi hade en otroligt liten del som kunde säkra åtminstone delar av den kommunala kompetensen. Det är detta som är anledningen till att man i stadsdelarna också ibland fattar beslut om att en del boenden ska gå tillbaka. Man vill kunna säkra det som egentligen i slutändan är den valfrihet som vi talar om. Man ska kunna välja ett kommunalt boende eller ett som är drivet av entreprenörer.

Det viktigaste är ändå att utförarna gör ett bra jobb för de äldre oaktat om verksamheten drivs i egen regi eller om den drivs av entreprenörer. Jag är övertygad om att även på Östermalm kommer den egna regin att hålla en god kvalitet. Det är åtminstone min förväntning.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 155

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Det är de äldre stockholmarna som får betala priset för er återkommunalisering och er ideologi just nu.

Jag har en fråga till dig, Mirja. Anser du att stadens vård- och omsorgsboenden är en gemensam resurs, eller vill du se en återgång till att man ska välja inom sin egen stadsdel – om man nu ska få välja?

Anförande nr 156

M i r j a R ä i h ä (S): Man ska kunna få bo på ett äldreboende, och man ska kunna ställa sig i kö, var man vill. Däremot ska det finnas en möjlighet att välja ett kommunalt alternativ i den egna stadsdelen. Det tycker jag.

Anförande nr 157

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Två av de boenden som detta gäller är Sjöstadsgården och Sofiagården. De ligger på Södermalm. Vi har efter en del diskussioner valt att gå på linjen att man ska upphandla dessa.

När jag ändå är uppe i talarstolen tänkte jag passa på att göra några reflektioner. Fyra av de fem senaste upphandlingarna ledde till en ny utförare. Det finns anledning att fundera över det, för det kan finnas andra modeller än just denna för att driva äldreboenden. Det som Ann-Katrin Åslund och Erik Slottner har fokuserat på när det gäller driftsformen togs upp av Mirja. Ni hade en upphandlingspolicy som sade att allt skulle upphandlas och att kommunen inte skulle konkurrera. Det är möjligt att det är något som jag inte förstår, men är inte driftsformen väldigt central just i det sammanhanget?

En annan sak är att ni konstaterar i er skrivning att valfrihet och mångfald därför är fundamentala förutsättningar för god kvalitet. När man går på krogen bör man lustmaximera. Man ska gå dit där man tror att man kommer att få som roligast och där maten är som godast. Om man väljer fel är det inte hela världen; det kommer en ny utgång. Och de dåliga krogarna, som inte skärper sig, går under. Det är en del av den kreativa förstörelsen, och jag tycker att det är bra. Vi tror att krogmarknaden ska utformas just efter lustmaximering och att de som inte står sig förlorar.

Det är något helt annat med vård- och omsorgsboenden. Där borde en omvänd logik gälla. De som har hjälp har ofta svårt att göra sig hörda. På Bergsunds vård- och omsorgsboende sade en av de fem som vann att hälften dör inom tre månader. Det kanske finns anledning att fundera över denna siffra.

Därför är det vårt gemensamma ansvar och vår moraliska skyldighet att se till att dessa personer får den hjälp de behöver och att vi riskminimerar och inte tror att marknaden med en konkurrens och med en kreativ förstörelse ska locka fram den bästa av vård.

Det innebär samtidigt inte att det inte är viktigt att ha möjligheten att välja. Vi erbjuder den. Men man ska akta sig för att tro att det är det som är fundamentet för en bra äldreomsorg. Det är en naiv syn på hur de äldre har det.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 158

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Anders Göransson! Nu tog du upp en väldigt viktig del som jag tycker att du som ordförande i stadsdelsnämnden borde vara bekymrad över och ta ansvar för. Du säger att på Bergsunds vård- och omsorgsboende dör väldigt många – jag kommer inte ihåg hur många du sade – inom tre månader. Vad säger det om er biståndsbedömning på Södermalm?

Det visar också att ni är rätt bra på att avslå. Det ser man på vad ni har genomfört. Vad säger det om er biståndsbedömning om det är så många som dör inom tre månader?

Anförande nr 159

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Vi har haft nio fall där förvaltningsrätten har gått emot vårt förslag. I sju av fallen har de som har fått rätt valt att vänta på det första beslutet. De har alltså valt andra boenden. Ibland är äldreomsorgen lite mer komplicerad än vad man först tror.

Anförande nr 160

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag kunde inte låta bli att gå upp i den här debatten. Det blir någonstans så tydligt att de rödgröna står för att inskränka den valfrihet som finns. För dem är det utförarna som är det viktiga och inte den kvalitet som de facto verksamheterna har. Här väljer man att återkommunalisera verksamhet efter verksamhet, till och med det boende på Östermalm som har så bra kvalitet att många stockholmare har valt dem. Dem väljer man att återkommunalisera med argumentet att man ändå ska ha ett kommunalt boende.

Här talar vi om Ilmar Reepalus utredning, som riskerar att lägga ned alla fristående verksamheter, samtidigt som de rödgröna i Stockholm smygsocialiserar alla fristående verksamheter gång på gång. Man tar tillbaka dem bakvägen genom att återkommunalisera dem. Det är den stora risken. Valet 2018 kommer att stå mellan att bevara och utveckla valfriheten och att lägga ned densamma. Detta är ren och skär socialism.

Vi är trötta på att se detta. Vi kommer att stå upp för valfriheten. Det är verksamhetens kvalitet och inte vem som driver den som är det viktiga.

Anförande nr 161

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag är inte säker på att jag fångade frågan. Men om det är så att det inte är vem som driver verksamheterna som är viktigt – varför skrev ni då i er konkurrenspolicy att allt som är myndighetsutövning ska konkurrensutsättas? Jag får se till att gå ned och hämta den så att jag kan läsa upp det om ni nu inte tror mig. Den var med i ett annat ärende, och det är precis detta som står där. Det fanns en reservation, och den gällde att om konkurrensen inte är tillräckligt stor kan man lägga egenregianbud. Det tillkom efter ett par år; detta fanns inte med från början. Det är faktiskt vad som stod i er konkurrenspolicy, och ingenting annat.

Anförande nr 162

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är alltid roligt med brandtal. Det är klart att det livar upp debatten när det börjar närma sig middagstid. Men vi måste också behålla någon form av sans och balans i debatten.

Om vi tittar på den samlade äldreomsorgen ser vi att andelen privat verksamhet har minskat med 0,3 procentenheter. Jag upprepar: 0,3 procentenheter. Jag tycker att man får hålla något slags rimlig nivå här. Det andra som vi måste vara medvetna om är hur LOU är utformad. Enligt LOU är det så att när avtalstiden löper ut måste beställaren göra en ny upphandling. I en sådan upphandling får man varken gynna befintlig aktör eller till exempel aktörer i det egna landet. Det är väldigt tydligt. Det ska vara ett icke-diskriminerande upphandlingsförfarande.

Även om man är väldigt nöjd med Attendo på Rio har avtalet löpt ut. Vi får inte gynna Attendo. Detsamma gällde Sabbatsbergsbyn. Det är en av begränsningarna med LOU. Det blir korta upphandlingstider, vilket gör att långsiktiga aktörer kanske inte har samma intresse av att gå in i upphandlingarna. Jag tycker att det är dags att regeringen tittar på LOU och upphandlingslagstiftningen. Jag skulle till exempel vilja gynna idéburna aktörer.

När ett avtal löper ut står vi alltså med valet mellan att genomföra en ny upphandling där vi inte på något sätt får gynna befintliga aktörer och att göra ett strategiskt avvägande där vi säger: Är det bättre om vi driver detta i egen regi?

Jag tycker att det blir lite problematiskt när man använder uttryck som ”snipa” åt er. Det här är en kommunal verksamhet från början. Micasa äger fastigheten. Det finns en kommunal träffpunkt där, och vi har ett seniorboende där. Snipa åt oss gör vi inte, utan vi gör en bedömning. Den verksamhet som vi är kommunal huvudman för – hur vill vi driva den? Vill vi upphandla den, eller vill vi driva i egen regi? Det är ett avvägande som alla aktörer gör hela tiden. Ska vi producera saker in house, eller ska vi göra det externt? I det här fallet ser man en fördel med att kompetens finns i den egna stadsdelen. För nog är det så att många äldre vill bo kvar i den egna stadsdelen; det har vi mycket forskning och erfarenhet som visar.

Det handlar om att det ska finnas kompetens, och i detta fall finns det dessutom stora samordningsvinster. Vi har ett seniorboende och en träffpunkt. Med ett eget vård- och omsorgsboende finns det också goda förutsättningar att göra detta till ett äldrecentrum – ett kluster. Det finns således möjligheter att utveckla den egna verksamheten.

Så ta det lite lugnt! Det är roligt med ideologiska brandtal. Men återigen: 0,3 procentenheter. LOU säger att vi inte får gynna befintlig aktör. Lite sans och balans, är ni snälla.

Anförande nr 163

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Ett och annat ideologiskt brandtal har man väl även hört från ditt håll, Clara Lindblom. Det tycker jag inte att vi ska bannlysa på något sätt i den här salen.

Om vi har en aktör som sköter verksamheten på ett bra sätt, där det inte finns några klagomål – utom ett och annat, såklart – och där kundnöjdheten i brukarundersökningarna är hög kan man undra: Borde man åtminstone inte ge denna aktör en möjlighet att delta i en ny upphandling? Det är det ni inte gör. Nu förvägrar ni Attendo, i det här fallet, att ens lägga ett bud på en verksamhet som de i dag bedriver väldigt bra. Det tycker jag är riktigt illa.

Då är ni så smarta att ni tar över just det äldreboende på Östermalm som har den högsta kundnöjdheten. Det är helt otroligt att ni väljer just den biten, och ni gör det bara med det skälet att ni tycker att det ska finnas ett kommunalt boende. Inte ett enda argument där ni lyfter den äldres intresse har jag hört. Det är illa.

Anförande nr 164

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst nämnde jag en väldigt god anledning alldeles nyss: Det finns bra samordningsvinster. Om man har lokaler med såväl träffpunkt som restaurang och fotvård, som i det här fallet, seniorboende och Regnbågen finns det goda möjligheter att bygga upp äldrecentrum. Den utvecklingen ser vi till exempel i Berlin men också i Singapore, Amsterdam och så vidare. Man jobbar mycket med att samla olika verksamheter i centrum. Här finns goda förutsättningar att göra just detta.

Återigen: Vi får inte gynna befintliga aktörer. Om vi jämför med Sabbatsbergsbyn ser vi att det inkom tio olika anbud där. Det innebär en chans på tio att få ett förnyat kontrakt. I det hänseendet tycker jag som sagt att man ska se över LOU. Antingen ska man ha en annan lagstiftning än LOU eller egen regi. Det är det som ger mest långsiktighet. Annars gör man humankapitalinvesteringar som man kan vara säker på att få avkastning på under åtta års sikt. Sedan vet man inte vad som händer därefter.

Vi har mycket problem med vår upphandlingslagstiftning, men i det här fallet tycker jag att Östermalms avvägning är helt rimlig.

Anförande nr 165

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Vi vet precis hur upphandlingar går till. Vi lade egenregianbud även under förra mandatperioden. När det gäller problemet med tvååriga avtal kan man göra som många grannkommuner och ha till exempel tioåriga avtal inom äldreomsorgen så att bra fristående verksamheter och även andra har förutsättningar att verka längre.

Det är sådan byråkratsvenska vi hör från ert håll. Det handlar om att vi ska producera mer in house och att vi måste säkerställa kompetens inom den egna stadsdelen. Som om de som jobbar inom de fristående verksamheterna inte har kompetens! Som om de inte bidrar till stadens utveckling! Det är det som är hela feltänket. Vi jobbar sida vid sida med de fristående verksamheterna för att utveckla kvaliteten oavsett vem som råkar vara utförare. Men så ser inte ni det.

Du talar om en balans så att fler kommunala verksamheter måste få finnas. Då är frågan: Var ligger balansen? Är det 50 procent? Är det det som är målet? Då kommer vi att fortsätta att se de här återkommunaliseringarna. Det är ett sådant centralstyrt byråkratiskt system som inte vi kan acceptera. Vi tror snarare på stockholmarnas rätt att välja verksamhet.

Anförande nr 166

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tror också på stockholmarnas rätt att välja verksamhet. Den privata äldreomsorgen har minskat med 0,3 procentenheter.

Den interpellation jag har fått om Sabbatsbergsbyn från en moderat som inte är här i dag visar tydligt att man inte helt och fullt förstår begränsningarna i LOU. Texten går

mer eller mindre ut på att vi på något sätt skulle gynna befintlig aktör, och det får vi inte göra.

När det gäller byråkrati kanske jag ska förenkla mitt språk. Jag använder inte samma språk här som jag använder på torgmöten eller när jag pratar med äldre. Men jag tycker att det är befriande att kunna föra en intellektuell debatt där man gör olika typer av strategiska avgöranden som rör till exempel organisationsformer. Det är en av fördelarna med att ha ett stort parlament. Då kan man hålla den nivån på debatten, och jag vill gärna fortsätta att göra det.

Anförande nr 167

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Du talar om samordningsvinster, Clara. Det gäller till exempel Regnbågen, som inte har ett dugg att göra med Östermalms stadsdelsnämnd. Menar du att om det är en privat utförare av vård- och omsorgsboendet ska man inte kunna samarbeta när det gäller gemensamhetslokaler och sådant? Det är den ena saken.

Det andra är att du borde väl vara lite orolig ändå. Du har ju insett att när vi nu ska bygga ut vår äldreomsorg på olika sätt kommer det att krävas väldigt många fler platser när vi blir fler äldre. Då behövs privata aktörer. Nu får vi väl hoppas att inte du finns med här i nästa mandatperiod, men vilka signaler tycker du att du sänder?

Dels säger ni att ni är emot lagen om valfrihet, som är en förutsättning för att de ska vilja bygga egna nya boenden, dels får du det att verka som om det var ni som såg till att det fanns möjlighet till förlängning av avtalen. Det var vi. Ni hade mycket kortare perioder under er tid när det gäller upphandlingarna.

Anförande nr 168

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill reformera all upphandlingslagstiftning i Sverige, för jag tycker inte att den främjar kontinuitet och jag tycker inte att man i tillräckligt stor utsträckning kan gynna idéburna aktörer. På den fronten har vi en väldigt liten andel av den totala äldreomsorgen som drivs av idéburna aktörer.

När det gäller de privata aktörerna har jag återigen, precis som jag talade om under bostadsförsörjningsprogrammet, haft rundabordssamtal med de privata aktörerna under hela våren tillsammans med Jan Valeskog. Den respons som jag har fått från många är bland annat att man är väldigt glad över att det för första gången står ett äldreborgarråd och en person som har ansvar för markpolitiken och tillsammans talar om att vi behöver samarbete och samordning för att möta de demografiska förändringarna.

På torsdag har jag ett informationsmöte med både befintliga aktörer som verkar i Stockholmsområdet och mindre aktörer runt om i landet som ännu inte har etablerat sig i Stockholm. Vi har ett jättegott samarbete med privata aktörer inom äldreomsorgen, men vi har också rätt att fatta våra egna beslut om vad vi ska göra med verksamheter och fastigheter där vi har ett kommunalt huvudmannaskap.

Anförande nr 169

A n d r e a S t r ö m (M): Som förtroendevald i Östermalms stadsdelsnämnd känner jag att jag behöver säga ett par saker för de äldres skull på Östermalm

eftersom de inte har fått möjlighet att göra det själva. Jag undrar hur man har pratat med de boende, med personalen och med oss politiker i stadsdelsnämnden. Det har inte skett någon förankring över huvud taget. Förvaltningen har själv sagt att Rio är ett av de bästa boendena på Östermalm. Då undrar man: Varför har ni inte jämfört de olika boendena? Om ni nu så gärna vill kommunalisera ett boende – varför ta första bästa? Hur har processen gått till för att välja just det populära Rio vård- och omsorgsboende?

Äldre på Östermalm som är nöjda med sitt boende ska inte tvingas att byta aktör och dessutom utan att få information om det. När beslutet om treåringen fattades i Östermalms stadsdelsnämnd bara månaden innan lyfte man inte detta med ett enda ord. Nämnden har därför fått ett beslut om en budget där man inte hade fullständigt underlag för handen.

Jag hörde Maria Antonsson tidigare säga att detta var en miss. Men den typen av missar får inte lokalpolitiker göra.

Anförande nr 170

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Det är väldigt spännande att detta ärende, som inte handlar om Rio, bara handlar om Rio. Men jag ska absolut svara.

Det var en miss från äldrenämnden och inte från oss i stadsdelsnämnden. Vi har sett att detta är ett stort pussel att lägga. Vi har inte valt Rio specifikt för att kundnöjdheten är stor där. Rio är på väg in i en upphandling. Attendo har nu haft otur att inte vinna några upphandlingar i staden, och jag vet att de är besvikna och upprörda över det. Kampementet, som ligger precis bredvid, fick de inte. Det finns inget som borgar för att de skulle ha vunnit denna upphandling. Att skriva upphandlingsförfaranden är en konst och att driva äldreboenden är en annan. Att få detta att tajma så att man får ett boende är en helt annan sak.

Jag tycker att det är jättemärkligt att ni går upp och säger så här. Att behålla det här i egen regi borgar för en trygghet som det inte gör när man lägger ut det på entreprenad. Man vet inte vem som får det i så fall.

Anförande nr 171

A n d r e a S t r ö m (M): Men att slumpvis välja ett boende bara för att det råkar vara det som närmast ska upphandlas – är det verkligen för de boendes bästa? Om vi har nöjda boende, varför då göra på det sättet? Svaret är att ni bara ser till att ni vill kommunalisera boendet. Det är inte för dem som bor där och för deras bästa och inte för personalens bästa.

Anförande nr 172

T o r u n B o u c h e r (V): Det är jättekul att diskutera upphandling, och jag tror att vi behöver diskutera det mycket mer för att alla verkligen ska komma med på banan.

Vi har haft ett annat beslut nyligen i äldrenämnden som handlade om tilldelning efter upphandling av andra äldreomsorgsboenden. Där kan jag med visshet påstå att vi inte heller frågade de boende på Kampementets boende om de hade lust att byta utförare från Attendo till Temabo. Vi frågade inte heller boende på Sabbatsbergsbyns boende

om de hade lust att byta en också mycket bra utförare som heter Stockholms Äldreboende Aktiebolag till Attendo, som vann den upphandlingen. Vi frågade inte heller de boende på Åsengården, som hade Bräcke diakoni, som nu förlorade, om de är nöjda med att i stället få Humana. Vi frågade inte heller de boende på Ängsö i Farsta om de hade lust att gå över till egen regi eftersom ingen lade något anbud på Ängsö.

Anförande nr 173

A n d r e a S t r ö m (M): Tycker du inte att det är rimligt att de politiker som sitter i stadsdelsnämnden ska få beslutet först och inte höra det på omvägar? Är det rimligt att vi läser i lokaltidningen om vilka boenden som ska kommunaliseras? Bör man inte prata med personalen, de boende och politikerna först?

Anförande nr 174

T o r u n B o u c h e r (V): Nu vet jag inte längre vad jag ska säga eftersom jag sade en del i repliken och eftersom Clara sade en del.

Upphandlingar är som sagt intressant. Jag satt och diskuterade LOU inom äldreomsorgens äldreboenden i förra veckan med Erik Langby. Vi var jätteöverens! Vi kom fram till att det är nog bra om han och jag kommer överens om ett nytt upphandlingssystem. Därför är jag nu helt inställd på att komma överens med en tongivande moderat om att hitta ett nytt upphandlingssystem för äldreboenden.

Problemet med LOU är att man låser fast äldreboendena i tidsbestämda avtal. De kommer alltid att ta slut någon gång även om det är om 10, 15 eller, som man lade på St Görans sjukhus, 30 år. Men under denna tid har man också låst fast verkligheten i dag. I dag är ett årtal. Här och nu bestämmer vi ett avtal, och sedan löper detta avtal på något sätt på. Det kan hända ganska många saker: majoritetsbyten, nya politiska vindar och så vidare. Men avtalet ligger fast.

40 procent av alla äldreboenden i Stockholm är i helprivat regi. Vi köper platser genom LOV av dessa företag. Det är mycket bättre. Företagen har ett boende. De tar hand om detta boende och stannar kvar där. Vi kan gå in och justera avtalen när vi ser behov av det. Demokratin har fortfarande ett visst inflytande vid majoritetsskiftet. Det finns ingen yttre gräns för när vi måste upphandla. Det är inte lika fyrkantigt. Det är ett mycket bättre system.

De boenden vi just nu talar om är de 60 procent övriga boenden som alltså – detta vill jag återigen understryka – alla är kommunala boenden som vi, eller ni i ganska stor utsträckning, har beslutat att upphandla och lägga ut på entreprenad. Stockholm leder milsvitt över landet. Vi har fortfarande ungefär 77 procent – jag kommer inte ihåg den exakta siffran – av alla äldreboenden i privat regi. Av dem vi har själva är det mer än hälften som ligger ute på entreprenad. I hela Sverige ligger siffran på 20 procent, och då ska man vara medveten om att Stockholm drar upp procenttalet.

Svenskt Näringsliv brukar säga att det är viktigt med privata initiativ för att utmana det kommunala och öka kompetensen på det kommunala. Man kan ju tänka sig att det då också behövs några kommunala för att vi ska kunna öka vår egen kompetens. Det handlar detta också om. Vi har tagit över ett antal äldreboenden som ni inte har sagt ett pip om. De är nedläggningshotade och behöver upprustas, och de är i dåligt

skick. Det är också märkligt att ni tycker att vi bara ska ta tillbaka äldreboenden som är på ruinens brant.

Anförande nr 175

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Jag ska inte ge mig in i äldreomsorgsdebatten, för det är utanför min comfort zone. Däremot blir jag lite förvånad när jag hör vad Torun Boucher säger om upphandlingslagstiftningen. Det är ingen som tycker att den är idealisk. Den är inte gjord för upphandling av tjänster i första hand, utan den är gjord för upphandling av datorer, kopieringspapper och sådana saker. Den är rätt fyrkantig. Men jag har lite svårt att föreställa mig hur en upphandlingslagstiftning som inte sätter tidsgränser för avtalens löptid ska se ut. Det är klart att den måste göra det. Sedan är det en avtalsfråga hur lång denna löptid är. Man kan ha ett avtal som fortsätter att löpa om det inte sägs upp, men inte hur länge som helst.

Det tycker vi väl ändå alla är en rätt rimlig ordning. Den enda aktör som kan låta avtalen löpa på och löpa på till finito är de facto kommunen.

Anförande nr 176

T o r u n B o u c h e r (V): Det kändes egentligen som att vi är helt överens där. Vi har däremot 40 procent av äldreboendena redan nu på LOV-avtal, och det är någonting som växer i Sverige. Allt fler gör som Attendo och bygger sina egna boenden och säljer sedan platser enligt LOV. Då är de inte tidsbegränsade på samma sätt. De går alltid att säga upp, och avtalen går alltid att justera. Det existerar alltså redan. Däremot är vi helt överens om LOU.

Anförande nr 177

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag har en fråga. Du kanske har ändrat dig när du har varit ordförande i äldrenämnden i två och ett halvt år, och det tycker jag i så fall är bra. Jag vill ha ett litet förtydligande. De du sade nu tolkar jag som att ni gillar lagen om valfrihet. Ni tycker att det är ett bra sätt och att det är någonting som man ska fortsätta med. Tidigare har man från er sida hört att LOV är det hemskaste som kan hända i världen.

Jag tycker att det är bra att ni har gjort detta och ändrat er. Men jag skulle vilja höra att det verkligen är så. Jag vill höra dig säga att det är sant.

Anförande nr 178

T o r u n B o u c h e r (V): LOV har absolut sina brister. Jag tycker att det politiska inflytandet alltid ska vara starkt så länge vi pratar om skattemedel och en demokratisk församling som beslutar över våra skattemedel. Men LOV är bättre än LOU; det har jag alltid tyckt.

Anförande nr 179

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag fortsätter på samma tema som Ann-Katrin. Det var revolutionerande, det som vi just fick höra i Toruns anförande. Lagen om valfrihet, som enligt er skulle sälja ut svensk välfärd och rasera svensk välfärd och låta marknadskrafterna komma in, står du nu som vänsterpartistisk ordförande i äldrenämnden nästan och hyllar. Det är fantastiskt att höra, men det är nästan så att jag inte tror att det är sant. Jag vill bara få det bekräftat också i ett replikskifte.

Anförande nr 180

T o r u n B o u c h e r (V): "Hyllar" är kanske lite överdrivet. Jag är ganska kritisk mot LOV i ganska många bemärkelser. Men det är bättre än LOU. Om vi ska ha privata utförare, vilket vi alltid har haft i Stockholm, måste vi ha ett bra system som fungerar för detta. För närvarande är LOV-systemet bättre än LOU.

Jag kanske också ska tillägga att LOV egentligen inte är ett upphandlingssystem. Det är någonting som Alliansen på ett ganska fiffigt sätt använde för att gå bort från hela upphandlingslagstiftningen. Man hittade på ett eget sätt vid sidan om för att komma bort ifrån det stora upphandlings-LOU. Jag tycker egentligen inte att vi ska ha ett upphandlingssystem av den arten över huvud taget, ungefär som Cecilia Brinck sade alldeles nyss. Och då är LOV bättre.

Anförande nr 181

A l e x a n d r a Ö s t b a c k (M): Herr ordförande! I de centralupphandlingar av äldreboenden som gjordes i våras – bland andra har Kampementet och Sabbatsbergsbyn nämnts här i dag – var det flera stadsdelar som valde att lägga egenregianbud. De vann inte, för en annan aktör bedömdes kunna erbjuda de boende högre kvalitet i sina anbud.

I fallet med Rio vård- och omsorgsboende väljer ni att återkommunalisera utan att konkurrensutsätta och utvärdera vilken kvalitet de boende hade fått om samtliga intresserade helt enkelt hade fått chansen att lägga ett anbud. Det handlar inte om att gynna befintlig aktör, vilket har påtalats i dag att vi inte kan göra. Det handlar inte heller om att säkerställa att det blir en viss aktör som får ett anbud, för det kan man inte göra enligt LOU. Vad det handlar om är att säkerställa att de boende får högsta möjliga kvalitet – de som bor på Rio vård- och omsorgsboende i dag.

Kan ni med gott samvete säga att de har fått högsta möjliga kvalitet med ert tillvägagångssätt att återkommunalisera utan utvärdering?

Anförande nr 182

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ja, jag kan absolut säga att de boende på Rio kommer att få den allra bästa vården av oss. Vi har jättestora planer även om vi inte har börjat med alla ännu. Vi ska utveckla matsituationen så att den blir betydligt bättre. Det ska bli en större andel ekologiskt och närproducerat. Själva matsituationen ska också bli ännu trevligare. Vi kommer att öka fokus på kultur, och utevistelsen kommer att bli betydligt bättre. Det är några av de saker som är på gång.

Förvaltningen håller på att se över detta och hur vi ska göra det på allra bästa sätt. Vi lade för första gången ett egenregianbud, och det var på Kampementet, i vår stadsdel. Som förvaltning är det en otrolig läroprocess. Man lär sig att titta på hur man i detta perspektiv ser på bland annat schemaläggning. Det kommer att hjälpa förvaltningen när man sedan ska utöva tillsyn. Då har man en helt annan insikt i hur man ska arbeta. Men det är ett stort arbete att lägga anbud; det är en konst i sig. Det är inte likvärdigt med att bedriva boenden.

Anförande nr 183

A l e x a n d r a Ö s t b a c k (M): Du säger att du kan lova att de boende kommer att få den bästa kvaliteten. Hur kan du lova det? Ni har ju inte gett någon annan

chansen att erbjuda sin plan för boendet. Det är klart att det är ett jättejobb att lägga ett anbud. Men i anbudsprocessen beskriver man också hur man ska planera sitt arbete, hur man ska bemanna och vad man ska ha för kvalitet. Jag tycker att det är verklighetsfrånvänt att säga att ni erbjuder den bästa kvaliteten utan att ha gett någon annan chansen att konkurrera om detta och lämna sitt bästa anbud.

§ 25 Principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen (Utl. 2017:153)

Anförande nr 184

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Då fortsätter vi med äldreomsorgen! Vi har gett det här uppdraget i budgeterna för 2015 och 2016. Det handlar om att ta ett samlat grepp om all uppföljning som genomförs inom äldreomsorgens område. Syftet var att få en effektiv, likvärdig och jämförbar uppföljning. För att det ska vara möjligt måste man ha en stadsgemensam syn på insamling, analys och redovisning av data.

Ibland känns det som att uppföljning och inspektioner är väldigt inriktade på att leta fel, att syftet är att leta och hitta fel i verksamheterna. Vi vill ha en uppföljning som snarare syftar till att underlätta kvalitets- och organisationsutveckling ute i verksamheterna, det vill säga hjälpa verksamheterna att hitta utvecklingsområden som kan bidra till att man höjer kvaliteten i äldreomsorgen ytterligare.

Rent konkret innebär det här ärendet att inspektioner genom så kallad screening upphör. Fokus kommer i stället att läggas på kvalitetsobservationer och individuppföljning.

Sedan är det också så att verksamhetsuppföljningarna kommer att genomföras vartannat år i stället för varje år, som det är i dag. Anledningen till det är att verksamheterna ska få tid och möjlighet att jobba med kvalitetsutveckling. De får tid på sig att jobba med de utvecklingsområden som har identifierats till exempel genom kvalitetsobservationerna. Det här gäller dock såklart inte till exempel om verksamheten har en åtgärdsplan, om det finns indikationer på brister i kvaliteten eller om verksamheten är helt nystartad.

Det här är ett led i det omfattande utvecklingsarbetet inom hemtjänsten och äldreomsorgen i stort. Jag ser framför mig att vi om fem tio år kommer att ha en äldreomsorg i Stockholm där vi styr genom tillit till personalens och professionens yrkeskompetens, så att de får utrymme att använda den i det dagliga arbetet i till exempel hemtjänsten. Det är det hela arbetet med ramtiden syftar till: att ge utrymme för professionens yrkeskunnande, men också och framför allt ge den äldre större inflytande över de egna hemtjänsttimmarna.

Vi håller på att arbeta med metoder för att säkra en trygg hemgång efter sjukhusvistelse, så kallat tryggt mottagande i hemmet. Vi genomför stora utbildningsinsatser vad gäller kompetensen hos undersköterskor, demens, missbruk, våld i nära relationer och hemlöshetsproblematik. Vi höjer upp servicegraden i våra seniorboenden genom att tillskapa aktivitetscenter. Vi satsar också stort på nyproduktionen.

Summa summarum tycker jag att det här är ett väldigt bra ärende. Det är väldigt efterfrågat av stadsdelarna. Vi får nu ett ännu bättre sätt att jobba systematiskt med kvalitetsutveckling inom äldreomsorgen. Det är helt nödvändigt att vi tar det här andrummet som vi har just nu, för snart börjar årskullarna att växa kraftigt. Då måste vi ha en äldreomsorg på plats med väldigt hög kvalitet och effektiva arbetssätt, en äldreomsorg som kan möta behoven hos framtidens äldre. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 26 Genusanalys av stadens upphandlingsverksamhet (Utl. 2016:166)

Anförande nr 185

G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! När den här motionen skrevs kunde vi se hur välfungerande privata verksamheter inom omsorgssektorn återkommunaliserades, medan företag i de hårda branscherna fick hållas, fast de inte skötte sig så bra. Sedan motionen skrevs har återkommunaliseringen inom äldreomsorgen och andra omsorgsverksamheter fortsatt. Vi har hört debatten här i kväll. Samtidigt har vi en situation där stadens sophämningsentreprenör riskerar att gå i konkurs. Om detta hade gällt ett stort företag inom äldreomsorgen hade Clara Lindblom säkert stått här och sagt att vinstdrivande företag inte har någon plats i välfärden. Men det är ingen som har föreslagit att staden ska återkommunalisera sophämtningen. Och visst är det tur?

Det är klart att vi ska ställa kvalitetskrav. Utförare som inte sköter sig ska bort. Men majoriteten verkar leva kvar på 1900-talet – kvinnor som bedriver företagande ifrågasätts och motverkas, medan misslyckandena inom traditionellt manliga sektorer slätas över. Detta kallar jag dubbelmoral. Majoriteten kallar sig för feministisk. Därför hade jag hoppats att ni skulle göra mer för att bryta dessa normer.

Finansborgarrådet försöker i sina synpunkter ifrågasätta att detta ens skulle handla om jämställdhet. Men låt mig citera ur den utredning som era egna partier har tillsatt, nämligen Ilmar Reepalus välfärdsutredning. ”Andelen kvinnor som startar, leder och driver företag inom delar av välfärden är ... större än andelen män som driver företag på dessa områden. [– – –] Det finns ... fler kvinnliga företagare inom välfärden än inom andra branscher.” Det är dessa kvinnliga företagare som förtjänar att konkurrera på samma villkor som männen, Karin Wanngård. Du nämner också i ditt svar att jämställdhetsanalys måste ta brukarna i beaktande. Jag tycker att det är ett bra påpekande, för 70 procent av dem som får äldreomsorg i Stockholm är kvinnor, och det är de som drabbas när välfungerande verksamheter återkommunaliseras.

Men motionen berör också en bredare fråga, nämligen hur det går med stadens jämställdhetsarbete. Karin Wanngård påstår att eftersom staden ska införa jämställdhetsintegrering och ta fram ett jämställdhetsprogram kommer den könsuppdelade statistik om upphandling som vi efterfrågar att tas fram. Det låter mycket bra. Men jag tvivlar på detta, för ni har haft snart tre år på er under mandatperioden att göra någonting. Jag ser inte att det skulle gå framåt. Ni påstår att 12 procent av tjänsteutlåtandena innehåller en jämställdhetsanalys, men det kommer att ta fram till 2036 innan vi uppnår 100 procent. Bifall till Liberalernas motion!

Anförande nr 186

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Det är ju vårterminsavslutning i kväll, och man skulle kanske vara snäll, till och med gladlynt. Men det är inte så lätt. När jag läste den här motionen blev jag förvånad. När jag läste om motionen blev jag ännu mer förvånad. Centrala delar i denna motion, som enligt rubriken ska handla om upphandling, är ett angrepp på en viss etnisk grupp, nämligen män. Man säger i alla fall inte att män är djur. Men i motionen sägs det att män möter en särskild ”förståelse”, särbehandlas och ”hålls bakom ryggen”. Jag bara citerar. De ”rör sig i nätverk med icke-kodifierade normer om vad som är okej” och ägnar sig åt handlingar som ”strider mot formella beslut”. Det är hårda ord. Och stadens tjänstemän missbrukar

sin makt, enligt motionen. De ser mellan fingrarna om ”gubbarna” gör fel. Ja, det står faktiskt ”gubbarna”. Det gäller gruppen äldre vithyade män, det vill säga en viss etnisk grupp. Dessa får i dagens samhälle tåla mycket, men jag tycker ändå egentligen att detta är konstigt – jag är förvånad över att annars ganska förnuftiga personer, vilket jag nog får säga att de liberala motionärerna är, skriver sådana här virrigheter.

Om man nu trots allt försöker sakgranska den här motionen, vilket inte är så lätt, tycks den handla om att kvinnliga näringsidkare missgynnas i samband med upphandlingar. Man talar mest om vård- och omsorgsföretag, men motionen har ett vidare skottfält. Det är helt enkelt så att staden och dess tjänstemän missköter sin upphandling på alla områden, som det förefaller.

Varför finns det betydligt färre kvinnliga företagare än manliga företagare? Det är en intressant fråga. Om detta har mycket skrivits, och det finns mycket forskning, men jag ska inte hålla en föreläsning om det. Att vårdföretag har många kvinnliga entreprenörer kan helt enkelt bero på att kapitalbehovet är ganska litet jämfört med exempelvis byggbranschen. Det behövs inte mycket pengar för var gång.

Men det är ju så, om nu inte motionärerna vet det, att det finns en upphandlingslagstiftning. Motionärerna vill ha en stadsövergripande genusanalys, vilket avvisas av remissinstanserna. Jag brukar inte framhålla äldrenämnden och kanske inte heller borgarrådet Lindblom, men för dem är ”avtalsföljsamhet samt kvaliteten på den vård och omsorg som utförs det primära, oberoende av vem som driver företaget”. Det är så sant som det är sagt.

Slutsatsen av den här minst sagt nebulösa motionen kan bara bli en: Jag yrkar, fru ordförande, på avslag.

Anförande nr 187

G u l a n A v c i (L): Jag ber om ursäkt om jag råkade kränka Per Ossmers manlighet. Mig veterligen är inte män en etnisk grupp, men det är en annan diskussion.

Något som vi försöker belysa i motionen är att staden har en majoritet som ofta framhåller att den är feministisk. Vi har faktiskt Feministiskt initiativ sittande i den här majoriteten. Vi vet också att det oftast är kvinnor som har möjlighet att bli egenföretagare i välfärdssektorn och driva verksamhet inom vård och omsorg. Vad vi har sett under de tre åren med den här majoriteten är dock att man sakta har dragit undan benen för de företagare, oftast kvinnliga, som försöker vara med och bidra till den valfrihet som i alla fall vi liberaler värnar, göra ett bra jobb, se till att fler stockholmare får alternativ och se till att det blir ett bra vård- och omsorgsarbete här i staden.

Jag vet inte var SD står i den här frågan, men jag ber åter om ursäkt om jag har kränkt Ossmers manlighet.

Anförande nr 188

P e r O s s m e r (SD): Det blir lite konstigt att svara på ett sådant här utfall. Jag kan väl säga att jag kanske råkar representera några miljoner män. Men det är inte det som är det viktiga, utan principerna i motionen. Man vill ändra på vad som gäller

enligt LOU och enligt LOV. Man vill alltså gynna vissa grupper. Jag drar den slutsatsen. Som jag sa är det virrigt, men jag drar slutsatsen att man vill gynna kvinnliga företagare. Det är kanske inget fel i det, men man går också till ganska grova angrepp mot stadens tjänstemän. Man säger att de har misskött sina upphandlingar och tillåter de här ”gubbarna” allt möjligt. Det talas som sagt om att ”gubbarna” får göra precis vad de vill. De behöver inte följa avtalen eller någonting.

Så här kan man inte motionera. Man måste ha lite fakta på fötterna innan man går vidare. Nästa motion på föredragningslistan är lite annorlunda. Där talas det plötsligt om hur LOU ska fungera.

Anförande nr 189

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande! Jämställdhetsperspektivet ska självklart genomsyra hela stadens verksamhet. Där är vi helt överens med Liberalerna. Vi menar att staden måste vara en attraktiv avtalspart. Endast på det sättet kan vi ställa de krav som gör att vi klarar att uppnå de högt uppsatta målen om en ökad jämställdhet. Vi ska använda upphandlingsverktyget som ett medel för att driva samhällsutvecklingen i den riktning som vi tror gynnar jämställdheten. Vi menar också att programmet för upphandling och inköp anger hur avtal ska regleras och hur diskriminering bland annat av kön ska motverkas, vilket jag tror att Liberalerna är ute efter.

Men med det sagt ska man också känna till fakta. Staden har hävt sju avtal sedan 2014. I samtliga fall har det varit jämställda styrelser. Det är viktigt att ha med sig när vi diskuterar det här, tycker jag. Jag tycker också att det är lite enögt att bara fokusera på ägandet. Jag tror att det riktigt viktiga när det gäller jämställdhetsarbetet är att vi klarar av att ha goda arbetsvillkor, rimliga löner, goda förutsättningar att påverka sitt arbete och möjlighet att jobba heltid för att kunna försörja sig och därmed ha en god pension – jobba fram till att man är 65 och få en god ålderdom. Jag vill också referera till något som även nämndes under förra debatten: Skillnaden mellan privata och kommunala utförare efter valet 2014 är 0,3 procent. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 190

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det är bra att vi diskuterar jämställdhet och hur starkt vi alla vill ha mer jämställdhet. Jag välkomnar självklart alla förslag som handlar om att öka jämställdheten i staden, vilket vi också har gjort. Vi jobbar med jämställdhetsintegrering och har gjort det sedan vi kom till makten 2014. Vi jobbar med genusbudgetering. Vi tittar på vart pengarna går och håller just nu på att börja jämställdhetsanalysera tjänsteutlåtanden. Det här är jätteviktiga saker. Jag kan fundera lite på varför Liberalerna inte gjorde det här under sina åtta år vid makten. Som jag sade tycker jag att det är bra att vi diskuterar hur vi kan öka jämställdheten. Men vi har fått börja nästan från noll i det strukturella arbetet kring genusbudgetering och jämställdhetsintegrering i staden. När ni hade chansen, var det då inte läge att ta den?

Anförande nr 191

G u l a n A v c i (L): Ordförande! Ja, visst är det viktigt att vi måste belysa jämställdhetsaspekten, men jag tycker att det här blir lite märkligt, Anna Rantala Bonnier. Det handlar just nu om en utredning som era tre kamratpartier i koalitionen

har lagt grunden för. Om man skulle genomföra det som utredaren Reepalu föreslår och begränsa taket i välfärdssektorerna för den vinst man får ta ut kommer det att slå mot kvinnligt företagande. Jag tycker faktiskt att det är ganska anmärkningsvärt att Feministiskt initiativ inte har sagt någonting om vad det här skulle innebära för företagandet i Stockholm, inte minst inom vård- och omsorgssektorn, där du också vet att väldigt många kvinnor återfinns, ofta som egenföretagare, men också för alla de kvinnor som har fått fler möjligheter till arbetsgivare tack vare den här valfriheten. Ni riskerar att sätta det här på undantag. Skulle den regeringspolitiken bli verklighet kommer många att drabbas.

Anförande nr 192

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag tror att det finns jättemycket som man behöver göra för kvinnligt företagande. Men jag tror inte att vinster i välfärden är svaret, tvärtom. Däremot tycker jag att man borde satsa mycket mer på socialförsäkringssystemet för att underlätta för kvinnligt företagande, till exempel genom att göra det lättare att vara föräldraledig och göra det lättare att få en vettig sjukpenning. Det är sådant som jag önskar att den förra regeringen skulle ha tagit tag i och att den nuvarande regeringen tar tag i, för det tror jag kommer att göra att fler kvinnor startar företag. Jag tror som sagt inte att ökade vinster i välfärden är svaret på den frågan.

Anförande nr 193

T o r u n B o u c h e r (V): Jag känner att ni blandar äpplen och päron lite. Jag tycker absolut att man kan se över jämställdhetsaspekter i upphandlingspolicyer och så vidare. Vinstfrågan med hänvisning till Ilmar Reepalu samt upphandlingsfrågan över huvud taget är däremot ett helt annat spår.

Jag vill än en gång säga att LOU är en väldigt trög och fyrkantig lagstiftning när det gäller vård- och omsorgsföretag över huvud taget. Som sagt är Erik Langby och jag helt överens på den punkten. Det är mycket lättare att använda LOU i företag där man kan räkna skruvar och muttrar, så att säga, än där man ska bedöma mänskliga relationer. Därför behöver vi någon annan form av kontraktssystem när det gäller vård och omsorg. Det är jag helt säker på.

När det gäller frågan om vinstintresset skulle jag tro att det här skulle gynna kvinnliga företagare. Det är dock bara en tro. Men i dag är det framför allt de stora, manligt ägda företagen inom vård och omsorg som skulle drabbas. Det är framför allt de stora riskkapitalistföretagen, Ambea, Attendo, Aleris och så vidare, vilka alla till nästan 100 procent ägs av män, som vinsterna skulle begränsas för. De flesta kvinnliga företagare inom vård- och omsorgssektorn har mindre företag. Det är verkligen tråkigt. Jag är den första att beklaga det. Men det är så verkligheten ser ut just nu. Det är den karta vi har att gå efter. De flesta kvinnliga företagare som vi har kollat på och som Ilmar Reepalu har tagit in i sin utredning och kollat på klarar sig alldeles utmärkt med de vinstbegränsningar som föreslås i hans förslag. Jag skulle till och med tro att det faktiskt gynnar det kvinnliga företagandet med en viss form av vinstbegränsning.

Anförande nr 194

G u l l a n A v c i (L): Men om ni nu tycker att jämställdhet är så bra, varför väljer ni då att inte bifalla motionen? Varför är ni så rädda för att man genomför en genusanalys av stadens upphandlingsverksamheter?

Nu när vi ändå är inne på Reepaluutredningen måste jag säga att jag tycker att du borde läsa de remissvar som har kommit på utredningen. De visar väldigt tydligt på att det är småföretagare – och det är oftast kvinnor som är småföretagare – som kommer att bli de stora förlorarna när man väljer att införa ett vinsttak inom välfärdssektorerna, där kvinnor ofta har möjlighet att bli företagare. Det här rimmar inte med den politik som bland annat ditt parti är med och stöder på riksplanet eller talet om att man skulle vara någon form av feministisk regering där man tar hänsyn till kvinnligt företagande. Vad den här utredningen kommer att bidra till är att exkludera kvinnliga företagare och tvinga bort de kvinnor som har valt en annan anställningsform än den kommunala regin, tvinga tillbaka dem till en offentlig arbetsgivare, där lönerna och möjligheten till karriärsutveckling kommer att försämrast.

Anförande nr 195

Torun Boucher (V): Mitt parti sitter inte med i regeringen. Men bortsett från det: Remissvaren på Ilmar Reepalus utredning har starkt kritiserats, då många av dem bygger på den totalt felaktiga ekonomiska snurra som Svenskt Näringsliv gick ut med. Det har varit ett ganska stort debattämne. Man räknar inte över tid utan bara per år, vilket Ilmar Reepalus utredning inte gör. Tyvärr har helt enkelt många av remissinstanserna förletts av Svenskt Näringsliv, vilket verkligen är jättetråkigt.

Anförande nr 196

Ulla Hamilton (M): Fru ordförande! Det verkar som att det är flera som är missledda när det gäller Reepaluutredningens förslag. För det första kommer det att drabba alla, oavsett vilken form man bedriver sin verksamhet i, vilket framgår väldigt tydligt om man läser remissvaren. För det andra verkar det att döma av Torun Bouchers inlägg som om Konkurrensverket, Riksrevisionen, Kammarrätten i Stockholm, Umeå universitet, Stockholms universitet, Advokatsamfundet, 644 olika spontana remissinstanser och många fler tunga myndigheter som har inkommit med remissvar skulle ha blivit grovt vilseledda av Svenskt Näringsliv. Det tror jag inte ens att du själv tror på, Torun Boucher. Det är faktiskt så att det förslag som Reepalu har lagt fram innebär att det blir omöjligt att bedriva en välfärdsverksamhet, oavsett vilken driftsform man har.

Anförande nr 197

Torun Boucher (V): När Svenskt Näringsliv i början kom med sin kritik, vilken sedan har legat till grund för annat och har blivit väldigt debatterad även på universitets- och forskningsnivå, förvånade det också mig att de alls kunde komma med sådan kritik. Jag trodde faktiskt att Svenskt Näringsliv hade bättre på fötterna och mer kompetens i sin egen verksamhet. Jag blev otroligt bestört. Jag har läst hela utredningen, och jag har otroligt svårt att förstå att ett normalt företagande inte skulle klara sig med de ramar som sätts upp. De flesta normala företag i Sverige klarar sig med de ramar som sätts upp i den utredningen.

§ 27 Kvaliteten ska vara avgörande i upphandlingsbeslut (Utl. 2016:167)

Anförande nr 198

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ska nämna en självklar liberal princip: Om man har ett välfärdssamhälle har man också en näringsfrihet som gör att olika näringsidkare kan ägna sig åt välfärdstjänster. Detta hörde vi ju tydligt i den förra debatten.

Frågan är då hur man ska hantera välfärdstjänster i ett sammanhang där det finns en som är finansär, i detta fall kommunen eller egentligen skattebetalarna, en part som är nyttjare av verksamheten – vi kan kalla det för vad vi vill: patient, klient, kund, brukare – och sedan ytterligare en funktion, nämligen någon som kan utföra de här tjänsterna. Då kan det vara så att vi har tre olika parter eller fler än så. Bekymret uppstår när vi ser att det finns fler än en eller två som vill utföra en verksamhet. Om det inte går att dela på den måste man då skilja dem åt på något sätt.

Det traditionella sättet att göra upphandlingar har sedan urminnes tider varit olika former av auktioner – prisförfaranden helt enkelt. Detta går väl ganska bra när det gäller det vi brukar kalla för hårda verksamheter. När vi upphandlar exempelvis snöröjning, gatuarbeten och liknande funkar det att ha fasta kvalitetsnormer och sedan ett pris som är avgörande. När det gäller välfärdstjänsterna är det betydligt mer delikat. Det viktigaste här är att det är den kvalitet som ges i välfärden som blir det avgörande.

Vi ska utgå från att alla ska ha friheten och rätten att kunna forma sina egna liv. Vår syn från liberal sida är att man ska vara säker på att den välfärd som vi alla är med och betalar också ges med högsta kvalitet och av den aktör som kan erbjuda högst kvalitet. Genom åren har vi sett förskräckande exempel på att det inte har varit så. Upphandlingar har vunnits med någon krona eller med hjälp av dumpade priser. Man har lovat olika saker som finns i formulär, men av det har sedan intet blivit. Följaktligen är det viktigaste att vi har kvaliteten som parameter i upphandlingar. Bifall till Liberalernas reservation!

Anförande nr 199

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Fru ordförande! I motionssvaret framgår det att kvaliteten ska ha en avgörande roll i de upphandlingsbeslut som staden fattar. Till exempel skriver en av remissinstanserna att ”beslut om upphandlingar, liksom optionsutnyttjande av avtalsförlängningar, alltid ska föregås av en kvalitetsanalys”. Vidare skriver samma remissinstans att ”beslut om att inte genomföra en förnyad upphandling, eller att inte utnyttja en förlängningsoption bör motiveras”. Tyvärr ser verkligheten inte alltid ut så. Tvärtom har det vid ett flertal tillfällen i upphandlingsärenden förekommit beslut där kvaliteten i verksamheten inte har beaktats och inte ens redovisats för beslutande nämnd, vilket vi har hört tidigare här i kväll.

Det är beklagligt om majoriteten förordar en sak men agerar annorlunda. Vi menar att det är viktigt att nämnden oavsett beslut kan redovisa goda skäl för sitt beslut. Det är därför olyckligt om det finns situationer då beslut har fattats helt utan underlag. I andra fall har förvaltningen lagt fram fullgoda skäl till att man rekommenderar nämnden att utnyttja en option om avtalsförlängning, men majoriteten har ändå beslutat att ta tillbaka verksamheten i egen regi med undermålig motivering. Om

majoriteten menar allvar med att genomföra kvalitetsstyrda upphandlingsbeslut måste de faktiskt respektera detta i stadens nämnder snarare än att genomföra ideologiskt motiverade kommunaliseringar.

Slutligen håller vi med motionärerna och remissinstanser om att omställningskostnader och kostnaden för att ta fram ett anbud i egen regi bör redovisas och utgöra en del av underlaget vid beslut i upphandlingsärenden. Vi yrkar därför bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 200

Karin Gustafsson (S): Fru ordförande! Upphandlingar kan och ska användas då de bidrar till en effektivare resursanvändning. Vål genomförda upphandlingar och inköp ökar trots allt nyttan för medborgarna och bidrar till ett resurseffektivt samhälle.

Precis som tidigare talare har sagt bör kvalitet självklart vara en avgörande faktor för huruvida en option på förlängning av avtal ska utnyttjas eller huruvida man väljer att återta verksamheten. Det åvilar varje nämnd och styrelse att sammanväga olika faktorer som kan bidra till ökad kvalitet, mångfald och utveckling och utifrån de faktorerna fatta ett beslut. Det är ett skifte från de ideologiskt drivna privatiseringar som genomfördes utan underlag motsvarande det som motionärerna nu efterlyser.

Det är viktigt att nämnden oavsett beslut kan redovisa goda skäl för sitt beslut. Jag förutsätter att stadens nämnder och bolagsstyrelser har beslut som är väl underbyggda i de här avseendena.

Det sker löpande ett arbete med att följa kvaliteten i stadens verksamheter, både i verksamheter i vår egen regi och i upphandlad verksamhet. Vi är helt världs bäst på det, skulle jag säga. Dessa uppföljningar är självklart en viktig del i underlaget när man fattar beslut i nämnderna om huruvida en upphandling ska förlängas eller ej.

Motionärerna föreslår att beslut om återtagande alltid ska föregås av en analys av förväntade omställningskostnader. Detta ska självklart alltid ske i samband med budget och verksamhetsplan. Nämnden ska analysera och redovisa förväntade kostnader för nämndens verksamhet. Det räknar vi med att man alltid gör i staden.

Med det vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 201

Kadir Kasirga (S): Fru ordförande! Den här motionen handlar delvis om Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd; man exemplifierar med det återtagande som vi har gjort där. Jag kan berätta för att klargöra: När vi skulle återta de här verksamheterna fanns inte till exempel daglig verksamhet i egen regi i stadsdelen. Våra tjänstemän på förvaltningen är kompetenta och gör en bedömning av samordningskostnaderna och de inriktningar som man kan förändra och utveckla. Vi gjorde bedömningen att det gynnar stockholmarna att återta de här verksamheterna. Vi behandlade det här ärendet den 22 oktober 2015. Det är snart två år sedan. Vid samma nämndmöte beslöt vi också att förlänga optionerna för tre andra verksamheter, så vi har verkligen gjort en ideologisk skiftning. Hade vi drivit en rent ideologisk linje hade vi till exempel inte behövt förlänga de tre andra avtalen. Men här har vi

sett till att det ska finnas mångfald och valfrihet. Kommunal egen regi hotar inte den mångfald som finns för brukarna.

Anförande nr 202

S t i n a B e n g t s s o n (C): Fru ordförande! Jag övervägde att sätta på mig mina rosa gummistövlar innan jag klev upp här. Jag tänkte att jag skulle liva upp er, för jag tycker att det har varit lite tjurigt. Men jag struntar i det.

Nåväl! I nästan tre år har jag suttit och betraktat hur majoriteten gång efter annan har valt att återkommunalisera välfungerande verksamheter. Det är klart att man ska göra en upphandling när kontraktstiden har tagit slut, men det innebär inte att man per automatik ska ta tillbaka en verksamhet i egen regi eller återkommunalisera. Många gånger sägs det då att kvaliteten ska avgöra. Men när det handlar om verksamheter där såväl brukare som medarbetare ger verksamheten toppresultat är det svårt att tro att det är något annat än ideologi som avgör. Jag vet att ni håller på och pratar om vad vi har gjort eller inte har gjort ideologiskt, men faktum är att när man rakt av bara bestämmer att någonting ska återkommunaliseras för att man tycker att det är lite tråkigt med privatiseringar är det ideologiskt.

Vi ska ha verksamheter i egen regi om det är det som är bäst när alla aspekter sammanställs. Men hör och häpna – det är inte alltid kommunen som är bäst på allt. Och hör och häpna igen – det är inte alla som vill vara anställda av en kommun. Man vill kunna välja arbetsgivare. Därför är det rimligt att skapa en valfrihet på arbetsmarknaden även för dem som jobbar inom vård, skola och omsorg.

Nu vet jag att det ligger i majoritetens retorik att säga att vi i Alliansen av ideologiska skäl vill privatisera allt. Men se, det vill vi inte. Vad vi i Centerpartiet och Alliansen däremot vill är att skapa ett system där den verksamhet som ger bäst resultat på det effektivaste sättet också är den verksamhet som får chansen att utföra sitt goda arbete. Bäst kvalitet ska alltid vara det som prioriteras. Svårare än så är det inte. Bifall till Alliansens reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 203

Å k e A s k e n s t e n (MP): Kvalitet borde väga tungt i alla upphandlingar. Det borde egentligen vara alldeles självklart och borde inte vara någon politisk stridsfråga. Jag tycker inte att man ska blanda in ideologi i detta. Men det har varit väldigt mycket ideologi i det här när man har privatiserat väldigt mycket. Det gäller inte bara i staden.

Det viktiga är hur man bedömer kvaliteten, vilket också var uppe tidigare. De som vet bäst är ju brukarna själva. Det är viktigt att man tar reda på det här på ett bra sätt. Alla kan inte svara för sig, men då måste de anhöriga kunna hjälpa till, eller en god man om det finns. Då kan det komma fram behagliga sanningar eller obehagliga sanningar sett ur utförarens synpunkt. Men det är väldigt bra att man får besked. Är det hög eller låg kvalitet eller mittemellan? Det måste vara avgörande för fortsättningen. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 204

S t i n a B e n g t s s o n (C): Fru ordförande! Åke Askensten! Det jag sade var att man har återtagit verksamheter i egen regi av ideologiska skäl, även när det har

varit verksamheter som fått toppbetyg av både brukare och de anställda. Vi har inte minst i socialnämnden haft sådana verksamheter, där det verkligen har varit toppbetyg från dem.

Anförande nr 205

Åke Askensten (MP): Det är inte så mycket att replikera på egentligen. Vi tycker väl i princip samma sak. Det är kvaliteten och inte ideologin som ska vara det viktiga, även om det finns andra parametrar. Pengar har ju alltid betydelse. Men vi får se hur det blir i budgeten med det.

Anförande nr 206

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag tycker att det här är en mycket bra motion. För att haka på där Åke Askensten slutade: Det är kvaliteten och inte driftsformen som ska avgöra. Just därför behöver vi bifalla motionen, för det är vad den säger. Om kommunen ska återta en verksamhet ska man kunna motivera detta. Det görs tyvärr inte alla gånger, utan man använder dåliga argument som att det också behövs en kommunal verksamhet. Man tror inte att man kan bedriva verksamheten bättre, men det behövs för att det är kommunalt. Det är ett mycket dåligt argument.

Vi har hört goda argument från mina allianskollegor. Jag tycker att den debatt vi hade om Rio vård- och omsorgsboende mycket väl illustrerar den här debatten. Jag behöver inte återupprepa alla de argumenten, utan nöjer mig med att yrka bifall till den alliansgemensamma reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 207

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tror nog att den rödgrönrosa majoriteten, med undantag för Åke Askensten, slirar lite grann på anledningen till att man nu tar tillbaka verksamheter i kommunal regi. Om man nu säger att vi per definition – fyrkantigt ska det vara – ska ha ett boende per stadsdelsnämnd som drivs av kommunen är det ju ett ideologiskt ställningstagande. Då är inte kvaliteten överordnad i alla delar. Om det då är så att kommunen inte kan uppvisa samma kvalitet som någon annan – i konkurrens, enligt tidigare konstaterande eller erfarenhetsmässigt – är det väl ändå inte så att man låter kvaliteten styra? Jag tycker att det vore helt okej om ni, till exempel min kollega i Stockholms shems styrelse Kadir Kasirga, skulle säga: Nej, vi har beslutat att vi ska ha minst en kommunal verksamhet i varje stadsdelsnämnd – punkt! I så fall tycker jag att man ska säga det. Då ska man inte säga att det är kvaliteten som är det viktigaste.

Om man nu ska överväga huruvida man ska låta något förlängas eller inte vore väl det rimliga att göra en kvalitetsupphandling. Man låter då lägga ett anbud gällande egen regi. Det är väl det rimliga. SLK eller vad som helst kan ju arrangera ett bra team som skriver sådana här anbud. Det är väl inga problem med det. Men kom inte och säg att kvaliteten alltid är gällande när det inte är så! Låt i så fall dessa kvalitetsparametrar prövas i konkurrens mellan kommunen och eventuella andra anbudsgivare när ett avtal löper ut! Det är först då vi kan veta det här.

Jag vill återigen understryka att detta gäller kvaliteten. Det innebär att priset redan är satt. Priset beslutar inte vi bokstavligen, men kommunen fattar beslut om vilken ersättning man är beredd att ge för den här välfärdstjänsten, vare sig det är en privat

eller en kommunal anordnare som sköter verksamheten. Det är det enda logiska sättet att låta kvaliteten styra i varje led, vad jag kan se. Något annat förstår jag inte riktigt. Dessutom: Om man kan redovisa det här, redovisa hur anbudet är skrivna, får man också en ökad transparens och därmed en ökad demokrati, då alla kan ta del av grunden för beslutet. Bifall till Alliansens gemensamma reservation!

Anförande nr 208

Torun Boucher (V): Så fort ni i oppositionen pratar om kvalitet pratar ni samtidigt om driftsformer. Det är lite förvånande och ibland lite tröttsamt. Jag har ägnat ganska mycket tid i mitt liv åt att prata om kvalitetsutveckling, men jag pratar nästan aldrig – det kanske händer någon gång, men det är otroligt sällan – om driftsformer när jag pratar om kvalitetsutveckling. Men ni pratar alltid om driftsformer, hela tiden. Jag är hemskt ledsen, men ert fokus på driftsformer är mycket större än mitt fokus på driftsformer. Det är lite konstigt.

Kvalitetsupphandlingar har vi inom äldreomsorgen. Det handlar faktiskt inte den här motionen om heller. Alla våra upphandlingar av äldreomsorgsboenden är kvalitetsupphandlingar med fast pris. Det har vi redan spikat.

Det står i motionen om ”beslut om att inte genomföra förnyad upphandling ... trots att kvaliteten i verksamheten befinns vara god” och så vidare. Detta har vi redan diskuterat flera gånger i kväll. Det är ingen garanti för någonting. Den upphandling som vi precis har klubbat tilldelningsbeslutet för är ett jättebra exempel på det. Attendo förlorade en upphandling och vann en annan. Det är precis samma utförare. Attendo har väl samma kvalitet på sina olika boenden – tror jag i alla fall. Jag har ingen aning, men det låter rimligt att de har samma typ av kvalitetsutveckling, kontroll och system. Attendo är ett jättestort företag som verkligen har ganska mycket av kvalitetsutvecklingsprojekt inom sig också. Men de förlorade som sagt en upphandling. Sedan vann de en annan, och det var Sabbatsbergsbyn, som alla sade hade en fantastisk utförare som absolut måste få fortsätta. Men så ser inte verkligheten ut. En upphandling är en upphandling. Det är som sagt ett väldigt fyrkantigt verktyg för vård- och omsorgsverksamheter över huvud taget.

Jag är den första att beklaga att den här senaste upphandlingen resulterade i att typ samtliga blev missnöjda. Bräcke diakoni förlorade i Hägersten-Liljeholmen, där man också var jättemåna om att det skulle gå till upphandling för att Bräcke diakoni var en så bra utförare. De skulle få fortsätta. Nej, det gick inte. De lyckades inte ens kvalificera sig upp till tävlingsnivå så att säga. De slogs ut direkt. Det är jättetråkigt, men det är så verkligheten ser ut inom ramen för LOU, lagen om offentlig upphandling. Den är inte särskilt kvalitetsutvecklande i sig själv.

Anförande nr 209

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Torun Boucher! Du visar verkligen hur lite ni egentligen förstår av hur sådan här verksamhet fungerar. Du säger helt enkelt: Det gör väl inget om Attendo vinner en upphandling och förlorar en annan. Det är plus minus noll. Men nu är det ju inte det för den personal som arbetar på ett äldreboende. Det handlar om att byta chefer och byta ledarskap. Det handlar om en enorm effektivitetsförlust när man byter utförare.

Om de olika upphandlingsformerna, LOU och LOV, kan man säga ungefär det som Churchill sade om demokratin: Det är inte det bästa, men det är det bästa vi har. Jag är ingen tillskyndare av LOU. Däremot är jag en stor tillskyndare av LOV, för då är det kunden, klienten, patienten som styr. Man garanteras inte en marknad via en upphandling, utan då får man faktiskt försöka vara bäst.

Jag vill verkligen också korrigera en annan sak som gör mig väldigt förvånad. Det sades att upphandlingar i sig inte utvecklar kvaliteten. Men allting visar att det är precis det som det gör. I en upphandling som förnyas kan man ställa nya och skärpta kvalitetskrav. Det betyder att den som då befinner sig vara den som har bäst kvalitet får anbudet eller uppdraget. Därmed får man en ökning av kvaliteten, all den stund kommunen följer upp det, vilket man får utgå från att den gör. Hela er syn på det här är mycket märklig.

Men tillbaka till kärnpunkten: När ni säger att ni ska ha minst en verksamhet i varje stadsdelsnämnd som är i kommunal regi är det inget annat än ideologi. Kvaliteten är inte överordnad om ni säger att ni minsann ska se till att ta över verksamheterna när de löper ut. Och då väljer ni naturligtvis att ta över de verksamheter som är enklast att ta över, nämligen dem som är mest välfungerande. I bästa fall kan man säga att det är ganska bra för de boende att man gör på det sättet. I värsta fall kan man kalla det för ett ganska cyniskt beteende att göra så. Tyvärr tycker jag mer att det illustrerar maktens arrogans än att man ser till den frihet och möjlighet för de boende att få en bra fortsatt omsorg som kvaliteten styrs av.

Anförande nr 210

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag kan sympatisera med tanken att det är stökigt att byta arbetsgivare och stökigt när det sker förändringar. Men när man lyssnar på den här debatten får man intrycket att Alliansen inte tycker att det här är ett problem över huvud taget så länge det handlar om privata utförare och det har lagts ut på entreprenad. Då kan man byta hur många gånger som helst, bara det är någon ny som vinner en upphandling. Men byter man för att återta verksamheten i kommunal regi är det jättestor problematiskt. Det om något är väl cyniskt – att tycka att folk kan byta hur mycket som helst bara det handlar om privatisering.

Anförande nr 211

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Du blandar många uttryck på en gång nu, Anna Rantala Bonnier, och jag kan inte kommentera alla uttryck du använder. Med förlov sagt är de möjligen lite fel. Men så här är det: När vi har en verksamhet som ska förlängas eller upphandlas på nytt kan man överväga att använda en förlängning eller upphandla den. Om man upphandlar den ska det göras med hjälp av kvalitet, och då ska de som har möjlighet att lägga anbud vara med – inklusive kommunen; det är helt okej. Men att bara ta över i egen regi är fel.

Sedan skulle jag vilja se ett instrument för kontinuiteten. Upphandlingar på tre år, två plus ett år eller två plus två år är inte bra. De ger inte kontinuitet för brukarna och för de anställda. Jag skulle vilja se mycket längre avtal för sådant som fungerar. Sedan får man göra uppföljningar och justera efter hand. Går det över styr måste man direkt kunna ta över verksamheten och lämna en ny upphandling till någon annan. Det är ungefär så jag ser det.

Anförande nr 212

Torun Boucher (V): Vi börjar kanske gå in i någon sorts sen timme, även om det fortfarande är rätt tidigt. Alla verkar missförstå varandra. Nej, vi är helt överens. Jag tycker inte heller alls att det är bra att Attendo förlorar på ett ställe och vinner på ett annat ställe och att alla är tvungna att helt plötsligt byta utförare, som i ett dominospel. Det som hände allra senast tycker jag är jättetråkigt.

Vi gör bara förnyade upphandlingar när avtalen är slut. För just äldreomsorgsboendena gäller avtalen inklusive förlängningar i uppemot tio år, så det är trots allt ganska långa avtalstider inom äldreomsorgen.

En sak som jag tycker är intressant är att Sverige sticker ut internationellt sett genom att ha en väldigt liten andel non-profit-organisationer. En av dem är Bräcke diakoni, som lade anbud på nästan samtliga äldreomsorgsboenden men förlorade alla upphandlingar. Det här är inget bra system för dem över huvud taget. Jag tror att vi ligger på några procent. I resten av Europa kan det vara 40 procent. Även i USA gäller det kanske 40 procent av de här aktörerna. Det upphandlingssystem vi har i dag är helt kontraproduktivt enligt en massa olika kvalitetsparametrar.

Anförande nr 213

Björn Ljung (L): Det är en mycket intressant och intellektuell replikväxling. Jag håller definitivt med om mycket av det du säger, Torun Boucher. En av anledningarna till att vi har det som vi har det – nu får du hålla dig i stolen, Olle Burell – är det sekulariserade Sverige. Många av not-for-profit-organisationerna – det heter inte non-profit; man är inte främst ute efter vinsten, men vinst måste man ha – har i andra länder varit kyrkliga organisationer och stiftelser. Vi har bara några få, för Sverige är mycket sekulariserat. I Tyskland drivs mycket av vård och omsorg av den protestantiska Johanniterorden. På många ställen är det katolska sjukhus, fast man kanske inte vet det när man är där. När den ideella och idéburna sektorn fungerar som bäst finns det där lilla extra, som kanske inte alltid går att ge på andra ställen, inklusive kommunen. Man jobbar kanske mer med hjärtat och så. Jag har väldigt stark känsla för detta.

Anförande nr 214

Anders Göransson (S): Det är många som har tagit upp det här med att LOU är svår när det gäller kvaliteten. Men jag skulle vilja vända lite på perspektivet, Björn Ljung. Du satt ju här under tidigare mandatperiod och var med och konstaterade att allt skulle säljas ut. Det var faktiskt det som stod i er upphandlingspolicy. Jag förstår det inte. Allt skulle upphandlas. Man skulle inte lägga något i egen regi. Om man då var chef på Nytorpgården eller Kulltorp på Södermalm, hur tror du att man kände det när det i upphandlingspolicyn stod att ni när som helst kunde sälja ut det här? Tror du att det var kvalitetsutvecklande? Hur tänkte ni kring kvaliteten när ni skrev så och hade den principen?

Anförande nr 215

Björn Ljung (L): Anders, ordförande och fullmäktige! Jag tycker att det är en väldigt intressant sak som tas upp. Men du har inte rätt när du säger ”sälja ut”, Anders. Det är ett sådant där slarvigt uttryck som ni använder er av. Det är egentligen så fel att jag inte borde kommentera det.

I alla sådana här sammanhang ska vi använda kvalitetsupphandlingar, i första hand LOV, det vill säga att du och jag som patienter, kunder och klienter väljer. Det är det viktigaste. När vi sedan gör upphandlingar ska vi göra det enligt kvalitet. Jag tror inte på "management by fear". Kommunen tycker jag ska ha rätt att lägga egen-regi-anbud i dessa kvalitetsupphandlingar.